

LIONS INTERNATIONAL in BELGIË
GISTEREN, HEDEN, MORGEN

Essay

JACQUES REYGAERTS

2006

INHOUD

1. Voorwoord	p. 3
2. Verenigde Staten en Europa in de Lionsgeschiedenis	p. 7
a. Algemeen	
b. Inhoud: de Lionsgedachte	
c. De club als lokale eenheid	
d. De Vereniging	
e. Blijvende invloeden vanuit de V.S.	
3. Graad van inplanting van de Lions	p. 15
a. Gegevens	
b. Interpretatie	
c. Commentaar	
4. Panorama van de evolutie van de Lions	p. 19
Optreden van een kritische kijk	
5. Essentieel Lionsaspect: ethiek	p. 23
a. Motivatie tot lidmaatschap	
b. Gedragscode	
c. Doelstellingen	
d. Kritische beschouwingen	
6. De effectieven	p. 30
a. Het verlies aan leden en zijn evaluatie	
b. De diverse oorzaken van ledenverlies	
c. Plaatselijk mechanisme van evolutie	
d. Algemeen causale factoren van de evolutie	
e. Evolutie van de effectieven in Europa	
f. Evolutie van de effectieven in België	
g. Evolutie van de effectieven buiten Europa	
h. Besluit	
7. Serviceactiviteiten	p. 46
a. Algemeen	
b. Twee soorten werken	

- c. Lionswerken op wereldvlak
- d. Lionswerken in België
- e. Over vrijwilligerswerk in de maatschappij
- f. Pleidooi voor een meer specifieke werking van Lions
- g. Beschouwingen en besluit

8. Zichtbaarheid en imago van de Lions p. 59

- a. Stand van zaken
- b. De moeilijkheden
- c. Het imago en zijn inhoud
- d. Informatie en Communicatie
- e. Besluit

9. Public Relations p. 69

10. Psychologische en Pedagogische aspecten in de Lions p. 70

- a. Identiteitsgevoel
- b. Psychologische aspecten van het Lionsleven
- c. Pedagogie
- d. Politiek en religie taboe?

11. Slotbeschouwingen p. 85

- a. Mechanisme van de Lionsevolutie
- b. Het probleem met de ideeën en de taal
- c. “Lionisme”. Het nadenken over een praktijk
- d. Historische aspecten van de Lionsevolutie
- e. “Nieuwe” ideeën

1. VOORWOORD

Wie zich buigt over het dieper wezen van een service-organisatie zoals de Lions, ondervindt meteen het dynamisch karakter van deze beweging, waarvan directie en leden zich trachten aan te passen aan de evolutie van de maatschappij. De afstand die er zich alzo onvermijdelijk ontwikkelt tussen de huidige werkwijze en wat oorspronkelijk als de ideale overkwam, wordt dan als problematisch ervaren.

Voldoende bekend is de spreuk, die zegt dat wie zijn weg zoekt, er goed aan doet zich eens om te keren en te kijken van waar hij komt. Zij berust op het feit dat wat men in het verleden meegemaakt heeft, in de huidige tijd blijft nazinderen en ook nog verder in de toekomst. Dit is de reden waarom wij deze uiteenzetting beginnen met een schets over de historische evolutie van de Lions tijdens het laatste decennium, als gevolg van een veranderde maatschappij.

De huidige problematiek van de Lions is het meest opvallend in District C, tot hetwelk de auteur behoort. De meeste aangehaalde gegevens slaan dan ook op dit deel van het land. Aangezien in de meegemaakte evolutie van de Lions de drie andere districten, met evenwel enige vertraging, dezelfde weg als die van het district C volgen of zullen volgen, interesseert deze studie de Lions van heel het land. Immers, de problematiek draait al geruime tijd rond de thema's van het behouden van het aantal leden, de soorten service-activiteiten, het ontbrekend imago bij het publiek, de vorming van de leden, de interne werkwijze in de clubs.

Hoe onverwacht ook in een democratische structuur, zoals de Lions er een vertegenwoordigt, is de gedempte toon waarmee de negatieve kanten van deze thema's in het discours worden aangehaald, ook wanneer het over het diepere Lionswezen gaat. Rechtstreekse open kritiek tegenover de persoon wordt gelukkig vermeden, omdat zij ontmoedigend werkt en des te meer dat het om vrijwilligerswerk gaat. Maar wanneer het over het reilen en zeilen van de vereniging gaat, is men ook dan vrij terughoudend in de teksten die Lions te lezen krijgen. Zij worden overspoeld door vaak genoegzame woorden, optimistische uitlatingen en aanmoedigingsbetuig van de hiërarchie. Bij zover dat in het Lionstijdschrift, tot vrij recent en nog behorend tot een tijd waar de e-mail nog niet zijn volledige vlucht had genomen en volgepropt was met mededelingen en richtlijnen, de plaats voor bedenkingen van algemene aard krap

toegemeten was. Er was ook geen interesse om er over te schrijven. Het communiceren, waarvan men zegt dat de maatschappij er een zo grote nood aan heeft, moet derhalve zwichten voor het informeren. De aandacht zal hier toegespitst worden op wat niet *ex cathedra* uitgedrukt is, maar niettemin tussen de regels op te snuiven is. Men zal inderdaad zoeken naar wat onze psychologen met de term van “niet gezegde” verstaan, en waarvan men in de geschiedenis weet dat het met betekenis beladen is.

Niet dat in het brein van Lions geen vernieuwende gedachten zouden rondzweven! Of is men ervan overtuigd dat in de Vereniging alles rozengeur en maneschijn is? Feit is dat de Lions dynamisch, extravert, op het concrete gerichte mensen zijn, minder geneigd tot het theoretiseren van feiten en het opbouwen van systemen. Raymond Nossent, hoofdredacteur van het tijdschrift “The Lion” was ooit op zoek naar achtergrondartikels, waarvan echter verondersteld en uitdrukkelijk gewenst werd dat zij kort en bondig zouden zijn, op zichzelf tegenstrijdig is met het behandelen van controversiële onderwerpen. Hij noteerde in het nummer van september 1994: “*Lions schrijven weinig*. Niemand stelde zich voor om iets dat hij kwijt wou over de Lions, neer te pennen”. Gaat het om terughoudendheid tegenover het groot aantal lezers van een district, zeker van een Multiple District? Gaat het om de oververtuiging, wanneer men met eigen gedachten naar buiten komt, dat met de huidige neiging tot relativeren, schrijven weinig aarde brengt aan de dijk?

De basisteksten van het Lionisme, bestaande uit zijn statuten, doelstellingen en gedragscode, zijn beknopt in hun formulering. In tegenstelling met wat wordt gedacht, zijn ze geleidelijk samengesteld geworden en gegroeid in een geheel. We hebben de inspanning gedaan de inhoud ervan goed trachten te begrijpen. Omdat hun betekenis niet altijd zo duidelijk is, zijn we er soms toegekomen ze, met de nodige eerbied voor de grondleggers, te gaan interpreteren.

De auteur van dit essay heeft de gangbare gedachtenwereld in en over de Lions willen nagaan. Hij beschikte daarvoor over het Lionstijdschrift, waarvan hij de afleveringen van de laatste tien jaar doornam. Redelijkerwijze mag men aannemen dat hij van het essentiële van wat de Vereniging in ons land doormaakte, alzo kennis heeft kunnen nemen. In deze bron bij uitstek, heeft men het nochtans zoals gezegd, in de massa van de herhalingen van jaar tot jaar, vaak om het zoeken naar hoofdartikels en algemeen beschouwende artikels. Het meest interessante, bedolven onder de berg van loutere informatieve gegevens, ziet soms maar eenmalig het licht. De haastige

Lionslezer slaat het over of het blijft hem niet bij. Daar kwam trouwens op zeker ogenblik reactie tegen. De Commissie van het Nationale tijdschrift besliste dat de inhoud van deze publicatie een andere aanpak moest krijgen dan louter informatief over lokale aangelegenheden, en dat alleen de artikels van algemeen belang voortaan zouden weerhouden worden! (The Lion, november 2001). Of achteraf zoveel veranderde is een andere zaak.

De Lionsliteratuur telt niettemin een massa aan bijdragen, opgestapeld in de loop der jaren. Ze zijn de vrucht van meegemaakte ondervinding, van nadenken, van een ononderbroken aanpassingsproces in het functioneren.

De auteur van dit opstel is nu dertig jaar Lions. Na een handvol anderen op leeftijd maar daarom niet oud, waagde hij het de pen op te nemen, niet dat hij daarom een betere Lions dan een andere is geweest. Hij heeft het nooit verder gebracht dan voorzitter (omdat het blijkbaar zijn beurt was...) van de club tot dewelke hij nog steeds behoort. De ondervinding die hij heeft opgedaan is die op het veld, d.i. op het niveau van de club, aangereikt door zijn geïnteresseerde contacten met de diverse niveaus van de administratieve inlandse Lionshiërarchie. Niet dat hij van dichtbij buitengewone en succesrijke Lionsrealisaties zou hebben meegemaakt, maar wat hij gezien en gehoord heeft, heeft hem gedurende al die tijd de Lions van binnenuit leren kennen en heeft hem een meer algemene gedachtegang doen ontwikkelen. Uiteindelijk durft hij het nu aan, al komt wat hij te zeggen heeft niet altijd orthodox over, deze voor te leggen *voor 't nut van het algemeen*.

Zijn lange loopbaan in een gespecialiseerde tak van de geneeskunde heeft hem dicht bij het mensenleed gebracht, zoals het in zijn diverse aspecten overkomt. Zijn ervaring in het geschiedschrijven heeft hem sinds jaren het levend organisme dat a.h.w. de Lionsbeweging is, kritisch doen bekijken, met zijn diverse menselijke en psychologische kanten; en ze hem, althans zo denkt hij, doen *verstehen*, d.i. in zijn diepste doen begrijpen.

Aan de Lionslezer vragen we zich te verzoenen met de schriftelijke stijl van dit brokje geschiedenis, dat zich vandaag de dag verder afspeelt, en systematisch alle bedenkingen doorweeft. Journalistieke schrijfwijze met het klassiek gebruik van anekdoten kan hier niet gebruikt worden. Alleen bij uitzondering zullen Lionsnamen vernoemd worden, aansluitend bij verwijzingen. In een voorafgaand deel wordt, met het oog op een beter inzicht op de eigenheid van de Lions, de oorsprong ervan uit de

doeken gedaan en de voorwaarden van haar inplanting in de wereld. Veel van wat verder zal gerapporteerd worden is weliswaar door iedere Lions geweten, wordt ten minste in zijn onderbewustzijn aangevoeld. De materie wordt hier in een coherent geheel ingekleed, waarvan we zullen aantonen dat het tot een gestructureerd systeem behoort.

De gegevens voorhanden worden aan kritiek onderworpen, belicht door de historische context waarin de Lions evolueerde. Wij ontwikkelden over bepaalde onderwerpen een visie die soms afwijkt van wat als de “officiële” visie mag beschouwd worden. Wij komen er zo toe van het verschijnsel Lions een beter inzicht te krijgen op zijn diepere natuur. Dit verplichtte ons de erbij betrokken begrippen nauwkeurig te definiëren. Daaruit wordt voor de Lions naar de toekomst toe een vernieuwende, coherente visie voorgesteld. Zo zal, beter dan op een empirische wijze van “trial and error”, conform de uitspraak van Dr Tae Sup-Lee, past internationale voorzitter van Lionsclubs International, *door vernieuwing een poort naar de Toekomst (openen)* (The Lion, juli 2004, p. 5) kunnen geopend worden. Achteraf gezien bleek de gebruikte slogan meer op een vrome wens, komend uit het Oosten, dan de drager te zijn van een duidelijk afgelijnde boodschap. De aangekondigde vernieuwing zou voor ons de vorm dienen aan te nemen van een soort restauratie, een terugkeer naar de vroegere visie.

Onze hoop is dat dit essay, dat per definitie het onderwerp Lions niet in zijn geheel wil afhandelen, aanleiding zou geven tot gedachtewisseling, zowel bij de hiërarchie als in de clubs. Moest dit gebeuren, dan zou de auteur zich voor zijn moeite beloond voelen, met de opgedane indruk, voor de vooruitgang van de Lions, een persoonlijke bijdrage te hebben kunnen leveren.

Jacques Reygaerts

Lion Asse

reygaerts@belgacom.net

2. DE VERENIGDE STATEN EN EUROPA IN DE LIONSGESCHIEDENIS

a) Algemeen

De historiciteit van een gebeuren begint van zodra de overblijvende getuigen van de feiten verdwenen zijn. In 1991 verscheen, men mag er zich over verwonderen pas na driekwart eeuw Lionszijn, het boek *We Serve. The History of the Lionsclubs*, van Paul Martin, Washington. Vermoedelijk is dit te begrijpen door het feit dat de doorsnee Amerikaan niet echt gelooft in de bekwaamheid van de geschiedenis om de meegemaakte evolutie van zaken uit te leggen. Vandaar dat het, liever dan een *history*, meer op een *story*, d.i. een verhaal lijkt, waaruit, voor verdere ontwikkeling, kracht en steun geput kunnen worden. Wij noteren dat de aandacht er vooral geconcentreerd ligt op de geografische uitstraling en op de groei van het aantal leden van de Vereniging. Het werd in 1995 vertaald in het Frans, met een aanvulling over de historiek van de Lions in België.

Geschiedenis onderscheidt zich van historiek (in het Angelsaksisch vaak aangeduid met het woord *story*), niet door de behandelde materie, die voor beide dezelfde is en die met het verzamelen van gegevens begint, maar door wat men er mee aanvangt. Historiek bestaat in het eenvoudig chronologisch ordenen van de gegevens en het rapporteren ervan, onder de vorm van een verhaal. Geschiedenis heeft een andere, meer verheven ambitie: zij tracht de oorzakelijke relaties na te gaan tussen de diverse aspecten van het gebeuren uit het verleden. Soms kan aan een voorgestelde relatie een vrij grote graad van zekerheid toegeschreven worden, soms is het maar een vermoeden en dan spreekt men van een hypothese, een stelling die nog moet bewezen worden. Tot nu toe is wat men weet over de ontwikkeling van het Lionisme van de orde van de historiek geweest. Wie zich wetenschappelijk over het verleden van de Lions wil buigen, ondervindt heel wat moeite om archiefmateriaal betreffende het onderwerp bijeen te halen. Moet die zeldzaamheid niet geïnterpreteerd worden als een teken van ontbrekende interesse voor een retrospectieve kijk op de beweging? Wat wij met dit essay willen realiseren is een geschiedkundige relatie opbouwen, die ons een diepere inzicht verschaft over de aard zelf van de Vereniging.

Het onderwerp is in de afdeling geschiedenis van ideologieën onder te brengen, meer precies van de hedendaagse ideologieën. Een ideologie bestaat in een volledig op zichzelf gesloten systeem, dat een toekomstproject voor de maatschappij inhoudt en dat gekenmerkt is door een ethiek.

In het onderzoeken van het verleden is men aangewezen op het raadplegen van bronnen, wat, zoals gezegd, in dit geval geen makkelijke klus is. Door de bijeengebrachte informatie allerhande bekomt men een beeld, dat trouwens nooit volledig is. Er blijft steeds een deel van de realiteit over, waar nooit iets uitdrukkelijk over gezegd werd en waarnaar niettemin gezocht dient te worden. Vandaar de speciale aandacht besteed aan de ontleding van de gebruikte woorden.

b) Inhoud: de Lionsgedachte

Om de geschiedkundige evolutie van de Lions in eigen land goed te begrijpen, moet men het gezichtsveld in tijd en ruimte verruimen en zich in eerste instantie tot de bakermat van de Lions wenden. Is het niet vreemd dat de Lions in de V.S. is ontstaan en niet in het oude Europa, dat al eeuwen lang met armoede voor velen opgescheept zat? De uitleg hiertoe is dat het werelddeel al sinds de Middeleeuwen middelen hiertegen ter beschikking had gesteld en aan een hele resem liefdadigheidsstructuren rijk was: armentafels, weeshuizen, hospitalen, onderlinge bijstandsinstellingen van beroepsverenigingen. Droegen financieel bij tot het functioneren ervan: in eerste één vierde van de kerkelijke tienden op de agrarische productie, de belangrijke giften van de adel, aansluitend die van de begoeden. Zij hadden zich ontwikkeld op de christelijke moraal, aangereikt door de filosofie van de ratio ontleend aan de Grieken. Sinds heuglijke tijden was dus het Licht steeds uit het Oosten gekomen. Geleidelijk waren deze instellingen in de Nieuwe Tijden gaan evolueren; de secularisatie gebeurde door het overnemen van een steeds groter deel van de caritatief geïnspireerde werken door de openbare sector. Denken we maar aan het inrichten van instellingen voor blinden, waar hen het Brailleschrift werd aangeleerd en aan die voor doofstommen. Op het eerste gezicht komt het ontstaan van de Lions in de V.S. voor ons over, alsof men daar, in het begin van de 20ste eeuw, met de jonge bekommernis om de anderen, een nieuwheid van een begrip had ontdekt.

De Lionsgedachte blijkt aldaar te zijn gesproten uit de persoonlijke gedachtegang van een individu. Wij noteren dat Melvin Jones professioneel in de verzekeringssector actief was, een beroep waarvan de reden van bestaan rond het begrip risico draait en waarvan de leden vertrouwd zijn met de dagelijkse realiteit van het menselijk leed. Wij vermoeden dat de echtgenote van de stichter, zijn rechterarm in het Lionsavontuur, als vrouw heel wat bijdroeg tot het erkennen en meevoelen van toestanden. Zij zal vermoedelijk een Lioness *avant la lettre* geweest zijn (R. Nossent, *Aux sources du "Lionisme"*, jan. 1987).

De Lions berust in eerste instantie op een ethiek. Volgens de legende zou Melvin Jones diverse historische morele codes bestudeerd hebben. Hij zou tot de slotsom gekomen zijn dat, liever dan geboden, zij een lijst van verboden opsommen. Daarop zou hij een positieve geestesgesteldheid hebben ontwikkeld ten gunste van lijdende minderbedeelden, wat het samenstellen van samen de "doelstellingen en de gedragscode" met zich bracht, basis van de Lionsethiek (P. Martin, *We Serve...*, o. c., p. 47).

Zeer snel sloeg in hun omgeving de vonk van medelijden, vooral van dienstbaarheid aan. De historische context was er ook klaar voor. Het Lionisme is immers niet *ex nihilo*, noch toevallig in 1917 in de V.S. ontstaan. In het begin van de 20ste eeuw had in de V.S. de industrialisatie, in een wereld die aan urbanisatie toe was, een geest van concurrentie uitgelokt en van egoïstisch individualisme. De Lions betekende een reactie hierop, met als doel de waarden van de persoon te huldigen en met als gevolg van het verrichten van goede werken, de gunstige invloed op het gedrag van zijn leden, zowel op het professionele, sociale vlak als in het privé-leven (The Lion, 1996 III, pp. 23 en 24). Het was dan ook in de streek rond Chicago met toen zijn gekende sociale onlusten en één van de drie grootst geworden steden van de V.S., dat de Lions ontstond. In dezelfde periode in het hetzelfde deel van het land, namelijk het Middle-West, werd de Rotary, eveneens in Chicago in 1905 gesticht en, naar een Indiaanse naam, de Kiwanis in 1915 in Detroit. Het was in de grootsteden van het tweede meest geïndustrialiseerd land dat Engeland toen was, dat in 1907 ook het Scoutisme ontstond, berustend, dit maal ten gunste van de moreel ontredderde jeugd, op vaste waarden om zich tot het leven in de gemeenschap voor te bereiden, waarvan getuigt de leus "Be prepared". Deze historische context kan niet genoeg benadrukt worden, die de reden van ontstaan van de Lions doet begrijpen (W. De Vynck, *Le Lions. Une grille de lecture*, mei 1999)..

Zo'n gedachtegang, afwijkend van de geestestoestand in Europa, is alleen te begrijpen indien men de context nagaat, eigen aan het verleden van elk van de twee werelddelen. De Franse Omwenteling van 1789 had in haar leus, naast Vrijheid en Gelijkheid, weliswaar op een trapje lager, eveneens *Broederlijkheid* geplaatst, een begrip geïnspireerd zowel door de Christelijke Traditie als door de Vrijmetselarij-gedachte. Het begrip was toepasselijk op personen, groepen en volkeren. Het idee broederlijkheid berustte eveneens op de 18de-eeuwse gevoeligheid en liefdadigheidsgedachte, geïnspireerd door de in de vernoemde eeuw ontstane filosofie van de filantropie. Het hield evenwel een morele verplichting in: broederlijkheid moest, aangezien de in Frankrijk heersende sociale ongelijkheid, het uitoefenen van de democratie bevorderen en het genieten van de universele rechten van de mens mogelijk maken: een nieuwe ethiek.

De Amerikaanse Omwenteling van 1776 was van een heel andere aard. Zij berustte meer op de politieke organisatie van de staat (losgekomen van de Engelse voorgedij) dan op de menselijk natuurlijke rechten. Pauperisme (de zwarte slaven opzij gelaten, alsook de beginnende immigratiegolf, waarvan de grote meerderheid marginalen waren) en aristocratie waren er onbestaand. De humanitaire beginselen vernoemd in de grondwet van de V.S. waren in de diverse Amerikaanse Verklaringen een meer abstract begrip en de term broederlijkheid kwam er dan ook nooit in voor (Fr. Furet et Mona Ozouf, *Dictionnaire critique de la Révolution française*, Parijs, 1988, pp. 860-871).

c) De club als lokale eenheid

De vorm waarin de nieuwe beweging in de V.S. gegoten werd, werd ontleend aan de tijd van de pioniers en van de *Grens*. Hij was, met enige nostalgie, eigen aan de beschaving van het nieuw uitgebate platteland in de centraal gelegen staten van de V.S. en veroverd op de Indianen, met zijn directe democratie, steunend op gelijkheid en burgerlijke verantwoordelijkheid (The Lion, 1993 III, p. 12). Vergeten we niet dat ook nog vandaag de helft van de Amerikaanse bevolking buiten de steden woonachtig is. Zulke toestand blijkt wel, zoals we verder zullen zien, de uitleg te zijn, enerzijds van de bloeiende Lionsaanwezigheid in de Scandinavische landen, anderzijds van het

minder goed doen van de Vereniging in grootsteden, waar het middenveld een groot deel van zijn rol in het burgerlijk leven heeft moeten opgeven.

Een even belangrijke reden van het zo makkelijk aanslaan van het Lionsgedachte was dat ze doorgaans op universele waarden steunde. In haar beginfase (1916) werd de Lions als organisatie op de bestaande organisatie van *business-circles* geënt, maar met eigen caritatieve doelstellingen. De eerste jaren bestond haar actie in het versturen van pakjes aan de G.I.'s van de strijdkrachten vertoevend in Europa, nog voorafgegaan door het inschrijven op bonds voor de oorlogsinspanning. Een psychologische notitie, de moeite waard te noteren: de grondleggers van de Vereniging waren toen onbewust van het buitengewoon succes dat de beweging in de toekomst zou oogsten (P.. Martin, *We Serve*, o. c., p. 9). In 1919 was de Lions actief tijdens het woeden van de Spaanse griep. Onder het voorzitterschap van dr. William Woods als één van de eerste, was de actie van de Vereniging nog beperkt tot het helpen van blinden, doofstommen en patiënten met motorische handicap. Weldra kwam het in de diverse Amerikaanse lidstaten tot een echte explosie aan clubs; zodat de Lions, nog vóór 1924, in de meeste onder hen vertegenwoordigd was (P. Martin, *We Serve...*, o. c., pp. A6 en A7). De Lionsbeweging waaide eerst over naar de buurlanden: Canada, Centraal Amerika en het noordelijk deel van Zuid-Amerika.

De uitbreiding naar Europa gebeurde pas na W.O. II. Wat er tot zover een hinderpaal voor geweest was, was de versplintering van het Oud Werelddeel in landen met eigen godsdienstige, culturele en politieke eigenschappen. Zoals men weet, had het Verdrag van Versailles (1919) na W.O.I, door het erkennen van nieuwe staten, het principe van nationalisme nog op de spits gedreven. Men zal dan ook begrijpen dat in de tijd tussen de twee oorlogen het item van de Lionsdoelstelling, verwoord als volgt *Verdraagzaamheid en verstandhouding tussen alle volkeren scheppen en ontwikkelen*, geen gehoor kon vinden aan deze zijde van de Atlantische Oceaan en dat er gewacht moest worden tot het einde van de Tweede Oorlog. Zulk idee kon niet anders dan van over de Oceaan komen. Het rijpen van de beweging gebeurde alzo trapsgewijze, bij zover dat pas in 1954 naar een leus gezocht werd. Het was, in het Engels, – niet te verwonderen omdat het een in Amerika ontstane vereniging ging – de *We Serve*-formule van een Canadese Lion die weerhouden werd.

d) Een Vereniging

Organisatie is een typisch Amerikaanse gave. In een maatschappij zonder sociale klassen is het alternatief voor het mecenaat, gedragen door de meest welstellenden, het functioneel samenbundelen van de initiatieven en de bijdragen van de bredere groep burgers bereid tot een goeie daad. De oorspronkelijke Amerikaanse bijdrage van het Lionisme was nu juist de grensoverschrijdende organisatie van serviceactiviteiten, waarvan een Melvin Jones, vooral actief als externe relatie, het talentvolle instrument is geweest. Wij kunnen deze realisatie vergelijken met die van een Jean Monnet, de grondlegger in 1951 van de Europese Gemeenschap voor Kool- en Staal (EGKS van het Plan Schumann), als instelling de verre voorloper van de Europese politieke unie. Geen toeval: de allereerste contacten voor het oprichten van clubs in Europa gebeurden in Genève in 1948, ter gelegenheid van een meeting van ngo's (Niet Gouvernementele Organisaties). De geografische uitbreiding van de Lions gebeurde niet spontaan, zoals een olievlek. Zij ontstond door het willekeurig initiatief, komende van de stichters zelf, met Zweden als eerste (Multi-District daarom genummerd 101), Zwitserland (MD 102), Frankrijk (MD 103).

Men zou over de hier aangehaalde uitleg voor de vertraging opgelopen door de laattijdige inplanting van de Lions in Europa zijn twijfels hebben, konden we er niet het geval van de Rotary bijhalen. Gesticht in de V.S in 1905, bestaat zij in ons land al sinds 1923. Haar doel was in den beginne professionele hulpverlening. Vrij vlug (1919) evolueerde ze naar maatschappelijke dienstverlening (J. Puype, *De elite in België. Welkom in de club*, 2005, p. 214). Van deze twee fasen getuigt trouwens nog de inhoud van haar leus: *Service above self*, die haar identiteit achtereenvolgens meemaakte.

e) Blijvende invloeden vanuit de V.S.

De naam van Melvin Jones, opgeblazen tot bijna een mythe, de aankondiging van de humanitaire boodschap uit de Nieuwe Wereld, de Amerikaanse origine en de zetel van Lions International gevestigd in Oak Brook Illinois, het algemeen gevoel van erkenning voor de beslissende bijdrage in het zegevieren op de vijand van de democratie, alle droegen bij tot het opkijken van de Lions van ons Oud Werelddeel

naar de V.S. In tegenstelling met het verleden rees het “licht” ditmaal vanuit het Westen op: een radicale kentering.

Wat eveneens naar ons toe overwaaide, was de Amerikaanse mentaliteit. De allengs gegroeide overtuiging was immers dat men er zich niet moest trachten tegen te verzetten: “vroeg of laat zal zij ons toch bereiken”. Vandaar de ontmoediging voor kritisch denken. Het betreft hier speciaal het dalen van het aantal Lionsleden, merkbaar bij ons maar catastrofaal in de V.S., en de wijze waar er angstvallig op gereageerd werd. De V.S, ooit de bakermat van de Lions, vertegenwoordigde in 1994, door het ineengestorte aantal leden in eigen land, alleen nog 34,7 % van de effectieven op wereldvlak, in 2005 gevallen op 31,2 %. Van dit enorme verlies aan leden en van de heftigheid van de reactie blijkt men bij ons niet helemaal bewust te zijn geweest.

Dit is de uitleg van de vergedreven ingevoerde politiek van ledenrekrutering geweest, die ons a.h.w. van buiten opgelegd werd. De Europese Lions hielden er echter sedert 1954 in hun jaarlijks georganiseerde Europafora, een visie op na, die beter aangepast moest zijn aan de anders liggende situatie in dit werelddeel. Men verdedigde er traditionele waarden. Daarmee was het alsof de Europese tak, voor het interpreteren van het oorspronkelijk Lionisme, op eigen bodem aan acculturatie toe was, een beetje zoals met de godsdienstpraktijk in de missielanden gebeurt. De meest drager van cultuur bij uitstek is de taal en het is dan ook niet te verwonderen dat, langs de weg van het Amerikaans, de doenwijze van de Europese Lions er subtiel door beïnvloed werd. Zo dat in menig aspect van het Lionisme het overgenomen woordgebruik uitmondde op misverstand ten opzichte van de visie alhier, wat doorgaans als “scheefgetrokken interpretatie” werd uitgedrukt. Een aanduiding voor de gelukkige distantiëring tegenover de hoofdzetel Oak Brook: men is er nu ook toegekomen dat van het klakkeloos vertalen uit het Amerikaans wordt afgezien, met de bedoeling de spirit van de Lionsorganisatie intact te behouden (R. Nossent, *Aux sources du “Lionisme”*, o. c., pp. 16 en 17).

Besluit. De ontleding en het kritisch benaderen van het historisch ontstaan van de Lions zullen de lezer wellicht doen denken dat zij door een afstandelijk houding tegenover Uncle Sam werden geïnspireerd, vandaag een modeverschijnsel. De gedachte dient genuanceerd. Een vergelijking dringt zich op om de werkelijkheid beter waar te nemen. Laat ons de Lions zien als een ingevoerde boom, van een soort verwant met wat wij bij ons al lang kennen, die, overgeplant in onze contreien, zich

aan een andere bodem en aan een ander klimaat heeft moeten aanpassen, vooraleer hij zich kon volledig kon ontwikkelen en die voor onze mensen nu haast inheems overkomt.

3. GRAAD VAN INPLANTING VAN DE LIONS

Reeds in 1920, toen er buiten de V.S. alleen in Canada Lions waren, werd aan de Lionsnaam die van *International* toegevoegd (P. Martin, *We Serve...*, o. c., p. 16). Al jaren, wanneer men Lions denkt, loopt men zo met in het hoofd het idee van een vereniging verspreid *all over the world*, ingeplant in zowel kleine als grote landen, en het beeld van een monument gesneden uit één enkele marmeren blok. Waar de aandacht niet bij stilstaat, is op het feit dat de tijd en de graad van inplanting van de beweging van land tot land geweldig kan verschillen. Het onderzoek van de graad van inplanting van de Lions, vooral in Europa en vergeleken met deze in de V.S., laat ons toe de eigenlijke aard van het Lionisme te benaderen. Met opzet gebeurde de ontleding voor het jaar 1994, toen de Lions in dit werelddeel reeds goed ingeplant was en het teruglopen van de effectieven in de meeste landen nog niet begonnen was (The Lion, *Statistieken op 31 augustus 1994*, 1995 III, p. 23).

a) Gegevens

De graad van inplanting in een bepaald land werd geschat aan de hand van het aantal clubs en van het aantal leden in verhouding tot de bevolking. De vergelijking gebeurde met de V.S., die 1 lid per 441 inwoners telden, wat als een hoge graad van inplanting kan beschouwd worden. Wij vonden dat voor de West-Europese landen de graad van inplanting niet zoveel te maken had met de datum waarop de eerste club er gesticht werd. Trouwens, in Europa gebeurde dit voor de meeste landen in de korte tijdsspanne van 1948 tot 1955 (P. Martin, *We Serve...*, o. c., pp. A6-A13). Niettemin behoorden de landen met de eertse inplanting in Europa tot die waar zij het sterkst was: Zweden (M.D.-101), Noorwegen (M.D.-104), Denemarken (M.D.-106), Finland (M.D.-107). De oprichting kwam er later, in 1963 en 1964 in respectievelijk Wales en Spanje, twee landen waar de inplantingsgraad in 1994 nog steeds aan de lage kant was.

Het gebeurt dat in twee buurlanden de graad van inplanting van de Lions soms erg uiteenlopend overkomt. Zo vonden we ze in de Ierse Republiek tweemaal groter is dan in Noord-Ierland, gelijkend in dit laatste land op die van Engeland en van Wales.

Een merkwaardig verschijnsel is het enorme succes behaald in IJsland, Finland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, gaande in dalende orde van 1 lid op de 85 naar 1 op de 773 inwoners. De reden waaraan deze uitstekers toe te schrijven zijn is de mindere graad van verstedelijking in deze landen (zoals trouwens in de V.S. en in de Ierse Republiek, vergeleken met Noord-Ierland). Talrijke kleinere centra leven er op hun eigen. Een sterk burgerlijk middenveld is er aanwezig, die zijn verantwoordelijkheid opneemt in de plaatselijke organisatie van de maatschappij. De integratie van de inwijkeling in de plaatselijke *community*, een graag gebruikt woord uit de Amerikaanse Lions-woordenschat, is er een noodzaak. De samenstelling van de clubs is er minder sociaal elitair dan in West-Europa het geval is (The Lion, 1993 III, p. 17).

In België (1 lid op de 1335 inwoners, maar toch nog driemaal minder dan in de V.S.) leek de inplantingsgraad op die in Frankrijk en in Nederland, terwijl hij tweemaal kleiner is in het verenigd Duitsland (The Lion, 1994 XI p. 23).

b) Interpretatie

Wij menen uit deze gegevens te mogen besluiten dat de Lions des te beter ingeplant geraakte in een land, naargelang de sociologische samenstelling van zijn bevolking meer egalitair voorkomt en zijn politieke structuur sinds ruimere tijd een democratische traditie kende. Het is geen toeval dat IJsland, dat in de Lionsdichtheid de kroon spande, het allereerste land was dat, sinds het jaar 930, een parlement bezat. In het Lions acroniem *Liberty Intelligence Our Nations Safety* moeten de laatste woorden niet geïnterpreteerd worden zoals men het meestal doet, zeggende dat de Lions aanwezigheid in een bepaald land een waarborg betekent voor de democratie; wel en omgekeerd, dat het daar alleen is dat het Lionisme de mogelijkheid heeft zich met succes in te planten. Omgekeerd stelt men vast dat daar waar een autoritair politiek stelsel, of het nu van de rechtse of van de linkse strekking weze, in de vorige decennia aanwezig was zoals in Spanje, Portugal en Griekenland, het Lionsleven kwijnt. Anderzijds, daar waar het nadien ingevoerd werd, verdwijnt het Lionsleven. Cuba kende, na de stichting van de Vereniging in het land in 1929, dertig jaar lang een sterke Lions implanting, tot zij, nadat Fidel Castro in 1956 aan de macht kwam, in 1959 plotseling te niet ging. Ook in China gingen de Lionsclubs te niet (P. Martin, *We Serve...*, o. c., p. 19). Verder zullen we zien hoe de clubs een plaats innemen in het

middenveld, dat zelf politiek actief is en in een maatschappij een tegengewicht van de staat vertegenwoordigt. Vandaar dat zij, alleen al in een strict geschiedkundige kader, als een soort embleem van de democratische geest overkomen. Bovenvernoemd acroniem, verwerking op de eerste letters van de Lionsnaam (1917) is immers achteraf (1919) ontstaan, na W.O.I, a.h.w. in de mond gelegd van een groep Amerikanen, die afkerig waren tegenover een naamgeving afgeleid van het sterk dier dat de leeuw is.

Men noteert, zeer algemeen sprekend over het verenigingsleven, waarvan eigen is dat het op een vrijwilligersbasis berust, dat het het meest in de Protestantse landen ontwikkeld is. De god van het Calvinisme eist dat heel het leven zou gewijd worden aan goede werken, die tot een echt systeem opgericht worden. In de V.S. bv. is het mecenaat een aangelegenheid van het volk; in Frankrijk wordt voor gelijkaardige doeleinden op openbare toelagen beroep gedaan (J.M. Garrigou-Lagrange en P.P. Kaltenbach, Encyclopaedia Universalis 8, Association).

c) Commentaar

Steunend op de hierboven gerapporteerde gegevens over de Lions implantationsdensiteit, mag in België de Lions dus zeker niet als sociologisch elitair beschouwd worden, met de politieke macht geconcentreerd in eigen handen; nog minder mag die verkeerde stelling op indien rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van nog andere serviceverenigingen! Dit is belangrijk, want subjectief gezien, zowel van de kant van de leden als van die van het publiek, wordt de realiteit vaak heel anders ervaren.

Met zijn densiteit van 1 lid per 1335 inwoners blijkt echter het gewicht van de Lions in het land groot, stukken zwaarder te wegen dan men beseft. De verkeerde indruk is goed uit te leggen door het feit dat, wanneer meerdere Lions in dezelfde plaats wonen, zij niettemin, in een land met hoge bevolkingsdensiteit en met uitstekend verbindingsnet zoals het onze, vaak tot verscheidene en onafhankelijke clubs behoren. Gaat, door wat als een misgroeide toestand blijkt die zich reeds jaren ontwikkelde, niet veel kracht en energie verloren?

Ander belangrijk besluit. Achter de schijnbare administratieve uniformiteit in de Internationale Vereniging schuilt een onthutsende geografische diversiteit. De uiteenlopende graad van haar inplanting in een bevolking is zo groot, dat de betekenis van de Lions voor de betrokken gemeenschap heel anders kan liggen. Voor de clubs

aanwezig in een bepaald land of streek kan dit niet anders dan een diepe invloed hebben op de visie die hun leden er op nahouden, betreffende de aard van hun serviceactiviteiten.

4. PANORAMA VAN EEN EVOLUTIE

In het perspectief van onze uiteenzetting beginnen we, vooraleer er over kwantitatieve gegevens i.v.m. het aantal leden gesproken wordt, met de nadruk te leggen op de kwalitatieve aspecten van de evolutie van de Vereniging in ons land. Enkele cijfers konden we nochtans niet nalaten te vermelden. De determinerende factoren die deze aspecten bepaalden nagaan, veronderstelt het isoleren van mijlpalen, die zoveel momenten zijn, waar een kentering ontstond, met elk zijn oorzaken en gevolgen.

De eerste Europese Lionsclubs werden pas in 1948 gesticht, dertig jaar na het ontstaan van de Vereniging in de V.S.. We hebben boven de samenlopende redenen uitgelegd, die voor deze merkbare vertraging verantwoordelijk waren. De naweeën van de oorlog waren aan het milderen en de diverse landen waren aan hun materiële en morele heropbouw begonnen, er financieel in geholpen door het Marshall Plan (3 juli 1947). In eigen land kwamen de eerste clubs er in 1952 in de grote steden, geleidelijk aan gevolgd door de stichting van clubs in steeds kleinere centra.

In 1953 werd het Nationaal Werk gesticht, voor de eerste maal toegekend in 1960, waarbij jaarlijks een aantal clubs door een intern jury op voortreffelijke wijze beloond werden voor een groot werk, dat zij gecreëerd hadden en/of beheerden.

In 1987 werden, op wereldvlak en ook bij ons de Lionessen als volwaardige Lions erkend en, na aanpassing van de statuten, in de Vereniging opgenomen. Met 34 vrouwelijke clubs en indien men in de 14 gemengde clubs de vrouwelijke aanwezigheid op de helft schat, vertegenwoordigen zij 14,7 % van de totale effectieven, een verhouding die, lichtjes maar ononderbroken, verder aan het stijgen is.

In 1990 was het aantal clubs zo gegroeid dat het Lionsdistrict 112 een Multiple District werd en dat het in vier districten onderverdeeld werd. De geografische afbakening ervan gebeurde, afgezien van het centraal gelegen District C, volgens de taal. In 1995 telde het land 250 clubs, in 2004 bereikte men, met 277 clubs, de top.

In 1992 verscheen het *Wit Boek*: een opsomming van de Goede Werken die tot dusver door de diverse clubs van District C gesteund waren geweest, zowel als de financiële middelen die er aan besteed werden. De bedoeling van de publicatie was de

plaats ingenomen door het vrijwilligerswerk van genoemd district beter kenbaar te maken bij het publiek.

Reeds in 1994 was daarentegen gebleken dat in voornoemd district het aantal leden per club aan de onderste grens van het ideale lag, bij zover dat fusie van te kleine clubs zelfs aanbevolen werd.

Ondertussen had vanaf 1954 jaarlijks een Europaforum plaats. Een pleidooi werd gehouden om verder, in het kader van de Internationale Vereniging, de eigenheid van dit werelddeel beter aan haar trekken te laten komen, in het bijzonder om het belang van waarden in het Lions-zijn in ere te houden.

De Internationale Vereniging kende haar hoogtepunt in het beeld dat zij op wereldvlak uitstraalde, toen zij als belangrijkste lid van de ngo's (Niet Gouvernementele Organisaties) erkend werd en als raadgevend lid van een reeks prestigieuze internationale verenigingen, zoals de UNICEF, FAO, WHO en de UNESCO. Deze erkenning had zij te danken aan haar algemene opdracht (*Mission Statement*), die immers luidt: *Het scheppen en ontwikkelen van een geest van verstandhouding tussen alle volkeren om humanitaire noden te lenigen.*

De door een groep gebruikte bewoording is tekenend voor zijn gedachtegang bij het hanteren van concepten. Het koninklijke, sterke dier dat de leeuw is en dat reeds zo vaak in de symboliek en ook in de heraldiek werd gebruikt, bepaalde reeds bij haar stichting in 1917 de benaming van de Vereniging. Van de vijf letters van de naam werd in 1919 achteraf in een acroniem van de woorden *Liberty Intelligence Our Nations Safety* omgevormd. Het wijst naar het verwachte heil voor zulke landen, die creatief optreden in democratisch verband in ere zouden houden. Het gold, zoals gezegd, als een soort manifest van Amerikaanse makelij. Het steunde weliswaar op een objectief gegeven, maar waarvan de interpretatie het gevolg met de oorzaak verwarde.

De fameuze leus *We Serve* verwoordt de doelstellingen van de Vereniging, die in 1919 reeds algemeen uitgestippeld waren. Dat zij pas in 1950 aangenomen werd, ten gevolge van een wedstrijd om aan de Vereniging een devies te bezorgen, is, zoals gezegd, een voortreffelijk teken dat ons het groeiproces van de identiteitsvorming moet aantonen. De Lions-beweging is niet uit een voorafbestaand stichtend begrip ontstaan, wel empirisch op actie, zelf steunend op een ethische maatschappelijke bekommernis (W. De Vynck, *Le Lions. Une grille....*, o. c., p. 4). In 1996 zou daar nog

het nieuw gecreëerd woord *Lionisme* bijkomen, slaand op de geest die de Lions-leden inspireert (zie verder).

Optreden van een kritische kijk

In de doelstellingen van de Lionsvereniging wordt *de club als een ideale gespreksforum beschouwd, waar alle thema's informatief* (hiermee wordt vooral aan politieke en religieuze onderwerpen gedacht) *aan bod kunnen komen*. Logischerwijze is het allereerste thema dat aan bod dient te komen de visie op het Lionisme zelf en over het doen en laten van de leden van de Vereniging, thema dat vanzelfsprekend intern moet behandeld worden.

Voor pragmatische mensen komt het nadenken over de Lionsvisie meestal als haarklieverij over en als een onderwerp voor “idealisten”. Het prevalerend huidig individualisme leidt, ver van een beschouwende, tot empirische houding. Weerstand tegenover richtlijnen komend van hogerhand op basis van objectieven en ethische code en statuten maakt de zaak niet eenvoudiger.

In deze context kwam het kritisch nadenken over de Lions, daarbij nog gesmoord door de natuurlijke eerbied voor wat er in de V.S. over gedacht werd, maar aarzelend en schuchter op gang. Van diverse kanten van het land kwamen nochtans stemmen op, om aan de halve eeuw oude boom te gaan schudden. Gouverneur R. Willemys was één van de eerste om een pleidooi te houden voor een eigen kritisch bewustzijn (The Lion, 1995 II, p. 44). R. Baye langs Waalse kant opperde het idee van het creëren van één werkgroep per zone, gelast met het uitlokken van gedachtewisseling over het renoveren van de dagdagelijkse Lionspraktijk in de clubs (The Lion, 1994 VIII, pp. 14 en 16).

Bekommerd om het dalend aantal Lionsleden, een daling die rond 1990 in de V.S. begonnen was, werd aldaar een studie op gang gezet. Zij sloeg op de kentering in de maatschappij in het beleven van menselijke waarden. Men moet wel vaststellen dat het Lions kritisch denken van land tot land op een andere datum van wal stak. Dit gebeurde doorgaans wanneer de effectieven begonnen te dalen, soms vanaf het ogenblik dat het groeiproces begon te slabakken. Wij zullen verder zien hoe juist chronologisch zeer divers deze ongunstige evolutie ook kon zijn. Bij ons was het in

het district C dat het dalen van het aantal leden het eerst begon, en wel ongeveer een tiental jaar later dan de tijd toen het optrad in de V.S. Men was er eveneens toe gekomen maatregelen te moeten treffen op lange termijn. De *Long Range Planning* verplichtte, voor het eerst en noodgedwongen i.v.m. het aantal leden, de Lions tot het zich projecteren in de toekomst. In district B daarentegen is er in 2005 schuchter sprake van een “malaise”. Vandaar de latere oproep van diens gouverneur om “denkpistes uit te werken om de diagnose te verduidelijken en de in vraagstelling omtrent de traditionele doenwijze allerhande (The Lion, T. Pirlot, *Woordje van de gouverneur*, Januari 2005, p. 25).

De noodzakelijke aanpassing van de oorspronkelijke visie was des te groter dat nieuwe sectoren waarin Lionsprogramma's voor humanitaire hulp zouden moeten ontwikkeld worden, open kwamen (P. Martin, *We Serve, L'Histoire des Lionsclubs*, Washington 1991- Bruxelles 1995, p. 299). Tot praktisch W.O. II liepen de diverse programma's in werking, antwoordend op de dringende vraag van Helen Keller, uitsluitend rond het thema van blindheid. Werken op sociaal vlak waren tot nog niet aan de orde van de dag.

Een lans werd gebroken, om, afgezien van het werk verricht door de hogere instanties, ook in de schoot van de clubs, een *creatieve ontevredenheid* op te roepen (Lions Belgium District 112 C. Effectieven Commissie, 1996, p. 2). Brekend met de zelfgenoegzaamheid van menig lid, werd voorgesteld dat jaarlijks een evaluatie in de schoot van elke club zou gebeuren. Een score zou opgemaakt worden op basis van het antwoord van de leden op 18 vragen, betreffende de diverse aspecten van het intern Lionsleven. Op die wijze zou men goed bewust worden van de graad van gezondheid van de club en zou men in staat zijn de vinger op de zere plaatsen te leggen (The Lion, 1994 X, p. 18).

Sinds een tiental jaar is men dus *gedachten aan het wisselen over oud en nieuw*. Met dit essay plaatsen we ons resoluut in het kader van deze beweging. Met dit verschil echter dat wij de problematiek, zoals zij met haar meerdere facetten voorkomt, in een globale visie over de Lions trachten te integreren.

5. ESSENTIEEL LIONS ASPECT : ETHIEK

In het Lionsjargon gaan verscheidene begrippen, weliswaar onderling eng verbonden, onder dezelfde noemer van ethiek schuil, begrippen die vaak in de praktijk met mekaar verward worden. Het zijn: de motivatie, de doelstellingen en de gedragscode.

a) Motivatie tot lidmaatschap

Al wordt in deze tijd de gevoeligheid als motivatie voor het handelen van de Lions met wantrouwen bekeken, toch ligt het medelijden voor de andere in nood aan de basis van het ontstaan van de Vereniging. Dit legt uit waarom in den beginne uitsluitend werken voor de blinden op het programma stonden, later uitgebreid naar werken voor doofstommen en motorisch gehandicapten.

Naargelang de levensbeschouwelijke overtuiging van de leden, komen ter sprake de begrippen naastenliefde en filantropie. Hun exacte inhoud dient hier verduidelijkt. De parabel van de Goede Samaritaan was er om aan te tonen, dat wat met de naaste wordt bedoeld, niet is wie zich dicht bij u bevindt zoals het woord het zou laten vermoeden, maar de onbekende, die precies, zoals je het voor jezelf zou wensen, dient te worden behandeld. Zo'n definitie van de naastenliefde strookt volledig met het internationaal karakter, beter gezegd met de uitbreiding tot de hele wereld van de goede werken gepresteerd door de Lions.

Niet te verwaarlozen is de impact van ook andere godsdiensten. Dat aalmoes één van de "vijf pijlers" van de Islam vormt, dat de naastenliefde eveneens door het Jodendom en het Boudhisme als deugd erkend wordt en dat dienstbaarheid ook een brahmanisch ideaal is, deze gelijkgerichtigheid houdt in zich de uitleg voor de universele betekenis van de Lions waarden; tevens vertegenwoordigde zij een troef voor de verspreiding van de individuele Lions-motivatie over heel de wereld.

De zuiver humanistisch gedreven filantroop is een menslievend persoon, begaan met het materiële en morele welzijn van anderen, de medemens, welk ook de afstand met hem moge zijn. In een tweede betekenis duidt het woord op het onbaatzuchtige van het optreden van zo'n persoon. De twee betekenissen liggen, de

eerste aan de basis van de Lions doelstellingen, de tweede aan die van de gedragscode. Het is dan ook niet zozeer te verwonderen dat zij in het Lionsdiscours zo vaak onder het woord *ethiek* – vroeger sprak men van *ideaal* – gemengd voorkomen.

Alleen al historisch beschouwd, ziet men de erecode, vanaf het ontstaan van de Vereniging, met zijn diverse bepalingen uitgestippeld zoals hij er nu ook nog uitziet, terwijl de doelstellingen geleidelijk verrijkt werden met maatschappelijke, culturele en morele welzijnsobjectieven. De inhoudelijke mix van beide begrippen vormt de eigenheid van het wezen, de geestesgesteldheid van de Lionspersoon. Maken er deel van uit gemeenschappelijk engagement, hoogstaand moreel gedrag, bereidheid om samen met anderen in een democratische gestructureerde vereniging te presteren. De inhoud zelf van de doelstellingen, één van de kernpunten van dit betoog, zal verder uitgebreid behandeld worden.

Het er niet op uit zijn om een professioneel voordeel bij het aansluiten in een club te beogen en het naleven van dit principe in de praktijk zijn dan ook, met reden, de argumenten gebruikt door de fiscale administratie om de bijdrage in de beroepsonkosten te verwerpen. Een spijtige uitwas in de schoot zelf van de Vereniging en waarop verontwaardigde reactie kwam, was de uitspraak in 1993 van een Amerikaanse Internationale Voorzitter. Hij was van mening dat nieuwe leden tot de Lions konden aangetrokken worden door hen professionele voordelen te laten doorschemeren, waaronder het onschuldigst – maar dat niet alleen - was het bevorderen van hun bevoegdheid in de zakenwereld, door bv. het oefenen in het in het openbaar spreken (The Lion, 1993 XI, p. 5). Wij Europeanen, kunnen zulke uitspraak niet goedpraten. Een radicale Lions van bij ons stelde zelf cru dat het zoeken naar profijt, wat toch de natuurlijke motivatie van het zakendoen is, incompatibel is met het kweken van onderlinge vriendschap, één van de doelstellingen van het clubleven. In het achterhoofd blijft soms de *business-club*, waar de Lions structuren ooit op gegriffeld werden, nog hangen.

Het werk van J. Puype dient hier aangehaald. Van de elite, waarmee hij bedoelt de sociologische elite aanwezig in de talrijk bestaande clubs van allerlei allooi in België (en elders), wordt gezegd dat deze laatste aan hun leden de gelegenheid bieden om in contact te komen met een uitgebreid netwerk van personen, hopelijk toekomstige relaties, nuttig voor het ontwikkelen van eigen zaken. Van deze doelstelling wordt beweerd dat ze evenzeer geldt voor de clubs behorende tot de groep van

serviceorganisaties. Vandaar dat bij deze groep, hun specifieke doelstellingen ten spijt, een misverstand onvermijdelijk blijft bestaan. Het wordt trouwens verwoord in de titel van het hoofdstuk waarin ze één voor één behandeld worden: *Help de wereld, begin bij uzelf*. De auteur zegt dat “*er heel wat Latijn gestoken wordt in het dienstvaardigheidsideaal*”, in zijn ogen toch een verdacht discours, waarin hij zelfs een flinke dosis schijnheiligheid meent te ontwaren. Meteen raakt men hiermee de kern van het onderwerp, de essentie van de Lions, waarom de aantijging kordaat beantwoord verdient te worden. De hoogsociaal gestructureerde bouw van deze verenigingen kan weliswaar tot het groeien van wilde takken aanleiding geven; maar dit verschijnsel, voor zover het aanwezig is, blijft gelukkig marginaal: wie door winstbejag gemotiveerd zou zijn bij het instappen in de club, blijft er niet lang. Dat in een club maar één vertegenwoordiger van elk beroep toegelaten wordt kan, indien men het kwaad bedoelt, geïnterpreteerd worden als bedoeld om concurrentie te vermijden; de regel vindt nochtans zijn rechtvaardiging in het streven naar een nuttige diversiteit in de samenstelling. Immers, de laatste jaren is men in de Directory afgestapt van, naast de naam van de leden samengaande met de handelsnaam, de codenummer wijzend op de beroepsector waarin zij actief zijn, te noteren. Nog meer dan een rechtzetting, volgt een belichting over het wezen zelf van de Vereniging. De schrijver over de elite in ons land is blijkbaar niet op de hoogte gebracht, en we lopen ons betoog voorop, dat achter de humanitaire strekking van de Lions, een, eigenlijk weinig besproken maar essentiële, doelstelling schuil gaat. Zij bestaat, voor de persoon van ieder lid, het streven naar wat de Amerikanen wat bombastisch *moral perfectibility* noemen, kortom het wat beter worden. De verwezenlijking van deze opdracht gebeurt, zoals verder wordt uitgelegd, door het inschakelen van een pedagogie van het samenleren werken aan het “goede doel”.

Indien aan het Lionszijn een persoonlijk voordeel verbonden is, dan kan het niet op financieel vlak zijn, maar i.v.m. het voldoen aan psychologische noden: het aan zijn trekken komen, het zich goed voelen, het vrijheidsgevoel, de ontstane vriendschapsbanden, het zich bevestigd voelen in de zelfontplooiing, dit alles in een vereniging met menslievende doelstellingen zoals de Lions. Voor bedrijfspsycholoog W. Coene, die deze visie van Abraham H. Maslow in eigen land in de Lions propageerde, zijn deze elementen zowel oorzaak als gevolg van een gelukkig en doeltreffend ploegwerk in de schoot van de club.

Een verkeerde motivatie tot het toetreden bij de Lions is de valse hoop dat het een sociale promotie inhoudt. Wie zich door deze hoop zou laten verleiden, loopt het risico er bedrogen uit te komen. Die zou immers over het hoofd gekeken hebben dat het imago van de serviceclubs bij het publiek, negatief beïnvloed door de wangedachte over elitarisme (zie verder), niet zo schitterend is als hij wel denkt.

Subtieler als bijkomende motivatie tot het aanzoeken om lid te worden van de Vereniging is de wens van een geïsoleerde, bv. na verhuis, om zich op die wijze in de “betere” laag van de maatschappij te integreren. Wij interpreteren op die wijze het ongemeen aantal oud kolonisten aanwezig in de Belgische clubs, ooit op zoek, na het vluchten uit Kongo, naar zelfrealisatie in het nieuw milieu waar ze terechtkwamen, en waarin het uitgebreide net van Lionsrelaties van een organisatie tot dewelke veel onder hen reeds behoorden, hun zou kunnen helpen.

b) Gedragscode

De Lionsethiek is vanaf de stichting van de Vereniging strikt en ongewijzigd gebleven in haar principes (P. Martin, *We Serve...*, o. c., p. 44). De essentie van de ethiek van de Lions in de engere zin, losstaande van de doelstellingen, houdt in één enkele zin: *zo handelen dat de persoon van de andere steeds als doel, nooit als middel gebruikt wordt* (O. Reymen, *De ethiek van de Lions*, in *The Lion*, mei 2003, pp. 8-12). Die “persoon van de andere” sluit bij de Lions aan bij het frekvent gebruik van het woord “vriendschap” De term is de vertaling van het Amerikaans *friendship*, waarvan de betekenis toch dichter bij kameraadschap ligt. De moeizame uitleg gegeven in de Amerikaanse text voor de definitie van het woord vriendschap spreekt boekdelen (P. Martin, *We Serve*, o. c., p. 46). Dat het kweken van zakelijke goede relaties zou aangezocht worden bij het aansluiten tot de Vereniging, liever dan het smeden van echte vriendschapsbanden, wordt natuurlijk verfoeid.

Onlangs is een brochure verschenen van W. Huys en anderen, met titel *Lid worden van een Lionsclub* en gericht tot de nieuwe leden van het District C. Het leeuwenaandeel behandelt het onderwerp van de gedragscode en daar is een dubbele reden voor. De formulering van de diverse artikels erover in de Directory is zo vaag dat het overbrengen ervan in de praktijk, zonder bijkomende uitleg, niet kan verwacht worden. Anderzijds is het zo dat de “regels” eerbiedigen de voorwaarde is tot het

correct functioneren van de club, bij zover dat dit als zijn Achillespees mag beschouwd worden. Zo vaak wordt er tegen gezondigd.

c) Doelstellingen

In het Lionsmidden is de visie betreffende betekenis en plaats van de doelstellingen uiteenlopend. De enen zien ze als een handelwijze, een *praxis* d.i. een praktijk van het hier en nu, een gedrag, gekenmerkt door rationeel humanisme en liefde voor de mens. Voor hen gaat het om een ervaren dat evenwel beperkt is tot het dynamisch toepassen van de leus *We Serve* (B. Thulliez, *Lionisme. Onzin of levende werkelijkheid*, *The Lion*, januari 1998, pp. 4 en 5). Voor de anderen ligt de essentie van de Lions in de zelfontplooiing van de persoon een geest van dienstbaarheid. In deze van nature uit elitaire visie zijn het promoten van burgerzin (een Amerikaanse gave die liberalisme eert, samen met de staat), verstandhouding onder de volkeren en sociale activiteiten alleen middelen tot persoonlijke realisatie. Zij zouden niet meer dan praktische raadgevingen zijn, weliswaar eng verbonden met de gedragscode, die niet zozeer als een code van verplichtingen moet beschouwd worden, maar als een ideaal (W. De Vynck, *De Lions begrippen*, in *The Lions*, november 1977, pp. 47-49; Idem, *Les clubs-service: une définition*, *The Lion*, 1996 III, pp. 22-24). Beide visies op de Lions hebben wat gemeen met de theorie van het *personalisme* (1935) van Emmanuel Mounier (1905-1950), een synthese van christendom en socialisme. Liever dan het filosofisch speculeren stelt het een existentiële denkwijze voor, gericht tegen het egoïstisch individualisme en naar actie en waarin de waardigheid van de persoon centraal staat.

Wat er ook van zij, in de Lions Directory van eigen land staat de gedragscode op de eerste plaats vermeld, nog vóór de doelstellingen, een omgekeerde rangschikking tegenover vroegere publicaties. Moeten we deze wijziging interpreteren als een reactie i.v.m. de problematiek van de effectieven, ontstaan door het lossen omspringen met de ethiek (zie verder)?

d) Kritische beschouwingen

De maatschappelijke positie die de Lions bekleden stelt hen in de mogelijkheid om voortreffelijke sociale activiteiten te ontplooiën en, voor zover zij daarbij tot

belangeloos optreden gedreven worden, mogen zij, gezien de hoogstaande ethische betrachting die aan de basis van hun engagement ligt en alle hoogmoed opzij gelaten, als een elite beschouwd worden. Wij vragen ons nochtans af of de georganiseerde vormingsessies voor nieuwelingen, buiten het informeren over de inhoud van het Lionszijn en het aanleren van de werkwijze, wel bij machte zijn de geestesgesteldheid van een individu op ethisch vlak en zoals hierboven gedefinieerd, voldoende te beïnvloeden.

Verantwoordelijken klagen al meer dan tien jaar over wat zij schromelijk het verzwakken van het Lionsideaal bestempelen. De enen schrijven het toe aan de algemene verloedering van waarden, de anderen aan het onoordeelkundig, intensief rekruteren (Chr. Leclef, *The Lion*, 1992 nr. 2, p. 8), dat nochtans nog steeds door coöptatie dient te gebeuren. Waar is de tijd dat een lid beboet werd, omdat hij zijn Lionsspeldje niet droeg, wat een bepaalde laksheid verraadde?

Een Nederlandse Lion, begaan met de toekomst van de Vereniging, stelt zelfs heel cru dat de *erecode* achterhaald zou zijn (*The Lion*, 1993, XI, p. 17). Ons commentaar hieromtrent is dat het eergevoel in de huidige geestestoestand inderdaad niet meer *in* is. Zelfs het woord ethiek, een moraal-filosofische term, werd recentelijk in de Lions' woordenschat door de meer neutraalluidende term van *gedragscode* vervangen.

Aansluitend hiermee mag één en ander gezegd worden over het plechtig engagement. Meer dan aan de draagwijdte van de eed wordt belang gehecht aan het ceremoniële, waarbij een nieuw lid wordt aanvaard in de club en geïntroniseerd. Ons inziens zou hij niet meer moeten beloven *een hoge graad van doeltreffendheid in zijn beroep na te streven*, want... anders was hij zelf niet in aanmerking gekomen, daar hij niet in staat zou geweest zijn om tot het realiseren van de Lionsdoelstellingen bij te dragen.

Een component van de eedinhoud – namelijk vriendschap opbouwen als doel (om beter de doelstellingen te kunnen vervullen) en zeker niet als middel (tot het bevorderen van eigen zaken, wat overeenkomt met het begrip instrumentalisatie, d.i. het gebruiken van de andere) – komt er, hoe verwonderlijk ook, in een verzwakte vorm voor, met, als ergens verloren in de tekst, het bijwoord *onbaatzuchtig*. Werde ooit aan een Lionskandidaat de gelegenheid geschonken om tijdig, nog vóór zijn eedaflegging, kennis te nemen van de ethiek en de gedragscode, die voor een groot deel de specificiteit van de Vereniging bepaalt?, meer nog, waarmee zij staat of valt.

Het welgemeende van de eedaflegging, waarachter zich de persoon en de verantwoordelijkheid van de peter profileert, zal aan de realiteit van het dagdagelijkse gebeuren getoetst worden. Het niet naleven van de gedragscode zal, vroeg of laat, het uitstoten van wie niet overeenkomt met het voorgestelde profiel, tot gevolg hebben.

6. DE EFFECTIEVEN

De effectieven vertegenwoordigen het menselijk kapitaal van de Vereniging, de enige rijkdom waarover zij beschikt om haar doelstellingen te verwezenlijken. Het onderwerp heeft in het Lionsmilieu tijdens het laatste decennium een grote aandacht gekregen tengevolge van het globaal dalen van het aantal leden dat op wereldvlak sinds het jaar 1990 was begonnen. Aangezien het om getallen ging, leende het onderzoek zich tot statistische verwerking. De piramidale structuur van de Vereniging, waaraan het inwinnen van bijdragen op verschillende niveaus verbonden is, was het gepaste instrument dat dit mogelijk maakte. De moeilijkheid in de interpretatie van de gegevens was nochtans, ten gevolge van een bedongen statuutwijziging in 1987, het massief overschakelen van Lionessen naar de Lions. Nu, de onverwachte negatieve trend in de evolutie van de effectieven gebeurde in tegenstelling met de optimistische kijk op een aanhoudende groei, die vooraanstaande Lions in 1992 nog hadden, waarbij voorspeld werd dat de twee miljoen leden ooit zou bereikt worden.

In ons land bereikten de effectieven hun hoogtepunt rond de eeuwwisseling. Eerst in het Lionsjaar 1997-98 was in het Multiple District Belgium 112 het aantal leden iets gedaald tegenover het jaar voordien. Retrospectief bekeken kwam het over als een verrassing. Het verslag van de Nationale Conventie luidt: “Tot de laatste jaren werd onder de effectieven alleen de aanwerving verstaan. Zij bleef constant. Het probleem van de ontslagen kan men sinds enkele jaren niet meer ontkennen”. (The Lion, 1997 III, p. 17).

a) Het verlies aan leden en zijn evaluatie

Het totaal aantal geboekte leden, dit zijn de effectieven, was inderdaad tot zover het enige criterium geweest, gebruikt bij het beoordelen van de gezondheid van een district. Het dalen ervan, dat het “relatieve verlies” definieert, was, na een ononderbroken groei van bijna een halve eeuw, het eerste zichtbaar teken dat een kentering aan de gang was. Het was nochtans een teken dat aan gevoeligheid ontbrak. De schommelingen van het aantal opgeschreven leden hangen in feite af van enerzijds het aantal dat er tijdens het jaar door rekrutering is bijgekomen, anderzijds van het

aantal dat in dezelfde periode is weggevallen door overlijden, uitsluiting, vooral door ontslag. Wij noemen het het “absoluut verlies”; dat meestal niet met de nodige aandacht wordt genoteerd, erger nog dat vaak wordt verzwegen.

Een voorbeeld. Achter het relatieve verlies van 64 leden voor het Lionsjaar 2002-2003 in het Multidistrict 112, schuilde er in feite een absoluut verlies van 582 leden (op een effectievenaantal van 7551 maakt dat 7,7 %), gedeeltelijk gecompenseerd door het rekruteren van 518 nieuwe leden (d.i. 6,8 %). Het belangrijk jaarlijks absolute verlies, opgetreden sinds minstens 1994, is een eerste teken geweest dat er wat schortte, een voorteken. Vergelijken we de cijfers met die van het jaar 1997, dat een absoluut ledenverlies van 350 (= 4,7 %) kende en een ledenaanwinst van 284 (= 3,8 %). Men kan er uit besluiten dat de evolutie in versneld tempo aan het verlopen is; maar van nog grotere betekenis, dat de opmerkelijke toename aan verliezen samenhangt met een even opmerkelijke toename aan aanwinsten. Nota bene: dit gebeurde in de aanhoudende groeifase van de effectieven, en dan wel op het einde ervan. Tegenover de visie van de “aantrekkelijkheid” van de Lions, vertegenwoordigt de toename van de verliezen toch een verbijsterende vaststelling. De interpretatie volgt.

In percentage der effectieven uitgedrukt lag na één jaar dat van de weggevallen leden dus stukken hoger dan dat van het relatieve verlies aan effectieven. Het percentage van het absolute verlies verdient dus al onze aandacht. Men stelde vast dat daar waar de situatie als problematisch beoordeeld wordt, het aantal ontslagen leden per jaar procentueel boven de marginale grens van 5 % der effectieven ligt; dat percentage werd bovendien onafhankelijk gevonden van het aantal en het percentage nieuwgerekruteerden. We hebben berekend dat op wereldvlak tijdens het jaar 1993-1994 het absolute verlies, dit waren 184 053 leden, tot 12,9 % gestegen was: dit moet also voor de Vereniging als een echte aderlating begrepen worden (The Lion, 1995 II, p. 23).

Een veelzeggend teken voor de ernst van de situatie is dat de Internationale Voorzitters in hun boodschap van einde mandaat meestal verzaakten om het absolute getal aan verloren leden te vermelden. Op het einde van het jaar 2003-2004 telde de Lions 43 553 leden minder, terwijl er 101 000 nieuwe bijgekomen waren. We konden also uitmaken dat er van de 1 395 317 leden van het begin van het jaar 194 550 leden, d.i. 10,69 % der effectieven, weggevallen waren: nog steeds het dubbele van wat

aanvaardbaar is (The Lion, juli 2004, p. 5). Tussen 1 juli 2004 en 31 januari 2005 had de Lions op wereldvlak 103 774 leden verloren, wel 85 127 nieuwe leden aangeworven, dus een relatief verlies van 18 647 leden, op een totaal van 1 347 214. Dit maakt dus nog 7,7 % verlies. Gaan we toch naar een evenwicht van de effectieven?

Met het sparen van de psychologische schok voor het Lionswereldje aan de basis, vermoedelijk uit te leggen door de Amerikaanse *big*-mentaliteit, hoopte men ons wellicht tegen ontmoediging te beschermen. Hierdoor wordt de allernodigste analyse scheefgetrokken en het discours voor vernieuwing er letterlijk door ontzenuwd.

Op het meer bescheiden niveau van de club ziet het er, op het vlak van het bewustzijn, niet veel anders uit. Verliezen zijn er, aangezien de kleine getallen, niet procentueel berekenbaar. Het wegvallen van een lid door ontslag wordt er gauw vergeten, des te meer dat de schuld meestal op zijn schouders geschoven wordt...

Een andere kwantitatieve index van evaluatie van het ledenbestand is de gemiddelde leeftijd van de leden in een club. In District 112 C steeg in een tijdsspanne van amper 8 jaar de gemiddelde leeftijd van 54,3 naar 57,1 jaar, een toename van liefst 2,8 jaar. Anderzijds is het zo dat, terwijl het aantal “senioren” stijgt, het aantal “jongeren” in de clubs aan het dalen is (bron: P. Wallyn). Het vrij groot aantal ontslagen van leden in de loop van de eerste jaren na hun toetreden betreft een groep lui van gemiddeld jonge leeftijd en is dus de uitleg van het geleidelijk stijgen van de gemiddelde leeftijd van de effectieven. Op zichzelf is deze trend ongunstig op het gebied van het activiteitspotentieel. Daartegenover staat nochtans dat het vervroegd stoppen met professioneel werken aan niet weinigen de mogelijkheid biedt om meer te presteren op vrijwilligersbasis.

b) De diverse oorzaken van ledenverlies

Het massief verlies aan vrouwelijke Lions, vooral in de V.S. (350 000 Lionessen waren reeds in 1991 naar de Lions overgestapt, terwijl er in 2000 in de wereld 162 000 overbleven), zou wel uit te leggen zijn door het feit dat de emancipatie van de vrouw het voor bedrijfsleidsters vandaag overbodig maakt om verder in een club hun identiteit te moeten bevestigen (P. Martin, *We Serve...*, o. c., p. 300).

De diverse oorzaken van het wegvallen van leden werden nagegaan, samen met de middelen voorgesteld om dit tegen te gaan en het uitstippelen van een politiek om het doelbewust rekruteren te bevorderen (*Manuel du Président de la Commission Effectifs du club*, Lions International, 1996). Onderzoeken werden uitgevoerd bij Lions die hun ontslag hadden ingediend, en dit zowel in de V.S. door Gallup in 1993 als bij ons door de Commissie Research and Long Range Planning in 1995. Zij toonden aan dat achter de *persoonlijke reden* er vaak een manke werking van de club schuilt, die demotiverend werkte. De clou is daarbij, zoals gezegd, dat dit in de club nog vaak aanleiding geeft tot negatief commentaar !

Op statistisch vlak werd in District 112A het concept *ontslag voor aanvaardbare reden of niet* gehuldigd. Ontslag voor aanvaardbare reden (leeftijd, jobverlies, verhuis,...) werd, in een enkwest op wereldvlak, gevonden in 39,1 % der gevallen, in Europa in 50,7 en in Multidistrict 112 in 51,3 % (The Lion, 1993 IX). Alzo bleek dat in een aanzienlijk percentage van de ontslagen een andere reden dan een door de club “aanvaardbare” schulde: gebrek aan motivatie, ontevredenheid...

Ontleding van de ontslagen voor het jaar 1992 in het District D van ons land bracht aan het licht dat 87 % ervan in de vier jaar van het opnemen in de Lions gebeurde, reeds 34 % tijdens de twee eerste jaren (The Lion, 1993 XII, p. 6). Op wereldvlak gaat het er niet anders aan toe: 50 % van de nieuwe leden verlieten de club binnen de 3 jaar. Op de Nationale Conventie van 1995 werd anderzijds medegedeeld dat ieder jaar 5 % van de effectieven ontslag indienden (wat als bovenste norm ging beschouwd worden), waarvan 41 % binnen de 5 jaar. De reden van ontslag wanneer het zo vroeg plaats vindt, is ofwel dat het jonge lid teleurgesteld werd in zijn verwachtingen, ofwel dat hij verkeerdelijk in de Lions opgenomen werd.

Een misverstand dat maar zelden aangesneden wordt, blijkt rond het toetreden van nieuwe leden te bestaan. Wanneer gezegd wordt dat “de club ze kiest en ze aanvaardt, zoals zij zijn”, dan wordt verondersteld dat daarmee een poortje opengelaten wordt, die met menselijke onvolmaaktheden te doen heeft en dat aanvaard wordt dat men soms geconfronteerd wordt met de gevolgen van dien.

De amper 32 % ingezamelde antwoorden van het totale van de ontslaggevers ondervraagd in eigen land over de reden van hun ontslag, vermindert echter de draagwijdte van het eindresultaat. Zij die niet antwoordden, door onverschilligheid of gedreven door kwaad bloed, waren voor een groot deel beter nooit aangetrokken geweest om Lions te worden. Vermoedelijk paste hun psychologisch profiel niet eens

met dat vooropgesteld door de Vereniging. In dit profiel vinden we: soepelheid, weerhouden, denkkraft, synthese, respect, luistervaardigheid, evenwichtig gedrag, eenvoud, achtbaarheid, eerlijkheid, ondernemingsgeest; waar aan toe te voegen zijn de nodige beschikbaarheid en de toestemming van de partner (Lions Belgium District C Effectives Commission, dec. 1996).

Hiermee wordt op de dubbele verantwoordelijkheid van de clubs gewezen, een verantwoordelijkheid die men in het algemeen reeds moeilijk toegevend, maar voor concrete gevallen heel zelden, bereid is openlijk te bekennen. Wie dit toch zou willen negeren bedenke dat men soms tot het uitsluiten van bepaalde leden moet overgaan. De reden is langdurige afwezigheid op de vergaderingen, niet betalen van het lidgeld. Statistische gegevens tonen aan dat dit niet denkbeeldig is, aangezien het, jaar in jaar uit, 11 % van het weggaan behelst (Newsletter maart 2005). Wij vonden dat in de clubs waar een uitsluiting was gebeurd, er eveneens datzelfde jaar ontslag(en) werden ingediend. Daaruit is af te leiden dat de oorzaak welke aan de basis van zowel het ene als van het andere lag, dezelfde geweest is.

Een teken samenlopend met de ongelijke evolutie van de effectieven bezorgt ons de vergelijking met andere landen. In de periode 1978-1993 was het aantal leden in de V.S. met 13,5 % gedaald. De landen die in Europa het best scoorden waren die, waarvan het gemiddeld aantal leden per club boven de 27 lag. Deden het duidelijk minder goed, die waar dit gemiddeld eronder lag. In eigen land, met in het Multidistrict in 2003 een gemiddeld van 27,6 leden, dat in het jaar 1994 nog 29,3 bedroeg, was op het gebied effectieven de situatie kritisch in district C. Daar is het ook dat het aantal leden per club veruit het laagste lag: 21 (The Lion, 2003, juli, p. 10). District A, het enige waar de effectieven tot heden blijven groeien, is ook het district waar er in de clubs gemiddeld het meeste leden, namelijk 35, waren. Een gelijkaardige toestand is te betreuren in die andere grootstad die Parijs is, waar de effectieven van de meeste clubs onder de 20 leden liggen. P. Wallyn rapporteert dat er in de kleine clubs relatief meer ontslagen zouden worden ingediend dan in de grotere (Newsletter District C, febr. 2005). Moest dit werkelijk zo zijn, dan moet hiervoor een uitleg gevonden worden, zoals een betere werking in de grotere clubs, die gunstig op de motivatie van de leden werkt, ook van diegenen die zich minder betrokken voelen.

Besluit: het is niet zeker dat de ongunstige situatie van een club een gevolg van groot verlies aan leden zou zijn; het is liever andersom zijn ongunstige situatie die

de oorzaak van het verlies is. Men heeft dus met de neiging te maken van ontstaan van een duivelskring. Het slogan *To share succes* van een Internationale Voorzitter krijgt dan wellicht de volgende uitleg: dat een club die veel leden telt en goed werkt daar nog bij een gunstig effect uitoefent op het aanwerven van nieuwe leden.

Een nog andere benadering van een ongunstig aspect van de effectieven is het nagaan van het gemiddeld aantal jaren dat Lionsleden het blijven, een gegeven dat men bekomt door het aantal leden door het absolute verlies te delen. Voor het Multiple District 112 maakte dat voor het jaar 2003 : 7551 leden verdeeld door 582 = 12,9 jaar. Jean Oustrin interpreteert de snellere doorstroom van leden als de evenknie van de steeds snellere *turnover* van dynamische kaderleden in de meeste bedrijven (District News, 1998, nr. 10). Wij kunnen maar gedeeltelijk akkoord gaan met deze uitleg. De rechtstreekse weerslag op de effectieven bij de Lions kan alleen weerhouden worden voor zover het ontslag het gevolg is van verhuis geboden door het veranderen van werk, wat in ons klein land minder frekwent voorkomt dan in Frankrijk. Algemeen geweten is en teken van de huidige mentaliteit, dat het zich engageren in vrijwilligerswerk vandaag voor alleen een beperkte periode gebeurt. De snelheid van deze turnover houdt in zich nog een grotere pejoratieve betekenis dan het onvoldoende aantal leden dat een club telt. Wordt het “uithouden” als Lions niet beloond door het toekennen van het ereteken van “tien jaar lid, waaraan om de 5 bijkomende jaren een streep wordt toegevoegd? Een stille wenk van de centrale administratie en aanmoediging tot verlengen van het engagement.

We nemen nu onder de loep de correlatie tussen de hoegrootheid van de verliezen en die van de aangeworvenen. Hoezeer wij ook wensen een correlatiecoëfficiënt tussen beide hoeveelheden wetenschappelijk te bepalen, het was ons niet mogelijk dit in de puntjes na te gaan. Het archief van het Multidistrict bevat maar schaarse informatie betreffende kwantitatieve gegevens over het onderwerp. Wij houden eraan nog een recent gegeven te vermelden, aangebracht door Pierre Wallyn: terwijl het District C 18 % van het totaal aantal leden in het land bedraagt, telt het 21 % van de totale rekrutering en 24 % van de gezamenlijke verliezen cijfers wijzend op een correlatie tussen de *in-* en de *out*posten in vernoemd district. Wanneer zij toch beschikbaar zijn, dient men nochtans voorzichtig te werk gegaan. De reden: a) de met

de tijd stijgende gemiddelde leeftijd van de leden beïnvloedt, en wel in dezelfde richting, zowel het aantal vrijwillig ontslagnemenden als de overlijdens;

b) de “transfers” naar een andere club worden aangerekend als verlies bij de ene en als aanwinst bij de andere. In het problematisch District C vertegenwoordigen de transfers nochtans minder dan 5 % van het aantal ontslagnemers (District News maart 2005).

Het beschikbaar statistisch materiaal laat ons niettemin toe te besluiten dat er een ontegenzeggelijke correlatie bestaat, afgezien van de graad ervan. De boven aangehaalde uitleg door een versnelde *turnover*, slaand op frekwente verandering van werk- of woonplaats en toepasselijk voor een uitgestrekt buurland, geldt dus geenszins voor eigen land.

Volgende stap. We weten al te goed dat het aanwezig zijn van een correlatie daarom niet automatisch duidt op het feit dat één van beide soorten gegevens oorzaak is van de andere soort. We weten in het bijzonder dat het voorafgaan van de lage percentages op de later opgetreden hoge percentages evenmin een oorzakelijk bewijs is en dat de tweede het gevolg is en beïnvloed werd door de eerste, zoals het Latijns gezegde *Post hoc, ergo propter hoc* het ook principieel negeert.

Na met al deze systematische fouten rekening te hebben genomen, besluiten we, een belangrijk besluit voor onze thesis, tot de correlatie tussen de hoegrootheid van aanwinst en van het verlies aan leden. Het definitief bewijs van het oorzakelijk verband is dat de meeste ontslagen in de eerste jaren na de benoeming plaatsvonden en nog steeds vinden. De oorzaak ligt, veel meer dan in teleurstelling van het lid, in de meeste gevallen in het onoordeelkundig opgenomen worden in de club. Het blijkt een harde dobber om dit door het Lionsmilieu te doen aanvaarden.

c) Plaatselijk mechanisme van evolutie

Het is voor velen moeilijk is de hierboven aangehaalde correlatie tussen de toename van de verliezen aan leden en de toename aan nieuw aangeworvenen, opgetreden tijdens de laatste jaren, te aanvaarden en het is begrijpelijk dat zij psychologisch verdrongen wordt. Het gaat nochtans om een oorzakelijke correlatie, daarenboven geldig in beide richtingen. Een duivelskring (viciëuze cirkel) is ontstaan, die uitgelokt werd door de Amerikaanse overgewaaiden inflatievirus en die stelt dat in de wereld van de economie alles rond de groeicijfers draait. Vertrekkend van het idee

dat maar gedeeltelijk aan de noden van de maatschappij werd tegemoetgekomen en dat de beschikbare middelen des te groter zijn naargelang de Lions meer leden telt, was de algemene mening dat de Vereniging zich steeds diende uit te breiden en dat zijn gelederen steeds sterker moesten worden. Daardoor was men bij de rekrutering de selectiecriteria steeds lossers gaan toepassen, met als paradoxaal maar logisch gevolg de steeds grotere afval. In ons land althans is de evolutie met het stijgen van het absolute verlies aan ontslagnemende leden begonnen; pas nadien volgde daarop het optreden van relatief verlies. Het is waarschijnlijk geen toeval dat het district C, waar het aantal ontslagen het grootst is van het land, ook het district is waar het aanvaarden van het grootst aantal nieuwe leden werd geboekt.

Een reactie op het overdreven verlies was dan het krampachtig invoeren van *marketing*technieken om het aanwerven nog verder op te drijven. Onderscheidingen van allerlei soorten werden aan de leden toegekend, die, in een korte tijdsspanne, aan de zo lofwaardig vermeende rekrutering hadden gedaan. Men had zelfs een bepaalde maand als “jachtmaand” uitgeroepen! Een coöperatieakkoord tussen Lions en de Junior Chamber International (Jaycee) werd aangegaan, met de hoop dat dit het overstappen van jonge krachten zou bevorderen. Onlangs werd zelfs door Oak Brook vrijstelling van bijdrage verleend voor het eerste jaar lidmaatschap van vrouwelijke Lions.

Deze cirkel doet aan de hond denken, die achter zijn staart loopt. Anders gezegd, de remedie kan erger zijn dan de kwaal. In alle toonaarden hebben we het moeten horen dat wat het aanwerven van leden betreft, men meer naar kwaliteit dan naar kwantiteit moest streven. Het kon niet baten. De banaliteit van de formulering en het afgezaagde ervan deden aan de ernst ervan twijfelen. De stelling is nog niet streng genoeg. Op het ongemak na onrealistisch te zijn, zou het slogan moeten zijn: kwaliteit en niets anders!

Een tweede vicieuze cirkel ontstaat door het feit dat het verminderde aantal leden voor de dynamiek van de werking van de club ongunstig is en, op zichzelf, diens aantrekkelijkheid voor jongeren vermindert. Dit mechanisme wordt o.i. verkeerdelijk als een huidig mentaliteitsverschijnsel geïnterpreteerd.

d) Algemeen causale factoren van de evolutie

Blijft de vraag naar het *primum movens*, d.i. de factor waarmee het allemaal begon betreffende de problematiek van de effectieven. Aangehaald wordt door velen de geest des tijds: het teloorgaan van de inzet voor de anderen. Daar komen we verder op terug. Zijn rol blijkt o.i. ondergeschikt.

Aangehaald wordt eveneens het harder moeten knokken in het professioneel leven, dat meer en meer tijd opsloort, met als gevolg de neiging tot cocooning. Algemeen gezien speelde mee bij het moeilijker aanwerven van nieuwe leden het slabakken van het ooit zo bloeiend gemeenschapsleven in ons land, in een belangrijke wijze eveneens de concurrentie met de Rotary en de andere serviceorganisaties (J. Puype, *De elite van België. Welkom in de club*, Leuven, 2004, p. 204). Men noteert dat een negatieve trend van de effectieven zich gelijktijdig bij de andere serviceclubs voordeed (Idem, p. 215). Het ondoordacht ronselen van leden kon niet anders dan, tegenover het verleden, de kwaliteit van de aangezochte kandidaten doen dalen. De daaropvolgende “democratisering”, d.i. het met de tijd uitbreiden van het aanwerven van leden, die niet meer, zoals vroeger tot de hoogste sociale en professionele klasse behoorden moest met een prijs betaald worden (J. Puype, o. c., p. 204 naar een interview van Jack Verbeke).

Een doeltreffend middel om de vicieuze cirkel te doorbreken blijkt de vorming van de nieuw aangeworven leden te zijn, met het oog op het versterken van hun motivatie. Men mag nochtans niet zeggen dat met het gebrek aan motivatie en het werken eraan om zich te verbeteren, als gevolg te geven aan de aaneenschakeling van de theorie van oorzaak en reactie, alles logisch geworden is. Vroeger is namelijk zo’n vorming van de oude garde niet nodig geweest. Hetzelfde geldt in zekere mate voor het gebrek aan leiderschap, een begrip dat verder zal besproken worden.

e) Evolutie van de effectieven in Europa

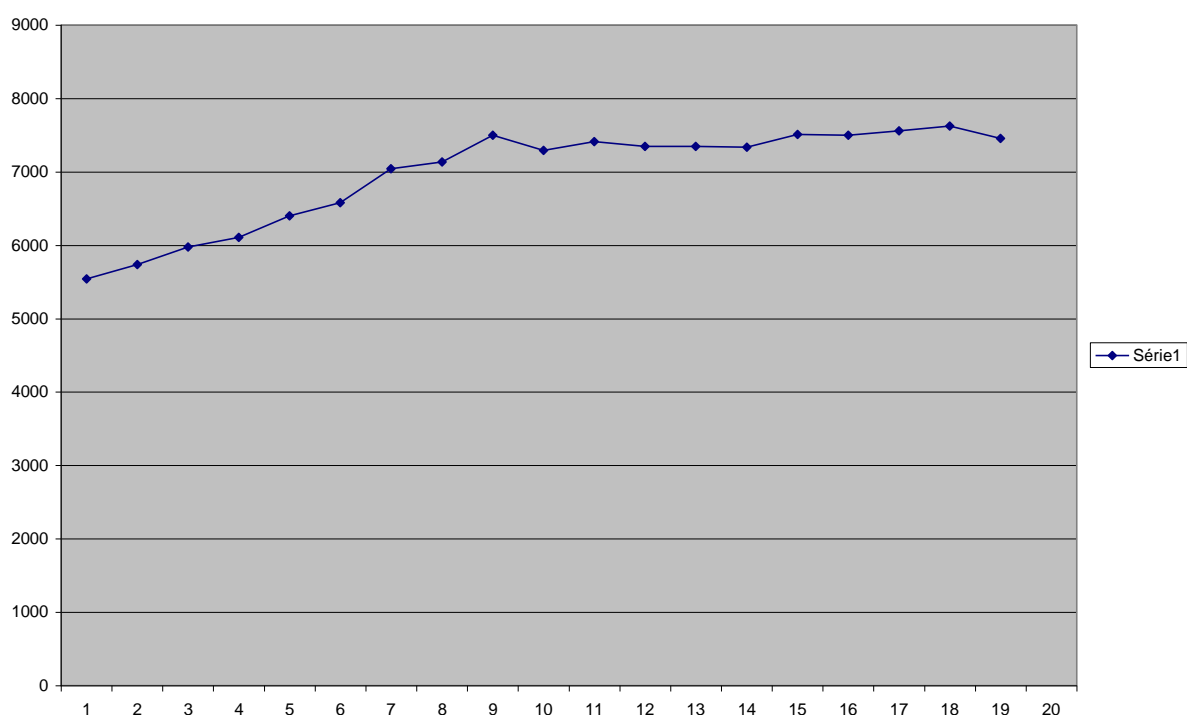
De zienswijze van stichter Melvin Jones betreffende de ontwikkeling van de Lions was, dat ze als een soort Beloofde Land steeds zou blijven dat moet veroverd worden en waarvan de objectieven steeds uitgebreider zullen zijn, blijvend juist buiten ons bereik, zodat we meer en beter moeten tewerk gaan (The Lion, 1995 III, p. 5). Hoe ziet het eruit in de werkelijkheid?

We vergeleken voor de diverse landen van dit werelddeel het aantal leden in het jaar 1994 (The Lion, 1995 III, p. 23) met dat van het jaar 2004 (The Lion, nov. 2004, p. 33). De evolutie is uiteenlopend naargelang het land. Zien hun aantal leden stijgen, van veel naar minder: vooral Duitsland, Italië, Nederland, Zwitserland, Oostenrijk, Engeland, Denemarken, Griekenland, Hongarije, het minst België. Een daling van de effectieven wordt waargenomen vooral in Frankrijk, in IJsland, Zweden, Noorwegen, Portugal, Spanje, Turkije, Finland. Ondertussen is de bevolking in de meeste landen nog lichtjes gegroeid, zodat de stijging van het aantal ten opzichte van de bevolking minder sterk was dan blijkt; en dat waar de daling opgetreden is zij nog duidelijker is dan wordt vermoed.

De oorzaak van de stijgende of dalende evolutie tijdens dit decennium verdient grondig onderzoek. In de grote lijnen noteert men een daling in de landen waar tien jaar voordien de Lions sterk ingeplant was (het meest opvallend is in Scandinavië) en, omgekeerd, een stijging waar zij voordien nog zwak vertegenwoordigd was (Duitsland waarvan de vroegere R.D.A een autoritair regime kende, geldt hier als typisch geval). Men vindt echter talrijke afwijkingen aan dit eenvoudig schema. Het is alsof aan elk land een eigen optimale densiteit aan Lions verbonden was, afhankelijk, buiten de reeds vermelde politieke structuur en het geografisch spreidingstype van de bevolking, van een reeks nog onduidelijke factoren.

De evolutie van de effectieven in een land deelt de eigenschap van elke menselijke onderneming die zich houdt aan het vervaardigen of leveren van één bepaald product of aan het verlenen van één welbepaalde dienst. Het klassiek schema van evolutie van de resultaten bedraagt een bescheiden begin, een flinke groeifase, gevolgd door een moeizaam geleidelijk bereiken van de top, het zich enige tijd handhaven op de hoogte, gevolgd door een onvermijdelijk ineenkrimpen. Grafisch wordt zulke evolutie vertegenwoordigd door een uitgerokken S-kurve, eindigend met een krulletje naar beneden.

f) Evolutie van de effectieven in België

Het **Multipel district 112** blijkt (zie grafiek hierboven met de evolutie van het effectievenaantal van 1987 tot 2005) in dit Europees overzicht juist over de top van het aantal Lionsleden te zijn geraakt, met, tussen 2003 en 2005, een daling van 7 551 naar 7 440 leden, daling waaraan drie van de vier districts aan deelnemen (www. Lions.be, 12-3-05).

Volgt nu een tabel slaand op het **District 112 C**, met voor alle getallen het gemiddelde per 2 jaar om de jaarlijkse schommelingen af te zwakken, respectievelijk het aantal leden, het aantal nieuwe en het aantal verloren leden per jaar.

1992	1450		
1999 - 2000	1455	120	105
2001 - 2002	1412	91,5	111,5
2003 - 2004	1368	110	129

Deze tabel, met gegevens ons bezorgd door P. Wallyn, toont dat de hoogte van de effectievenwaarden zich tijdens minstens 7 jaar, tot in het jaar 1999-2000, hebben gehandaafd. Zoals voor het Multidistrict is voor District C het horizontaal lopend deel van de effectievencurve uit te leggen door de tegenovergestelde werking van twee factoren: enerzijds het nog verder groeien van het aantal clubs (respectievelijk van 250 naar 277 voor het Multi-District en van 59 naar 64 voor District C), anderzijds door het reeds dalen van het gemiddeld aantal leden per club. Het constant blijven van de effectieven in voornoemde gebieden moet dus reeds opzichzelf als het voorteken van een negatieve evolutie beschouwd worden.

Spitsen we nu de aandacht op het verlies aan leden. De daling, begonnen in het jaar 2000, bedraagt in het geheel en tot heden 6,8 % van de effectieven bereikt op hun hoogtepunt. Betekenisvoller is, in die tijdsspanne van 6 ½ jaar, het indrukwekkend gezamenlijk absoluut verlies aan leden, dat 741 bedroeg, en, in de drie opeenvolgende tweejaarlijkse perioden, van 7,2 % van de effectieven naar 9,4 % evolueerde, aldus een stuk boven de als norm aanvaarde marginale waarde van 5 %. Wanneer men aan het hoogste aantal leden het totaal van de aanwervingen voegt (2122 die logischerwijze in de berekening moeten meegeteld worden) en de hoegrootheid van het totale verlies nagaat, komt men tot de slotsom dat op 6 1/2 jaar meer dan één derde (34,9 %) van wie ooit Lions geweest is in dit district, weg is.

Ondertussen werd er een vrij groot aantal, in totaal 663, d.i. ongeveer 8 % nieuwe leden aangeworven. De trend van versnelde doorstroming, begonnen op het einde van de groeifase (zie boven) zet zich dus in de fase van achteruitgaan van de effectieven voort. In die periode bedroeg de gemiddelde duur van lidmaatschap niet meer dan 11,3 jaar. Het jaar 2004-2005 eindigde met een effectievenaantal van 1306 leden, zodat er, tegenover het ooit bekomen hoogst aantal leden voor dat bepaald district, met een globaal absolute verlies van 10,4 % moet gerekend worden.

District C vertoeft dus in de laatste fase en haar kwantitatieve evolutie en komt ons over als de voorbode van het niet tegen te gaan toekomstig verloop in de andere

districten. Gouverneur E. Ver Elst ziet een relatie tussen het onvoldoend gemiddeld aantal leden per club en het grote aantal clubs in district C en zou graag de 65 clubs herleiden op 40. T. Pirlot, gouverneur van het District B dat blijkbaar zijn groeifase voorbij is, komt tot een gelijkaardig besluit; hij heeft het gevoel dat er in zijn district, vooral in de steden, te veel clubs zijn.

Bij de vergelijking van de districten C en B stellen we vast dat het eerste 49 clubs telt, gelegen in de grootstad Brussel en 18 gelegen in kleinere centra, terwijl district B een tegenovergestelde verhouding vertoont: 18 in de stad Antwerpen en 46 in kleinere centra. Onze interpretatie van het verschil in de evolutie van beide districten is daardoor uit te leggen. De grotere graad van urbanisatie in een gebied heeft tot gevolg dat de clubs er een plaatselijke, noodzakelijke verbondenheid met de gemeenschap moeten missen. Wij hebben reeds boven de ongunstige toestand van de Lionseffectieven te Parijs vernoemd. Het gaat immers om een algemeen verschijnsel. Het ziet er naar uit als een paradox dat in de V.S. (maar eveneens in België) de Lions voor het eerst in de grote steden ingeplant geraakte, terwijl nadien het in de kleinere centra en op het platteland was, dat haar succes het duidelijkst was (W. De Vynck, *Le Lions. Une grille...*, o. c., p. 23).

g) Evolutie van de effectieven buiten Europa

De diversiteit in de evolutie van het aantal leden die men op Europees niveau vaststelt, vindt men in de verschillende werelddelen terug (M. De la haye, *Workshop over de groei van het ledenaantal, Saint-Charles Illinois oktober 2004*, The Lion, januari 2005, pp. 5 en 6). Herinneren we eraan dat het verlies aan leden in America begon. In de periode 1978-93 bedroeg het in totaal 13,5 %, in Canada 4 % (The Lion, 1994 V). In het jaar 2000 telde men in de wereld reeds 150 “overgangsdistricts”, die onder de norm van 1250 leden of/en van 35 clubs waren geraakt (The Lion en français, nov. 2000, p. 15). Het workshop komt tot de vaststelling van de uiteenlopende evolutietrend van het ledenaantal in de diverse landen. Deze diversiteit is o.i. vrij eenvoudig uit te leggen door de fase, eigen aan elk land, waarin de wetmatige “natuurlijke groei” van de effectieven zich bevindt.

De studiegroep merkt tevens op dat de trend in een bepaald land, en het meest opvallend in Europa, voor een belangrijk deel van de startdatum van het Lionisme in dat bewuste land afhangt. Dit is een bevestiging dat de geopperde natuurlijke groeikurve

een realiteit is: onvermijdelijk komt er een tijd van teruglopen van de effectieven, waarop de zeer passende term van “verzadiging” wordt toegepast. Wij stellen vast dat in een bepaald Europees land of district het gemiddeld 50 jaar na de implanting van de Lions duurt, vooraleer het aantal leden begint te dalen. Dit komt min of meer overeen met de aanwezigheid van de derde generatie leden. Zulke wetmatigheid – daarom nog geen oorzakelijke relatie - ontheft deze generatie voor minstens een deel van de “schuld” van de daling.

Men mag zich de vraag stellen of de culturele diversiteit, aangehaald in de oorzakelijke ontleding van de geografische verschillen, wel de correcte interpretatie is ; er wordt liever gedacht aan de graad van democratisering van het politiek bestel van het land en aan de plaats die het middenveld in een meer gevorderde economie er bekleedt.

Uit deze gegevens blijkt dat wereldstatistiek van de effectieven, *in globo* genomen zoals een Internationale Voorzitter ze tot nu toe bekeek en publiceerde, moeilijk, beter gezegd, niet te interpreteren valt en dat zij van enige betekenis beroofd blijft. Een Internationale Past President deelt ons mee dat op wereldvlak het aantal gerekruteerden de laatste vijf jaar nog nooit zo hoog geweest is, en hij verheugt er zich over. Hij is echter vergeten er aan toe te voegen dat, aangezien het totaal der effectieven het laatste jaar met 4700 is gedaald en 85.683 op die vijf jaar (The Lion, juni 2006). Dit veronderstelt dat de verliezen voor deze periode minstens even ongehoord hoog lagen, zelfs indien moest blijken dat de ene in andere werelddelen dan de andere hebben plaatsgevonden.

h) Besluit

Het thema effectieven van de Lions leent zich tot rationeel onderzoek. Er blijft dan ook niet veel plaats meer over voor gissingen allerhande, betreffende de uitleg van wat als een onoverkomenlijk algemeen verschijnsel blijkt te zijn. De determinanten werden ontleed, die aan de basis liggen van de soms grote verschillen in het succes van ‘n bepaalde club tegenover een andere. Immers, de club is en blijft de eenheid waarop de Lions berust, met zijn volkomen autonomie in het waarmaken van zijn eigenheid, vaak verwijderd van het model dat de piramidale structuur van de Vereniging zou laten vermoeden.

Met nog meer betekenis beladen dan het lichtjes dalen van het aantal leden, wijzen, in de evaluatie van de effectieven, het belangrijk jaarlijks absolute verlies aan

leden en het toenemen van de gemiddelde leeftijd op de onloochenbare realiteit van een malaise.

De Lions-beweging dient, voor veel West-Europese landen en conform een natuurlijke wet, in haar historisch verloop beschouwd, al het einde van haar groeiproces te hebben bereikt. Er is geen plaats voor defaitistische houding noch voor krampachtige misnoegdheid betreffende de effectieven. Tegen realisme in heeft men er van gedroomd steeds te willen en te kunnen groeien. Hoogstens het behouden van het ledenaantal is dus, gezond geredeneerd, de boodschap. Vergeleken met andere Europese landen die ons een stapje vooruit zijn in de evolutie, mogen wij ons op nationaal vlak aan een verlies aan effectieven verwachten van de orde van grootte van tien per honderd. De diversiteit in het stadium van de evolutie waarin elk land zich bevindt heeft tot gevolg dat het uitwerken van een overkoepelende politieke visie voor gans het werelddeel zijn grenzen heeft. Vermoedelijk zijn de onaanraakbaar gebleven kwantitatieve normen voor (verdere) erkenning van club en district zelfs aan herziening toe.

Zoals voor om het even welke onderneming wordt de laatste fase van de evolutie bepaald door samen externe en interne factoren. Dit zijn de maatschappelijke context d.i. de sociale rechtvaardiging, de gepaste kwalificatie van de actoren, ook het verschuiven van de specifieke doelstellingen, het verzwakken van de creativiteitsgeest. Zij zijn het die onder de gezamenlijke maar onduidelijke gebruikte noemer “verzadiging” te vinden zijn.

Achter de realiteit van een “*ontslag voor aanvaarbare reden*” schuilt het begrip van “*ontslag voor onaanvaarbare reden*”. Het is hierboven duidelijk geworden dat het heengaan van een lid door gebrek aan interesse, aangezien zijn profiel niet past, of door gebrek aan inzet of nog ten gevolge van demotivatie, zaak is van de club en dat het deze laatste is waarvan de doenwijze als onaanvaardbaar dient beschouwd te worden. De opdracht van de Lions voor de toekomst, in landen die hun optimale Lions-implantatie bereikt hebben, is de kwalitatieve toer opgaan op het gebied ledenaanwerving en vorming en, zoals we verder zullen uitleggen, het herzien van de visie op de serviceactiviteiten.

Het laatste over effectieven betreft de diepere betekenis van het woord zelf, die met de tijd geëvolueerd is. Terwijl het vandaag wijst op het reglementair aantal mannen die tot een eenheid behoren, wees het in de oudere betekenis op het aantal daadwerkelijk actieve strijders in een eenheid (Frans woordenboek *Petit Robert*). De

heersende verwarring met het gebruik van het woord effectieven door de Lions komt door het feit dat zijn definitie afwijkt van zowel de ene als van de andere betekenis, aanvaard in de klassieke taal. Het duidt op het aantal ingeschreven leden, welk ook het soort lidmaatschap moge zijn dat de hunne is. En hele boel soorten leden is er geleidelijk ontstaan, maar voor het bijdragen tot de doelstellingen kan van hen niets verwacht worden, zoals men het van de “actieve” leden wel mag. Hetzelfde kan zelfs, onder de groep actieven, van de soms talrijke *stille* leden gezegd worden. Men vergeet toch niet dat de Lions ontstond met oorspronkelijk het oog op de “morele” vervolmaking van beroepsactieve mensen, wat op zijn beurt op hun beroepsbeoefening een gunstige invloed zou teweegbrengen. Aangezien de stijgende gemiddelde leeftijd van de effectieven, is het zo dat het aantal niet-actieven steeds toeneemt. Wanneer men het over effectieven heeft, dient het cijfermateriaal dus steeds met een korreltje zout gehanteerd. Dit neemt echter aan de juistheid en de relevantie van de beschreven berekeningen en besluiten niets af.

Een ander misgroeid gebruik van woorden door de Lions schuilt in de term *rekruteren*. Het is ontleend aan de militaire taal, alsof het ging om een soort leger “des heils”, daar waar het, met het toetreden van vrijwilligers, beter gezegd om aangeworven aanwinsten gaat.

In de Nationale Conventie 1994 kwam men reeds tot het evenwichtige besluit dat niet het aantal Lions (dit neemt niet weg dat, om leefbaar te zijn, een club minstens 20 leden zou moeten tellen) noch het aantal clubs in een land van belang is, maar de behaalde resultaten en de invloed die het Lionisme er kan uitoefenen (The Lion, 1994 VIII, p. 24). Met het relativeren van de kwantitatieve aspecten betreffende het ledenbestand, heeft men zich verzet tegen de idee van wat als een noodlottige inflatie dreigde te worden. Het thema van het Europa-Forum gehouden te Brussel in 1989 was reeds *Kwaliteit of kwantiteit qua rekrutering* ! (The Lion, 1989 VIII, p. 30). Jarenlang werd dit, in de mond van de verantwoordelijken, het hoofdthema van het Lionsdiscours. Of het veel gehoor heeft genoten is een andere zaak.

De ontstane problematiek van de effectieven heeft naar bewuster beleid doen uitkijken. In 1994 werd beslist dat iedere club een Commissie Effectieven zou oprichten, met als dubbele opdracht het tegengaan van het aantal ontslagen en het bevorderen van de rekrutering (The Lion, 1994 II, p. 12). Op hoger niveau heeft men

geleerd in het beheer van de Lions lang vooruit in de toekomst te kijken en zo is i ons land in 1995 de afdeling *Long Range Planning* ontstaan.

Het onafgebroken aanwerven van leden, een noodzaak, moet echter, zoals gezegd, met de nodige omzichtigheid gebeuren, op het gevaar na van meer kwaad te doen dan goed. Nog meer dan in andere sectoren van het vrijwilligerswerk dient bij de Lions rekruteren overeen te komen met selecteren, zonder haast, oordeelkundig.

7. LIONS SERVICEACTIVITEITEN

a) Algemeen

Als verwezenlijking bij uitstek van de doelstellingen vormen zij de kern van de Lions-Vereniging. Bij zover dat de diverse aspecten die met de Lions te maken hebben er rechtstreeks verband mee hebben. Uit wat volgt zal blijken dat ook deze materie haar eigen problemen kent, al worden zij vaak als dusdanig niet echt erkend. Het zou onzinnig zijn te beweren dat om het even welk goed werk in het vooropgesteld objectief van de Lions kan werhouden worden.

De meest door de Lions gebruikte term om serviceactiviteiten aan te duiden, met name *Goede Werken*, is ontleend aan het religieus christelijk begrip Werken van Barmhartigheid, waarmee het individu “zijn hemel kan verdienen”. Is eraan verbonden het bijwoord *caritatief*. Dit concept, dat in het begin van de 19de eeuw eeuw ontdean werd van zijn kerkelijk karakter, geraakte in de vorige eeuw verschoven tot dat van het helpen gerechtigheid realiseren onder de mensen. Daarmee wordt de paternalistische houding van vroeger de kop ingeduwd, ten voordele van een meer broederlijke, laat staan humanistische houding.

b) Twee soorten werken

Zeer schematisch kan men zeggen dat “Goede Werken”, zoals hun aard bepaald wordt in de Lions grondteksten (*civic, cultural, social and moral welfare of the community*), in twee groepen kunnen worden ondergebracht. De eertse groep beantwoordt meestal aan materiële noden. Deze werken zijn meestal rechtstreeks persoonsgebonden. Aan de basis ervan ligt een emotionele reactie en zij trachten een dringende situatie op te lossen. Zij lokken doorgaans de erkentelijkheid van de begunstigden uit. Aan de hoogte van de hulpverlening kan een bedrag in speciën worden verbonden. Typische voorbeelden zijn de Voedselbank, het opknappen van een lokaal gebruikt door een vereniging met sociaal doel, de bouw- en inrichtingswerken van een tehuis voor gehandicapten, uitstap- of vakantieonkosten voor dito, restauratie van een culturele site.

Het behulpzaam zijn, zoals de Lions het uitoefenen, kan van een gans andere aard zijn, in het bijzonder de organisatie van een dienst ten behoeve van de gemeenschap. Voorbeelden behorende tot deze tweede groep zijn: het organiseren van oogoperaties in de Derde Wereld, programma's voor de jeugd, o.a. van drugpreventie en van opleiding tot assertiviteit, initiatief voor de opsporing van diabetes, oproepsystemen voor alleenwonende ouderlingen, enz...

Vernoemde groepen van tussenkomst door de Lions die er het initiatief van nemen komen overeen met twee uiteenlopende functies van de hersenen, gelokaliseerd in twee aparte centra: de gevoeligheid, gericht op het onmiddellijke en het rationeel denken, meer gericht op verwijderde objectieven. Men spreekt voor deze twee hersencentra van het mannelijk en van het vrouwelijk brein; voor een bepaald individu, afgezien van het geslacht, zal het eene of het andere doorwegen. Immers, wij vinden dit verschil terug in het overwegend soort gesteunde werken van mannelijke Lions en mannenclubs tegenover dat van vrouwelijke Lions en clubs. Eveneens in de typisch vrouwelijke empathie getoond bij het bezoek van ouderlingen in een rusthuis, tegenover de noodzakelijke vastberadenheid bij het oprichten van een nieuwe dienst. We zullen op het onderscheid terugvallen bij het kritisch onderzoek van onze goede werken.

Een randbemerking betreffende het bevorderen van het "moreel welzijn", een item uit de Lions doelstellingen, dat aanleiding zou kunnen geven tot onenigheid (O. Reymen, *De ethiek van de Lions*, The Lion, mei 2003, pp. 8-12): hiermee wordt bedoeld de waarden die gangbaar zijn in de plaatselijke gemeenschap (*community*). Het zo gevoelige onderwerp, dat de levensbeschouwing van de clubleden is en als dusdanig de Lionsethiek betreft, dient los te staan van de overtuigingen van de begunstigde groep.

c) Lionswerken op wereldvlak

Het model van jaarlijks verslag dat door de Lionsclubs naar het internationaal administratieve centrum van Oak Brook wordt verstuurd, is leerzaam voor wat de aard van de Lions Goede Werken betreft. De diverse serviceactiviteiten en het openbaar optreden van Lions in manifestaties worden er in verscheidene groepen ondergebracht. Veruit de meeste activiteiten behoren tot de zopas vernoemde tweede categorie van Goede Werken, namelijk gericht tot serviceorganisaties. Het leeuwenaandeel betreft de

gezondheid: werken voor zicht- en gehoorproblemen, diabetes, openbare gezondheid. Andere serviceactiviteiten betreffen programma's voor de jeugd, het gemeenschapsleven, de internationale verstandhouding, de bescherming van het milieu. Voor elke groep activiteiten wordt, met het oog op statistische verwerking, gevraagd naar het geldelijk bedrag aan gespendeerd en het aantal uren dienst door de leden eraan besteed. In 2001 waren dat, per club en op wereldvlak, respectievelijk 20 045 \$ en 1326 uren (Update, Oak Brook), wat, met een gemiddeld van 29 leden per club (The Lion, *Statistieken op 31 augustus 1994*, 1995 III, p. 23), 691 \$ en 45 uur per lid en per jaar betekent. Onduidelijk blijkt of de door de leden gespendeerde tijd uitsluitend betrekking heeft op de serviceactiviteiten als dusdanig, vermoedelijk ook op fundraising acties, alsook op het beheer en de administratie, wat in een club met een gemiddeld van 30 leden, 10 % van de totaal gespendeerde tijd in beslag neemt. Hieruit blijkt overduidelijk het dubbel aspect van de Goede Werken van Lions, waarin het ter beschikking stellen van het product van geldinzamelende acties vaak samengaat met persoonlijke inzet in tijd en geld. Een dubbele bijdrage dus, waarin dienstvaardigheid terug te vinden is, die aan de basis ligt en a.h.w. de belichaming is van de leus *We Serve*.

Besluit. Het plechtig overhandigen van een cheque aan een bestaand werk en het vereeuwigen van het gebaar met een foto zijn voor ons al maar te vertrouwde beelden. In de algemene visie van de Vereniging vormt de toegekende financiële steun alleen maar een deel van wat als een service-activiteit beschouwd wordt. Betrokkenheid en inzet zijn niet los te denken van de geldelijke steun. Met deze grondgedachte raakt men tot de essentie van het Lionszijn.

d) Lionswerken in België

Wat voor de Lions districten van eigen land een open vraag blijft, is welk deel van de ingezamelde fondsen naar buitenlandse werken gaat, voor een voorspoedig land als het onze de belichaming van het internationaal karakter van de Vereniging. Het onderwerp van de evaluatie van de serviceactiviteiten verricht in de clubs in eigen land en van de visie van de Lions hieromtrent wordt meestal onrechtstreeks aangesneden. Men komt er alleen wat over te weten door onderzoek van de *Prijs van het Nationale Werk*. Het budget ervan bedraagt ongeveer 87 000 €, wat in 1995 een bijdrage van 11,50 € per lid en per jaar betekende of gemiddeld 1800 € per club. Het

wordt op een onderscheidende wijze onder de winnende clubs verdeeld voor werken waarover een jury oordeelde. De gelauwerde werken moeten van merkwaardige creativiteit en van hoogstaand niveau getuigen, samengaande met een lange, doorgezette inzet van de leden en een grote financiële inbreng. Het Nationaal Werk stak van wal in 1960, amper enkele jaren na het ontstaan van de Lions in ons land. De prijs betekende dus, van meet af aan, een promotie van waardevolle initiatieven: door Lions gecreëerde en/of beheerde werken. In de loop der jaren is het beschikbaar bedrag onder een aantal winnaars verdeeld, dat van 8 naar 14 is gaan stijgen. Buiten het aanmoedigen van clubs voor wat zij gepresteerd hadden, moesten de bekroonde werken tevens als zoveel na te volgen voorbeelden dienen, wat de (spijtig genoeg ontbrekende omstandige) vermelding van de winnaars en van hun werk in de Directory volledig rechtvaardigt.

Laat ons verder gaan met het onderzoek. Wij noteren dat in het jaar 2003 de winnende clubs gemiddeld 32,6 leden telden. De 44 winnaars voor de jaren 2000-2003 vertegenwoordigden 15,8 % van het gezamenlijk aantal clubs (277) van het land. In die periode haalden uit het District C 5 clubs een prijs, d.i. alleen maar 7,8 % van de 64 clubs geteld in dat district. Het waren allen Brusselse clubs, met een gemiddeld aantal leden van 19.

Deze gegevens stemmen tot nadenken. De beloningen van de Prijs zijn meestal naar clubs gegaan, die, dankzij hun groter aantal leden, een hogere, o.a. financiële prestatie hebben kunnen leveren. Moet daaruit niet besloten worden dat de optimale werking van een club veronderstelt dat het aantal leden ervan aan de hoge kant moet liggen, liefst een stuk hoger dan het vereiste minimum van 20?

Het District C met een laag gemiddeld aantal leden (21 in 2003), telt, indien men daarop ingaat, tevens een te groot aantal clubs (The Lion, 2003 juli, p. 10). Zijn de twee gegevens oorzakelijk aan elkaar gebonden? Moest dit werkelijk zo zijn, dan zou fusie van te kleine clubs, te klein om doeltreffend te zijn, wenselijk zijn, zoals reeds lang werd geopperd. Het aantal uren per lid en per jaar, besteed in dat district en in 2003 aan serviceactiviteiten, bedroeg 28, duidelijk minder dan het wereldgemiddelde van 45 uur; gegevens ontbreken voor de andere Belgische districten.

Conform het reglement komt de prijs niet in aanmerking voor Goede Werken gelokaliseerd in het buitenland. Tijdens het laatste decennium zijn, in de afleveringen van het tijdschrift The Lion Belgium, weinig of geen artikels verschenen over werken

gesteund in onze gewezen kolonie. Van de generatie oud kolonisten die in ons land Lions geworden zijn, zijn wellicht velen door de meegemaakte gebeurtenissen afgekoeld geraakt. Voor Multidistrict 112 zou Zaïre, dat in 1994 toch 49 clubs telde, samengebracht onder District 409, ons toch niet zo onverschillig moeten overkomen. Hulp aan een land in oorlog is niet makkelijk. Buiten Medico-Belgium kwamen in ons land, met deze optie, alleen geïsoleerde clubinitiatieven van de grond.

e) Over vrijwilligerswerk in de maatschappij

In de optiek van de Goede Werken als belangrijk onderdeel van de Lions doelstellingen is het aangewezen eens over de muur bij de geboorteland te kijken. De bedoeling is niet zozeer om het beter te willen doen dan hij, op zichzelf een lofwaardige betrachting. Zij bestaat erin om, langs deze weg, de problematiek eigen aan het aanpakken van de noden in zijn geheel aan te snijden en er, voor de Vereniging, besluiten uit te trekken.

Mei 1968 was, voor ettelijke waarden, de tijd van een diepgaande omwenteling. Terwijl gezag, traditie en eerbied over boord werden gegooid, werd nu meer aandacht besteed aan marginaliteit en, tegenover vroeger, werd meer sympathie opgebracht voor de zwakkere, de eenzame, de arme.

Uit enkwest door individueel ondervraagde personen in ons land blijkt dat de belangrijkste doelgroep voor gepresteerd vrijwilligerswerk de familie en de naaste omgeving is. Genoteerd werd ter die gelegenheid dat een hoger niveau van opvoeding en een hoger levenstandaard het doen van dat soort werk gunstig beïnvloeden.

Georganiseerd vrijwilligerswerk is in onze maatschappij een vrij uitgebreid verschijnsel. Het leeuwenaandeel (50 %) betreft sport en vrijetijdsbesteding. In Frankrijk heeft 77 % van het vrijwilligerswerk betrekking op sociale dienstverlening (Encyclopaedia Universalis, o. c.). Er wordt geschat dat in Vlaanderen één persoon op de vijf er op een of andere wijze actief in is. Eén Waal op de zes is lid van een hulpvereniging. Statistiek over vrijwilligerswerk in België heeft aangetoond dat mannen tussen 60 en 69 jaar de groep vertegenwoordigt die er het grootst aantal uren aan besteedt: 64 uur per jaar; daar waar 's lands gemiddelde voor de mannen op 36 uur ligt.

Er is meer. Terwijl in de wereld van de onderneming het voor velen, met weinig interessant werk, aan motivatie ontbreekt, stelt men vast dat niettemin, buiten

het werk, velen onder hen in de welzijnszorg actief zijn en bereid zijn tot maatschappelijke inzet: een soort compensatie bekomen door een valoriserende activiteit (Corinne Maier, *Bonjour paresse*, Parijs, 2004).

Van deze realiteit is men nog niet goed bewust. De verspreide mening is al te zeer dat de mensen egoïstisch (beter gezegd narcissistisch) zijn geworden. Dit was de reden om een *Week van de vrijwilliger* in te richten, en, op internationaal niveau zelfs, sinds 2001, een *Jaar van de Vrijwilliger*.

Zoveel verenigingen in ons land zijn actief in het verrichten van goede werken. Niet de minste zijn de Koning Boudewijnstichting, de Bernheimstichting, banken, zonder te spreken van de talloze door de Overheid betoelaagde (o.a. via de Nationale Loterij) liefdadigheidsinitiatieven, ook religieus- en politiekgeïnspireerde verenigingen. Daar zijn ook bij de diverse serviceverenigingen, waaronder de Lions, waarvan het de reden van bestaan is. Er wordt eraan herinnerd dat ons land 1 Lionslid per 1335 inwoners telt. Voor de Rotary is er dat 1 op 958 (The Lion, mei 2004, p. 16). En er zijn er nog andere, met gelijkaardige doelstellingen.

Ook kleine plaatselijke groepen steunen geregeld goede werken. Alleen maar enkele voorbeelden: een muziekmaatschappij met de opbrengst van een concert, een kunstkring met die van verkoop van tentoongestelde werken, scouts die voor diverse werken hun hulp aanbieden, ziekenhuis- en gevangenenbezoekers, enz., enz....

Een verheugend beeld in een tijd die als materialistisch wordt bestempeld. Wellicht moet men zich over dat succes niet verwonderen. In de maatschappij van vandaag zijn de meesten precies professioneel actief in de derde sector van de economie, d.i. in die van de diensten; zij zijn gewoon met mensen te onderhandelen en hebben vlot contact met hen.

De bescheiden ruchtbaarheid gegeven aan deze zo verscheiden initiatieven, komende van zowel personen als groepen en organisaties, is algemeen kenmerkend. Er wordt ook zelden er naar gezocht. Ligt het met de Lions anders, of zou het er anders moeten uitzien? Daartegenover staat het sponsoren, juist bedoeld als middel tot bevorderen en onderhouden van de bekendheid.

f) Pleidooi voor een meer specifieke werking van de Lions

Wanneer in de economische wereld twee of meerdere actoren zich met een gelijkaardig product of met een gelijkaardige dienstverlening bezighouden, is een uitkomst het uitbouwen van een specialisatie, die buiten het bereik van anderen ligt.

Het elitaire van de leden in onze Vereniging wordt door het publiek verkeerd geïnterpreteerd. Er wordt gedacht dat het van sociologische aard is, een wangedachte die soms gevoed wordt door ons gedrag en geestesgesteldheid, vaak blijkt gevend dat het wel zo is. De invloed die we, rechtstreeks en via onze veelvuldige en bevoorrechte relaties in onze omgeving in feite uitoefenen, houdt een maatschappelijke verantwoordelijkheid in. Het is in het opnemen van deze verantwoordelijkheid, en in dit alleen, dat het elitaire van het Lionszijn ligt.

De kerngedachte van de Vereniging wordt in de tekst van het Lions engagement als volgt geformuleerd: *Service-gerichte mensen **stimuleren** om zich onbaatzuchtig in te zetten voor de gemeenschap*. Het is wel zo dat de formulering van het engagement naargelang van de club diverse vormen kent. Zonder aan haarklieverij te willen doen, wijkt de betekenis van voorgaande zin nochtans merkkelijk af van wat men, anderzijds, in de Lionsdoelstellingen leest: *Met bezieling en onbaatzuchtig dienstvaardig **handelen***. Het verschil tussen de twee ligt in de afstand van *promotie* tegenover *zelf doen*. Dit vraagt om uitleg.

Liever dan het vaak jaarlijks financieel steunen van een gevestigd werk, dat in de meeste gevallen eveneens door tal van andere groepen gesteund wordt, is voor de Lions de zeldzamere mogelijkheid weggelegd om aan een nieuw project een kans te geven en in de werkelijkheid te worden omgezet.

De toch beperkte geldelijke middelen waarover een club beschikt maakt het denkbeeldig om aan het vullen van een diepe put te doen, namelijk wat men met het bieden van *bijstand* verstaat. Het ware beter dat deze middelen aangewend werden om een hefboomeffect uit te lokken, zoals de bovenvermelde voorbeelden het effectief zijn, een rol als gesneden op maat voor onze Vereniging.

Koken moet kosten. Een kanttekening over fundraising. Zij komt voor de doorsnee Lions zowat als een onderneming over, als een uitdagende winstgevende oefening. De verleiding zit er in deze activiteit als een doel op zichzelf te beschouwen. Met de geldinzamelende activiteit, die weliswaar veel energie opsloort, is de kous niet af. De Vereniging zou haar eigenheid verliezen –en dat gebeurt zo vaak in de praktijk -

moest zij verder als gewoon doorgeefluik functioneren en zich tot naakte financiële inbreng beperken. De Lions is toch veel meer dan een liefdadigheidsvereniging.

Het verwezenlijken van haar specifieke doelstelling bestaat in de waarde die aan de geldelijke middelen wordt toegevoegd, door het creëren van een bepaalde service, het werkelijk geven van een impuls. Deze visie van een goed werk, bestaand in het bedenken en het (mede) oppuntstellen van een werkinstrument onder de vorm van een dienst, bezorgt aan de leus *We Serve* dan pas haar volle betekenis van service-activiteit. Zo 'n optie vraagt natuurlijk heel wat meer verbeelding en inzet dan het reeds aangehaalde openbaar overhandigen van een cheque, waarvan de exacte bestemming voor de aanwezigen ook nog vaak onduidelijk blijkt. Daarom zijn wij de mening toegedaan dat het hooghouden van de financiële lat, een strikte aanbeveling van de Commissie Effectieven van district C, zeker uitdagend werkt voor een club, maar dat zeer dure serviceactiviteiten verre van een must en een doel op zichzelf hoeven te zijn. Vrijwilligerswerk mag beschouwd worden als het mecenaat van deze tijd, als het ware het welgekomen bijvoegsel aan de gift, ook voor de Lions.

Wij komen terug op de vaak scheefgetrokken betekenis van onze leus, die op om het even welk goed werk zou kunnen slaan, dat met een altruïstische bedoeling wordt verricht. Wij kunnen niet aanvaarden dat serviceactiviteiten zoals hierboven gedefinieerd gelijkgesteld worden met zoveel niet nader bepaalde acties vernoemd onder de mom van “voor de sociale werken van...”, ook niet met het onbepaalde etiket “voor diverse jeugdverenigingen” of de melding “voor het goede doel”: vager kan niet.

Wie het over Goede Werken heeft, denkt in eerste instantie aan het begrip armoede. Meteen hoeft principiëel het verschil gemaakt tussen armoede als sociale problematiek en het concreet geval van de persoon van de arme, die het activeren van de Lionsvereniging appelleert. Het is wel zo dat de meeste noden gepaard gaan met armoedetoestanden, oorzaak of gevolg, waarvan men weet dat zij meerdere aspecten omvatten. Zelfs in een land waarvan de levensstandaard één van de hoogste ter wereld is en sociaal recht ruim wordt erkend, wordt geschat dat 8 % van de bevolking onder het levensminimum (minder dan 50 % van het nationaal gemiddeld inkomen) zou leven (The Lion, sept. 2004, p. 7). Hun toestand is uit te leggen door het feit dat zij door de nochtans dichte mazen van het systeem van Sociale Voorzienigheid vielen. Beter dan het woord armoede passen in dit geval de termen ellende en behoeftigheid.

De middelen waarover de Lions beschikt, lokaal en ook internationaal, zijn niet van zo'n grootte dat zij bij machte zijn aan deze situatie - of de armoede nu van conjuncturele of van structurele aard is - oorzakelijk iets te veranderen. Indien van de Lions verwacht wordt dat zij met de fameuze *Intelligence* d.i. creativiteit, voorkomend in het aangehaald letterwoord, optreden, dan zal het op een ander vlak moeten zijn dan wat socio-economische politiek beoogt.

Het *maatschappelijk welzijn* zoals het in haar doelstellingen wordt verwoord, kan niet anders dan op minder ambitieuze aspecten slaan. De Lions is materieel genoodzaakt, soms ten koste van het imago dat zij wenst op te bouwen en uit te dragen, af te zien van het lenigen van noden die zich als urgenties voordoen. Buiten de 'armen' die in onze maatschappij niet zo makkelijk op te sporen zijn (denk aan de heimelijke armen), is de doelgroep van de Lions liever die van de "zwakkeren", een uitgebreide groep, geschat in ons land op 13 % van de bevolking, met een inkomen onder de 60 % van het gemiddeld nationaal inkomen (The Lion, Idem). Zij worden bedreigd om, ooit eens in de eerste groep terecht te komen, wat door de term *kansarm* zo accuraat wordt verwoord. Op deze groep slaat de gebruikte uitdrukking van "minder bedeeden", waaronder zich de *stille armoede* bevindt. "Armoede wegwerken is op de eerste plaats het wegwerken van hindernissen, eerder dan het geven van giften", d.i. bijstand dat nauwer bij het caritatieve ligt (Minister Wivina De Meester, The Lion, 1993 V, p. 6). De opdracht weggelegd voor de serviceverenigingen wordt also bij voorkeur als een preventieve actie beschouwd. De voorgestelde inhoud van wat men met Goede Werken al sinds jaar en dag aan het doen is, zou meer klaarheid scheppen in het door Lions gebruikte woord "dienst". Tot nu toe werkte de te vage omschrijving ervan nog ongunstig ook voor de stevigheid van onze motivatie.

g) Beschouwingen en besluit

Paradoxaal tegenover het pleidooi voor meer specificiteit stippen we de bewering aan, dat "de noden steeds groeien in onze maatschappij", in een welvaartmaatschappij zoals de onze. Men kan er evenwel mee akkoord gaan, indien hiermee wordt bedoeld dat men steeds bewuster wordt van noden, die voordien weinig of niet erkend werden. Bij de jonger erkende noden rekenen we de mensen nood aan veiligheid en als dusdanig ervaren in het verkeer en op het gebied van de gezondheid. Nog niet alle noden worden heden door de maatschappij erkend. Uit de mondiger

geworden bevolking zijn op allerlei gebieden spontaan zelfhulpgroepen ontstaan. Een voorbeeld is de Vereniging voor diabetes. Is voor de Lions soms baanbrekend werk weggelegd om aan minder erkende noden een aangepaste vorm van kennisgeving te bezorgen?

Lions serviceactiviteiten situeren de Vereniging op een plaats die op politiek-maatschappelijk vlak als het burgerlijke middenveld wordt erkend. Zijn rol bestaat in het aanwezig zijn als actor/motor tussen overheid en bevolking en in het opnemen van verantwoordelijkheid met het oog op het welzijn van de *polis*. We zijn er wellicht niet volledig bewust van dat wij in een politiek systeem leven, waar “alles wat door de Wet niet verboden is, toegelaten is”: een ontzettend mooie kans om creatief op te treden en voor het opnemen van initiatieven. Zulke wijze van functioneren ligt niet zover van één van de vernoemde doelstellingen van de Vereniging, die luidt: *burgerzin helpen bevorderen*. Uitgaande van haar bevooroordeelde plaats in de gemeenschap, kunnen vormen van samenwerking met overheids- en institutionele structuren bedacht worden, met uiteenlopende inbreng van beide partijen. Omdat serviceactiviteiten van de Lions vaak eng verbonden zijn met de algemene problematiek rond de kansarmen, omdat sociale hulpactiviteiten geprofessionaliseerd zijn geraakt, en gezien in ons land op lokaal vlak de opdracht van het Centrum voor Maatschappelijk Welzijn is aan zulke noden (wij denken hier o.a. aan de groep der immigranten, met of zonder papieren) tegemoet te komen, is samenwerking van de Lionsclub met deze instelling vaak aangewezen, en ook bijzonder doeltreffend. De OCMW-instelling past sinds haar ontstaan door de wet van 7 juli 1976 het begrip toe vervat in haar naam. Dit betekende een flinke uitbreiding tegenover het verouderde begrip van “openbare onderstand” en was het gevolg van de sociale evolutie van de maatschappij, gekomen in een tijd van welvaart voor velen. De evolutie in het niveau van de noden en die van de hulp er aan geboden dient ook de visie van de Lions voor zijn serviceactiviteiten te inspireren.

De Lionsclub heeft in eerste instantie een lokale opdracht te vervullen (W. Huys en a., *Lid worden...*, o. c.). Dit is trouwens de reden waarom opgelegd wordt dat in de naam die aan een nieuwe club gegeven wordt, de plaats – groot of klein - waar haar zetel gevestigd is, zou voorkomen. Het afbakenen van het gebied waar een Lionsclub zijn serviceactiviteiten uitoefent is niet evident. Sinds enkele jaren ondervindt men de gevolgen van het afschaffen van een wel afgebakend territorium bij

het aanwerven van leden door de clubs. De reden van de wijziging was de grotere mobiliteit en de afstand tussen beroepsactiviteit en woonst. Dit brengt, zeker in belangrijke steden, dat de Lionsleden uit éénzelfde club zeer verspreid van mekaar kunnen wonen. Door gebrek aan vast aanknopingspunt komen zuiver lokale serviceactiviteiten vaak in het gedrang; evenzeer worden de geldinzamelende activiteiten er bemoeilijkt, terwijl de Lions er weinig bekend is. En zeggen, wij herhalen het, dat in ons land de Lionsinplanting er nochtans vrij gunstig uitziet, met gemiddeld 1 Lionslid per 1335 inwoners! Dit zou wel het zwakke punt kunnen zijn van de Lionsorganisatie in de hoofdstad.

Daarentegenover staat dat de Vereniging een piramidale structuur bezit en dat, om aan voornoemde moeilijkheid het hoofd te bieden, meer en meer vormen van samenwerking op het niveau van de zone, district en multidistrict aan bod zullen moeten komen. Dit veronderstelt het gedeeltelijk verschuiven van lokale serviceactiviteiten naar geografisch meer uitgebreide soorten werken. In dezelfde richting van schaalvergroting liggen initiatieven voor de organisatie van een Interservice. Tot nu toe is daar weinig of niets van in huis gekomen. De evolutie die aan de gang is onderlijnt voor de clubs de dubbele opdracht of de noodzakelijke keuze die hen in hun acties te wachten staat: luisteren naar de bredere visie van de Lions en/of trouw blijven aan doelgroepen ter plaatse.

Herhaalde malen werd de wens geopperd van schaalvergroten om doeltreffender te kunnen werken. Twee tegenovergestelde richtingen kan men theoretisch op. De ene bestaat in het steunen van grootscheepse acties door de Lions. Een voorbeeld uit ons zuiderlijk buurland is de Teleton, waarbij de Franse Lionsorganisatie telefonisch de giftbeloften van heel het land opneemt en centraliseert. In feite wordt in zo een geval de Lionsorganisatie gewoon als instrument gebruikt. W. Kritisch herleidt W. De Vynck de functie van de Lions in een zorgelijk project met die van een “pompe à finance” (W. De Vynck, *Le Lions. Une grille...*, o. c., p. 31). Een geldinzamelende actie kan, op zichzelf beschouwd, nooit een goed werk zijn; het is er het proloog van, noodzakelijk en bescheiden. Ten hoogste kan de Lions er opstaan dat zij bij zulke samenwerking als partner erkend wordt en dat het belang van haar bijdrage wordt meegedeeld in de media (Cap 48, Voedselbank). De initiatiefnemende organisatie waaraan de Lions haar medewerking verleent wordt alzo door deze laatste letterlijk als de drager gebruikt, voor haar eigenheid wellicht een niet zo glorieuze

houding. De andere voorgestelde richting voor de Lions zou zijn het verenigen van de “talrijke initiatieven van spontane verbondenheid” en het meevoeren van deze onder haar vlag. Zulke doelstelling om van de Lions een cristallisatiecentrum te maken, zeg maar een geldinzamelende centrale organisatie, kan alleen een droom wezen, in de context van het ontoereikend imago van onze Vereniging. Van het alternatief voorgesteld voor de Lions – meelopen met anderen ofwel anderen bewegen tot meelopen met haar - is dus geen van beide met veel enthousiasme te beschouwen. Haar specificiteit, die haar identiteit bepaalt, loopt bij zulke samenwerking op de koop toe het gevaar er door te verwateren.

De hier voorgestelde “nieuwere” richting voor de service-activiteiten liggen helemaal in tegenovergestelde richting van de visie aangeprezen door het recente Workshop over de groei van de Lions (The Lion, januari 2005, o. c., pp. 5 en 6). Op deze vergadering van hooggeplaatste vertegenwoordigers uit de hele wereld werd aanbevolen de Lions “te profileren als beweging die medeleven toont, wat voor het Westen een koerswijziging zou betekenen van een all around *service-vereniging*, die zij hoofdzakelijk is, naar een zuiver *humanitaire organisatie*”. Wij interpreteren deze visie als het opnieuw gaan beantwoorden aan primaire noden, zoals gebeurde in de allereerste periode van de Lionsgeschiedenis. Zeker perfect aangepast aan arme landen en in ontwikkeling, vinden we het voor deze richting inopportuun in een welvaartstaat. Wij verwijzen naar de aangebrachte argumentatie.

Een sleutelwoord in de mond van de Amerikaan is *opportunity*, het opvangen van de gelegenheid zoals zij zich voordoet. Dit kan niet gelden wanneer het gaat om het tegemoetkomen aan de diversiteit aan noden. Men zou definitief moeten afstappen van de mening dat een bepaald Goed Werk, althans voor de Lions, niet anders dan “goed” kan zijn, terwijl men optimalisatie van zijn doen moet nastreven. Het bepalen van de serviceactiviteiten is het onderwerp dat in het clubleven met de meeste aandacht, zeker met een kritisch oog, en des te meer dat wij op het gebied van sociaal werk professioneel totaal ongeschoold zijn, moet behandeld worden. Het is aangewezen in zijn werk over de historiek van de Lions de woorden van P. Martin te herlezen, die blijkbaar in de vergeethoek zijn geraakt: “*Etre un bon voisin demande plus qu’une aide distribuée au hasard. L’aide peut être spontanée, mais le plus souvent l’aide nécessite un plan précis et de gros efforts*”. In het gekende Lions acroniem L.I.O.N.S.

geldt het woord *intelligence*, in zijn angelsaksische betekenis, specifiek voor: het grondig opzoek gaan naar informatie betreffende de noden. Uit het voorgaande moeten we besluiten dat op het gebied van de Goede Werken er, op welk niveau dan ook, keuzes moeten gemaakt worden en dat hiervoor objectieve criteria moeten uitgestippeld worden, die niet zo veel meer met gevoel te maken hebben. Het systematisch ingaan op vragen die binnenkomen, is dus moeilijk verenigbaar met het programma van serviceactiviteiten dat door elke club consequent dient te worden opgemaakt. Moest dan toch de gemakkelijke weg opgegaan worden, dan zou dit voor de club als een alibi kunnen agevoeld worden, tegenover de meer eisende doelstellingen van de Lions, waarvan het vervullen zelfrespect afdwingt.

De Commissie sociale werken van district B maakt aanbevelingen, met de bedoeling versnippering van middelen en van energie te vermijden. Een goed gebalanceerd programma zou bestaan in één groot werk, lokaal of regionaal gevestigd, dat over een periode van meer dan één jaar wordt gesteund; daarbij is er evenwel plaats voor enkele occasionele werken (The Lion, 1993 VIII, pp. 4 en 5).

Deze aanbevelingen sluiten aan bij een laatste kritische vaststelling van een wijze uit het Lionsmidden: “op wereldvlak is sinds de stichting van de Vereniging het aantal doelgroepen van serviceactiviteiten geleidelijk zo uitgebreid geraakt, dat het imago van de Lions er wellicht door vervaagd geraakte”. Kan, van de werken gesteund door menige club, niet hetzelfde gezegd worden?

8. ZICHTBAARHEID EN IMAGO VAN DE LIONS

a) De stand van zaken

Indien de Lions aan vernieuwing toe is, wat inhoudt dat de diverse aspecten onder de loep worden genomen zoals we het hierboven deden, dan is het aangewezen zich eveneens aan haar imago waargenomen in de buitenwereld te interesseren. Veranderingen in haar verhouding tegenover het publiek zijn wellicht aan de orde van de dag.

We hebben het hier natuurlijk niet over het Lionsembleem, noch over het uitgebreid iconografisch materiaal dat er drager van is. Zij zijn niet van dien aard dat zij de inhoud van het Lionisme, dat in feite een “systeem” (zie verder) is, kunnen uitleggen. Wij hebben het over dat ontastbare en moeilijk meetbare dat opinie is, vooral die gevoelige plek die reputatie is. Het beeld zoals het zich vandaag voordoet na een halve eeuw actieve aanwezigheid in het land, is voor velen uit het brede publiek nagenoeg onbekend, voor veel anderen onduidelijk, zelfs verwarrend. De Lions kan niet bogen, zoals het Rode Kruis, op de historische wereldwijde bekendheid die zijn grondlegger geniet. Het boegbeeld van Melvin Jones heeft de grenzen van het Lionsmilieu niet doorbroken.

Niet weinigen zijn sceptisch tegenover de boodschap. In het gesprek is de Lions zelfs een geliefkoosd thema voor scherts (*The Lion, Workshop Publieke Relaties en Communicatie*, juli 2003, p. 9). De scherpste kritiek kwam, zoals gezegd, van J. Puype, die in zijn boek *De elite van België. Welkom in de club*, de diverse serviceorganisaties op bijna dezelfde voet stelt als de zakenclubs en er vooral het netwerken van relaties met hoogstaande individuen inziet. De auteur bespreekt trouwens deze groep onder de titel van *Help de wereld, begin bij jezelf*, een formulering die we naast het motto van de Rotary plaatsen, namelijk *Service above self*, zelf teken van de metamorfose ondergaan door haar doelstellingen.

Het miskennen van de Lions is in ons land reeds een oude vaststelling, bij zover dat vaak, in het milieu, schertsend over het bestaan van de Lions van “het best bewaard geheim” gesproken werd. In 1992 was het de reden voor het publiceren van

het Wit Boek *Qui sommes-nous? Wie zijn wij?* De serviceactiviteiten van alle clubs uit District C werden er in opgesomd, met de bestede bedragen eraan verbonden. Liever dan een antwoord te geven op de vraag wat wij zijn zoals aangekondigd, was er uitsluitend sprake over wat we doen.

Het thema van het imago kwam steeds vaker ter sprake. In navolging van de V.S. maakte het deel uit van de reactie op de ontstane problematiek rond de effectieven. Men hoopte toen dat betere kennis door het publiek over het bestaan van de Lions en zijn serviceactiviteiten nieuwe leden tot de Vereniging zou aantrekken.

Men moet hier toch het verschil aansnijden tussen het niets afweten over de Lions en wat O. Reymen bestempelt als *een ronddwalen in alle serviceclubs van het spook van een slecht imago*, een vrij breed verspreide stelling waarvan de auteur de realiteit verwerpt (O. Reymen, *Serviceclubs*, The Lion, mei 2004, p. 8). Wij vrezen dat hij te optimistisch is. Is men wel bewust van de negatieve invloed uitgaande van ontslagen leden? Met een “normale” ontslagfrequentie van 5 % van de effectieven per jaar, loopt er in de maatschappij na 20 jaar een groep teleurgestelden en gefrustreerden rond, die even groot is als het aantal actief aanwezige leden op dat ogenblik! In het beste geval kan van hen verwacht worden dat zij van de Lions niet het fraaiste beeld uitdragen. Hiermee duikt een bijkomend negatief aspect op van de reeds aangehaalde vicieuze cirkel. Indien het werkelijk zo is, moet er dan niet tegenstroom geroeid worden, vooraleer er van het opbouwen van een imago zelfs sprake kan zijn?

b) De moeilijkheid

Het bekomen van zichtbaarheid van de Lions en het doeltreffend propageren van het Lionsbeeld zijn op zichzelf problematisch. Lange tijd gebruikte men in de V.S. het aantal leden in de wereld, dat van de Vereniging de grootste (*the biggest in the world*) vrijwilligersvereniging maakte, als *marketing* argument, een argument waar men later heeft moeten van afzien (The Lion, 1993 III, p. 6). Het Angelsaksisch tintje bezorgd door het vergaderen in *clubs*, met uitgelezen lidmaatschap, de gesprekken waarvan de inhoud zo niet geheim dan toch confidencieel blijft (zie paswoord van e-mail), het hanteren van een leus in een andere taal, het komt, zacht gezegd, voor het publiek wat vreemd over.

In 1993 werd in District C de functie van “Publieke Relaties” gecreëerd, waarvan de term enig commentaar vergt. Zij werd waargenomen door een persoon met

professionele vorming en ervaring in het onderwerp. Al ras liep het nochtans op een sisser uit, en het experiment werd niet herhaald, noch daar noch elders.

Belangrijke nationale humanitaire hulporganisaties zijn geprofessionaliseerd op gebied publiciteit en kunnen er, ter gelegenheid van fundraising acties, grote bedragen aan besteden. Als voorbeeld vernoemen wij het Rode Kruis. Daarom moet de Lions voor haar eigen nog niet de publicitaire tour op. Daar wij niet in staat zijn zulke acties op touw te zetten, noopt realisme ons soms, met eigen mankracht deze organisaties te helpen, op het gevaar na daarbij de identiteit te moeten prijsgeven.

De middelen van bekendmaking via de media zijn natuurlijk in evenredigheid met de uitbreiding, regionaal, vooral nationaal, van de ondernomen actie. Op zichzelf vormt dit een overtuigend argument om acties op grote schaal te ondernemen. Een uitzondering in het tafereel was voor een Lionsgebeuren de schitterende publicitaire impact bekomen door de Swimmarathon, een fundraisingactie, georganiseerd in 1990 op nationaal vlak. Het bleef echter een *unicum* voor wat de geografische uitbreiding betreft.

Een bijkomende moeilijkheid en meestal oorzaak van verwarring, is dat de impact van een serviceactiviteit nu juist niet noodzakelijk evenredig is met de grootte van de prestatie, noch met die van de bestede middelen. Wie zal het weten in welke mate de prijzen van het Nationale Werk bijdroegen tot zichtbaarheid en imago van de Lions, zowel plaatselijk als in het land?

Men moet natuurlijk van de begunstigen door de Lions serviceactiviteiten niet verwachten dat zij tot de bekendheid van de Vereniging zouden bijdragen, noch aan *events* participeren; hun marginaliteit in de maatschappij spreekt voor zichzelf.

In 1995 startte men met P.R. Newslines, bestemd voor de verantwoordelijke van de "Publieke Relaties" op het niveau van de clubs (The Lion, 1995 II, p. 26). Het bleek een slag in het water.

De ondervinding leert ons dat plaatselijke serviceactiviteiten zich goed lenen om als onderwerp van openbare diepere kennisgeving te dienen, daar zij het dichtst bij dat soort publiek liggen. Het is dan ook in de Scandinavische landen, met meer rurale inplanting van de clubs (zie boven), dat er, met de verzekering van een retour, de meeste aandacht aan besteed wordt. Maar in de steden, vooral de grootsteden.

c) Het imago en zijn inhoud

Zichtbaarheid nastreven is alleen anderen er bewust van maken dat je wel bestaat. Daarmee weten ze nog niet wie je eigenlijk bent en wat je in je diepste beweegt. Om er over jou meer te weten te komen is er het omstandig beeld van je imago voor nodig. Herinneren we ons dat het Latijnse woord de sterkere betekenis van portret bezat. Tot nu toe werden immers zichtbaarheid en imago door de Lions zelf verwarrend door mekaar gehaald. Veelsprekend is dan ook het uitsluitend gebruik van het woord zichtbaarheid (*visibilité*) in het Waalse deel en dat van imago in het Nederlandse deel van het land. Het geografisch niveau, uitgebreid of lokaal, van de Lions acties en de perceptie die het publiek er van heeft zouden wel de afstand kunnen aanduiden tussen zichtbaarheid en imago. De boven geschetste evolutie naar meer regionale acties is voor een deel verantwoordelijk, in het Lionsmilieu zelf, voor het verwarren tussen beide concepten. Tot het uiterste gedreven kan een grootse actie op wereldniveau zoals *Sight First* een invloed hebben op alleen het gebied van de zichtbaarheid van de Lions bij het publiek.

Aan de clubs werd door een beroepsmens in de journalistiek zoals J. Delahaut uitgelegd hoe moeilijk het is om de pers te bewegen een zinnig artikel over het lokaal Lionsgebeuren te publiceren. Zijn advies: alleen sensatie is bij machte de lezer aan te trekken! Met de inhoud zelf wringt reeds het schoentje: hoe zouden de voortreffelijkheid van een Vereniging en het anekdotisch relaas van zijn serviceactiviteiten de lezer kunnen boeien? De journalist weet al te goed dat het voorbereid persdossier veel af heeft van een pleidooi voor eigen zaak en dat aan de haastige lezer geen boodschap kan meegegeven worden, waarbij hij zich enigermate betrokken zou voelen. De beperkte interesse voor dit soort onderwerp is te vergelijken met lage kijkcijfers voor een televisieuitzending. Het jonge, door de kritiek gevormde publiek is nu bewuster van wat bij het zien en het lezen als een signaal overkomt, met de bedoeling invloed op de lui uit te oefenen. Het maakt dan ook geen groot verschil of de informant de Lions zelf is of een journalist en of het discours van het rechtstreekse (*Wij organiseren...*) of van het onrechtstreekse (*De Lions hebben georganiseerd...*) type is. Nog meer dan uitleg te geven over de werken die door de bijeengebrachte fondsen reeds bekostigd werden, is het aangewezen bij de

geldinzamelende activiteiten zelf de bestemming van de middelen aan te kondigen en over het werk voldoende informatie te verstrekken.

Raymond Nossent, gewezen hoofdredacteur van ons tijdschrift, verdedigt het idee dat wij het best geplaatst zijn om het Lionsimago uit te dragen en dat wijzelf, op het veld, de inspanning moeten doen om onze omgeving te informeren (The Lion, 1995 IV, p. 21). Met een gesprek geraakt men makkelijker, door vraag en wedervraag eigen aan het dialogeren, *to the point of the question*.

De moeilijkheid waaraan men niet ontsnapt, wanneer het om de inhoud gaat, is die van het uitleggen van de identiteit van de Lions en die van haar specificiteit tegenover andere serviceverenigingen en menslievende organisaties. De boom wordt beoordeeld aan zijn vruchten, maar hun schijn kan bedriegen en alleen van tel is de smaak. Het postmoderne relativisme van het “alles is evengoed” maakt voor een groot deel van het publiek van de diverse serviceorganisaties niet meer dan alternatieven. Het zwakke beeld van de Lions is nu juist voor een deel te wijten aan het gebrek aan specificiteit van een merendeel van haar serviceactiviteiten, die de Vereniging op gelijke voet stelt met zoveel andere goedwil initiatieven. Wie kan, ondervraagd door een buitenstaander, voor de vuist een exacte definitie van onze leus naar vóór brengen? O. Reymen heeft mooi in dit geval het onbeholpen en ontoereikend antwoord van de geïnterviewde doorsnee-Lions aangetoond (The Lion, mei 2004, p. 7). Het gevolg van zulke leemte is een gemiste kans voor het propageren van de Lionsgedachte.

Wil de toelichting enigszins overtuigend overkomen bij de gesprekspartner, dan volstaat het niet in algemeenheden te blijven. Wat besproken werd in dit essay moet ons voldoende stof bezorgen, om er een bevredigend antwoord aan te geven. Wij vertoeven in een tijd waar, in het Lionsmidden zelf, men ietwat op het verleden teert en waar nog onduidelijk aangevoeld wordt dat men aan vernieuwing toe is in het doen en laten. Het publiek is er ondertussen duidelijk bewust van dat niet alles met geld te bekomen noch te verwezenlijken is. Tegenover het *sponsoren*, dat in zich de idee van een retour inhoudt, moet voor de Lions creativiteit in het onbaatzuchtig aanbieden van *service* als een totaal andere aanpak beschouwd en voorgesteld worden.

d) Informatie en Communicatie

Op het gebied van het imago is het nodig op het verschil te wijzen tussen informatie en communicatie, twee woorden die doorgaans met mekaar verward worden (The Lion, 1996 XI, p. 49). Informatie bestaat in het doorgeven van brute feiten, concrete en meestal neutrale gegevens. Haar inhoud leent zich uitstekend tot het gebruik van elektronische middelen: telefoon, GSM, fax, e-mail en tot publiciteit bij voorkeur in de lokale pers. In dit informatiemiddel wordt, wegens de beslissende impact van het visuele, de tekstuele mededeling vaak door passende illustratie opgeluisterd: de foto van een groep medewerkers aan een actie, het overhandigen van een mega-cheque, zodat de lezer er niet naast kan zien wat het bedrag betreft ... De tijd is al lang voorbij waar het aantal leden en de middelen besteed aan een goed werk in alle discretie verzwegen werd en waar men de mening was toegedaan dat de linker hand niet wist noch te weten had wat de rechter hand gegeven had. Het relaas van het zo verscheiden vrijwilligerswerk plaatst, zoals gezegd, de Lions en andere serviceverenigingen op een gelijke voet, maar daarmee schiet het informeren over de eigenheid van deze laatste te kort. Een vrij recent gebruikt middel om de bekendheid van de Lions te bevorderen is het aangaan van partnerschap met een beter bekende organisatie, zodat de publicitaire vruchten en behaalde winsten met haar kunnen gedeeld worden. Tot deze groep behoren de Cap 48 actie, filmvoorstellingen, toneelopvoeringen, prestige-concerten. Het gebeurde, maar dit bleef een uitzondering, dat de Lions zich rechtstreeks trachtte te richten tot het publiek, zoals District C het deed in 1992 met het publiceren van het *Wit Boek* met titel *Qui sommes-nous? Wie zijn wij?* van Chr. Leclef. Wij vergelijken de doenwijze met die van de schilderijen die in de Middeleeuwen de *Zeven Werken van Barmachtigheid* voorstelden.

Onrechtstreeks bericht over het bestaan van de Vereniging kan ook. Zo is er de melding aan de ingang van een befaamd spijshuis dat een bepaalde club er zijn vergaderingen houdt, of het bord langs de invalsbanen van een stadje met bijkomende melding van dag en uur van vergadering van de lokale Lionsclub. De vraag edoch is of ze, rekening houdend met de waangedachte dat de leden van serviceorganisaties verwoede smulpapen zijn, niet averechts werken op gebied publiciteit.

Het begrip communicatie, communiceren, in de engere betekenis van het woord, betreft daarentegen waarden en veronderstelt uitwisseling, relatie, delen,

luisterbereidheid van de aangesprokene. Actief optreden, beperkt tot het bekennen van een leus is, zonder zijn persoonlijke beweegredenen op verstaanbare wijze uit te leggen, maar half gewerkt. De diepere motivatie van de leden, waarmee verstaan wordt de ethiek van persoonlijke morele verbetering, is voor de Vereniging alles behalve een interne aangelegenheid, waar het publiek geen zaken mee heeft. Men mag zelfs stellen dat onbegrip van het publiek over de diepere motivatie van de Lionsleden de knoop is waar het schort.

Communicatie zoals gedefinieerd gebeurt meestal niet zozeer schriftelijk, wel mondeling, alsook door andere signalen die niet onder woorden te brengen zijn. Zij komt van uit de persoon en straalt uit via het beeld dat men zich over deze vormt: het is toch geen toeval dat de gedragscode vroeger als erecode stond bekend. De pin met het Lionsteken is meer dan het speldje dat men met fierheid, soms met een tikkeltje ijdelheid en zelfgenoegzaamheid, op de jas draagt; zijn functie is het openbaar bekendmaken van zijn Lionszijn, wat de gesprekspartner toelaat zijn boodschap te toetsen aan zijn gedrag. Heus!, Lions zijn is getuige zijn en, als persoon, de verantwoordelijkheid ervan opnemen.

Dat zo'n ideaal Lionstypen heeft bestaan en nog bestaat, daar zijn we zeker van door het nagaan van de inhoud van door collega's samengestelde grafredes, die we de laatste jaren in het tijdschrift te lezen kregen. Zelfs wanneer wij rekening houden met de lofwaardige en begrijpelijke ophef, valt ons op, voor deze leden van de jaren 70, de hoge professionele verantwoordelijkheden die zij op een voortreffelijke wijze waarnamen en de hoge morele waarden die de meesten er op nahielden. Deze deugden maakten van hen *voorbeelden* voor hun omgeving. Het woord werd in deze omstandigheden met nadruk gebruikt, des te meer dat heden het refereren naar morele waarden niet echt meer in is; men herrinerde eveneens aan hun inzet, zin voor humor, optimisme, levenslust, dienstbaarheid en luisterbereidheid. Het discours wijst onrechtstreeks op de hedendaagse verschuiving van waarden, die men, in een tijd van morele vervlakking, zo vaak moet missen. Men vindt ze nochtans, ook nog vandaag, opgesomd terug in het ideale profiel van de Lions. Wellicht is het verschil met de vroegere tijd uit te leggen door het minder nauw kijken naar de persoonlijke hoedanigheden bij het rekruteren.

Niet iedereen nochtans is uit het soort hout van een “missionaris” gesneden en zijn uitstraling is niet steeds zo sterk dat hij bekwaam is anderen enthousiast te maken voor de Lionsgedachte. Het kan ook dat voor sommigen, menslievendheid als een weinig mannelijke deugd ervaren wordt, en dat een zekere schroom de Lion als individu aarzelend doet communiceren met anderen over zijn prestaties, vooral over zijn motivatie. Hiermee liggen we dan een heel eind verder van de zo in de verf gestelde “fierheid” van Lions te zijn. Het huidige probleem met het doorgeven van een boodschap is dat informatie, door de explosieve vermenigvuldiging van de middelen, de communicatie van ideeën overspoelt, die zo het arm broertje dreigt te worden.

Bij het inzien van een reeks afleveringen van *The Lion en français*, bestemd voor onze zuiderburen, hebben we moeten vaststellen dat wat wij onder de naam communicatie van morele waarden verstaan, veel meer aan bod komt dan bij ons. De uitleg zou kunnen zijn dat wij, doordrongen van onze realistische cultuur, meer op het concrete zijn gericht en dat wij het een stuk moeilijker hebben met het hanteren van abstracte begrippen. Het ontbrekend imago van de Lions bij het publiek is wellicht uit te leggen door onze terughoudendheid over de basisvisie die de kern van de Vereniging vormt en waarop trouwens het misverstand rond het elitaire rust. Het relaas dat wij bereid zijn te bezorgen over de serviceactiviteiten is, onbewust, een soort vlucht. In het beste geval hebben we de mond vol over wat we doen, maar zwijgen we als de dood over ons zijn.

Maar niet alleen het publiek, ook intern in de eigen schoot van de club heerst meestal een onwetendheid over de ooit in het verleden gepresteerde activiteiten. Rekening gehouden met de verhoogde turnover van leden, is daardoor een spijtige leemte waarneembaar, met als gevolg de lossere houding van de jongeren tegenover de senioren. Een paradox op het gebied van het zo pas aangesneden opbouwen van een imago: de meeste leden zitten zelf opgescheept met een verarmd beeld van hun eigen club! Het algemeen ontbreken van archief maakt alzo van de club een eenheid bezeten door een slappe geest, beroofd van memorie en opgedane traditie, waarop zijn doenwijze normaliter zou dienen te teren.

e) Besluit

Principieel zou de Lions, in zijn rol van waardendrager, in de maatschappij een bijzonder en uitstekend (voor)beeld moeten uitstralen. De kwestie van de zichtbaarheid en het probleem van het imago van de Lions zijn a.h.w. kunstmatig ontstaan. Men blijkt het radicaal vergeten te zijn, het succes van de Lions sinds het begin van zijn bestaan, in een tijd waar zij het zonder publiciteit deed en waarvan het Wit Boek de getuigenis aflegde. De problematiek is als dusdanig voor een deel door frustratie ontstaan, opgelopen door meestal zelfbewuste zakenmensen, door het feit dat zij, in hun vrijwilligerswerk, onvoldoende erkend werden. De bezorgdheid om het imago bij het publiek heeft nog andere redenen. Zij werd voor het grootste deel uitgelokt door de wil van de Lions steeds te willen groeien, of ten minste zijn bedreigde effectieven trachten te behouden. En op dat vlak kunnen naam en reputatie, d.i. de aantrekkingskracht, beslissend zijn. Onvermijdelijk nochtans zullen, wanneer men bij het aanwerven de publicitaire toer opgaat, kandidaten zich aanmelden, die men zal moeten weigeren omdat hun profiel te veel van het gewenste afwijkt. Met als gevolg voor de niet weerhoudenen bittere uitlatingen alom. Of wordt verondersteld dat om het even wie aanvaard zou worden?

Laat ons duidelijk zijn: de bekendheid nagestreefd door de Lions is er praktisch alleen met het oog op fundraising. We weten echter, en dat is van kapitaal belang, dat het met vage bekendheid van naam en doel niet volstaat om tot geven te bewegen. De Westerse maatschappij evolueert vandaag naar een model dat een steeds duidelijker tweedelig karakter vertoont : rijk en arm. Dit maakt dat het weinig zin heeft de zichtbaarheid in het zeer brede publiek te willen verbeteren. Het is immers zo dat in Frankrijk statistisch 72 % van het totaal der giften aan verenigingen aan de groep belangrijke giften te danken is en dat heel wat giften gedaan worden door de lui die eveneens aan vrijwilligerswerk doen (Encyclopaedia Universalis, o. c.). Met een programma van meer specifieke serviceactiviteiten blijkt publiciteit alleen lokaal een noodzaak te zijn. Zij is ook gemakkelijker en doeltreffender. Onze visie over het onderwerp is dus een tweevoudige, maar niet dubbelzinnige: enerzijds matige bezorgdheid omtrent de algemene zichtbaarheid, anderzijds een duidelijker profileren op plaatselijk vlak.

Laat ons maar cru de vraag stellen: zoals gezegd wordt voor goede wijn, hoeft voor een goed werk van de Lions wel een krans op haar hoofd? Moest het antwoord

toch bevestigend zijn, dan zal er nog moeten voor gezorgd worden dat al wat bijdraagt tot het beeld steeds met stijl zou plaatsvinden, passend in het kader van de Lions nagestreefde voortreffelijkheid.

Onze stelling druist alzo radicaal in tegen de gangbare visie. Wij vonden ze bij anderen terug: *Sommige dignitarissen zeggen dat het publiek, de openbare opinie dus, eigenlijk niet zo geïnteresseerd is in wat Lionsclubs doen en dat daarom Lionsclubs zich niet moeten bekommeren om mediabelangstelling* (Media News van district B, maart 2001). Nota bene: District A is ook het district dat het het best doet in het land en waarvan de houding in de kwestie ook de stugste blijkt te zijn. Zij mag geenszins geïnterpreteerd worden als het teken van maatschappelijk misprijzen, wel als het gevolg van een zuiver realistische kijk op de blijvende afstandige houding van de Lions in de mentaliteit van het volk.

Wij vrezen dat de onoverkomenlijke trend van het Westen naar gelijkheid, die van de morele waardigheid van iedere mens, het tot een uitgevochten strijd heeft gebracht voor het Lionsvolk, om bij het publiek als “de betere” te worden erkend.

9. PUBLIC RELATIONS

Het is niet van uit het brede publiek en vanwege Jan met de pet dat projecten voor serviceactiviteiten, beter gezegd dat initiatieven en een beslissende bijdrage tot hun verwezenlijking, moeten verwacht worden. Zulks zal daarentegen gebeuren dankzij de veelvuldige contacten die de leden met allerlei, o.a. met openbare instanties, onderhouden. Het is eveneens met de openbare sector dat het realiseren ervan op het gebied van de logistiek, en met zijn financiële steun, pas mogelijk zal worden. Aan het onderhouden van deze specifiek gerichte contacten reserveren wij nu de term Publieke Relaties (waar *publiek* niet wijst op het volk, maar op de openbare sector). Wij weten wel dat de term in het Lionsmilieu meestal in de uitgebreide betekenis van publiciteit gebruikt wordt, met als doel het rekruteren van nieuwe leden en het losweken van sponsoring bij bepaalde doelgroepen (The Lion, januari 2003, p. 9).

Een bemerking is hier aangewezen i.v.m. het gebruik van de term *sponsor*. Etymologisch betekent het in het Engels een persoon die moreel borg staat voor een ander. In de zakenwereld heeft het woord een afgeleide, maar heel andere betekenis. Sponsoring is een gift, toegestaan door een onderneming voor het openbaar optreden van een sportieve of culturele activiteit; verwacht wordt dat door haar interesse voor deze activiteit haar naam door het publiek verder zou geapprecieerd worden. Wanneer in de mond van Lions het woord voorkomt, ter gelegenheid van een gift ten voordele van een menslievende vereniging, wordt verwacht dat het op zijn minst ten goede komt van de zichtbaarheid en van het imago. Passender is er in dit geval sprake van mecenaat.

10. PSYCHOLOGISCHE EN PEDAGOGISCHE ASPECTEN IN DE LIONS

Een beweging die op het onbaatzuchtig werk van vrijwilligers berust, en daarbij door vrij losgestructureerde eenheden opgebouwd is, kan niet anders dan, in het dagdagelijks ervaren van haar leden, met talrijke menselijke factoren te maken hebben. De kous is ver van af met het vernoemen van de ethiek, die het Lionszijn inspireert. De psychologie is in de praktijk de olie die de intermenselijke contacten smeert en het mogelijk maakt dat, op het niveau van de persoon, een ideaal gelukzalig kan beleefd worden. De nog jonge wetenschap die onder de naam van sociale psychologie bekend staat en waaraan de Amerikanen A.H. Maslow, J.B. Watson en J. Moreno een belangrijke bijdrage hebben geleverd (terloops belichtend een bijkomende intellectuele component van de invloeden overwaaiend van uit de V.S.), onderzoekt de psychologische banden binnen de groep, een materie die bijzonder het functioneren van de leden in de schoot van de club aanbelangt. Het onderwerp wordt echter zelden rechtstreeks in zijn geheel behandeld, alsof psychologie uitsluitend tot de privé-sfeer toebehoorde. Heel wat items die voor de Lions belangrijk zijn, blijven gewoon onbesproken. Vandaar dat ook op dat vlak de diverse aspecten verdienen in hun kader geplaatst en goed begrepen te worden en de eventueel meegemaakte evolutie nagegaan.

a) Lions identiteitsgevoel

Een vereniging moet, om goed te presteren en efficiënt te zijn, en zeker wanneer mensen er vrijwillig werkzaam in zijn, aan psychologische noden beantwoorden. En dat is in eerste instantie het opbouwen en onderhouden van het imago dat zijn leden er zelf van ondervinden, nog wat anders dan het zopas besproken beeld dat het publiek er van overhoudt. Hiermee wordt het identiteitsgevoel bedoeld, wat niet zonder enige fierheid, eergevoel en loyaliteit gepaard gaat. Het *Wit Boek* dat er in 1992 kwam en de lijst van de gestuurde projecten van District C voorbereid door P. Wallyn, zijn immers zowel voor interne informatie als voor de buitenwereld bedoeld. Het moest in zekere mate het Lions-zelfbewustzijn van de leden verstevigen. Het panorama van wat de diverse clubs van District C sinds hun bestaan aan

serviceactiviteiten gepresteerd hadden, moest hen in hun gemeenschappelijk engagement bevestigen. Het waarnemen ervan moest aansluiten bij de kennis van de historische originaliteit van de Lions, die toen, bij haar leden, nog niet voldoende in de verf was gezet; nochtans een sterke component van haar identiteit.

De instrumenten die, onder de leden, het identiteitsgevoel onafgebroken moeten versterken zijn van oudsher verscheiden geweest: het Lions International embleem met de kleuren paars en goud (1917) op allerlei soorten dragers aangebracht, de Lionsnaam (1917), het Lionslied (1924), de diverse Lionsonderscheidingen, de titel van Melvin Jones Fellow, de leus (pas opgekomen in 1954, uitgevonden door een Canadese Lions). Rond deze tekens heeft zich, op zijn Amerikaans, een echte reeks “afgeleide producten” ontwikkeld, zoals men in de voetbalverenigingen kent. Niet het minst onder deze middelen zijn het gezamenlijk gebruikt (feest)maal en de gemoedelijke sfeer die er zich, tijdens de vergaderingen, rond ontwikkelen. Onder de leden van de Vereniging heeft zich in hun omgang, of ze elkander kennen of niet, eveneens op Amerikaanse leest en teken van gelijkheid in de onderlinge relaties, het vertrouwelijk jijen en jouwen ontwikkeld.

Het plechtig aangaan van de verbintenis komt in de club als een Lions belangrijke gebeurtenis over. De functie van censor tijdens de clubvergaderingen is bedoeld op de tekortkomingen van een lid in zijn Lionsgedrag te wijzen, met als gevolg conform de regel (zie Gedragscode artikel nr. 4), dat de schuldige bewust gemaakt wordt van zijn fout en dat hij op een symbolische wijze wordt beboet. Speciaal gehekelde werd vroeger het niet dragen van het Lionsteken; het werd beschouwd als een gemiste kans voor de erkenning van de bewuste persoon als Lion in zijn omgeving. De folkloristische aspecten van enkele van deze middelen, die nu tot een traditie behoren, herinneren aan enkele gebruiken van de Middeleeuwse gilden en broederschappen. Zij zijn van alle tijden en de reden van hun bestaan was het onderhouden van de groepsgeest. Folklore is per definitie een handelen waarvan men de betekenis niet meer goed begrijpt, en dat, daardoor, tot een rite is teruggevallen. Riten kunnen in een milieu, er op uit op vooruitgang en doorzichtigheid, niet meer geduld worden en de zin ervan hoeft dan ook aan de nieuwkomer duidelijk uitgelegd te worden.

De *Get Together* vergaderingen, veelzeggende uitdrukking wijzend op het zich terugvinden van Lions uit eenzelfde zone, en *conventies* op alle niveaus zijn de

gelegenheid om het gevoel van samenzijn te bevorderen en te onderhouden. Het aangaan van een verbroedering met een vreemde club is een andere wijze van gelijken, bewogen door eenzelfde ideaal, te ontmoeten en door deze ervaring, die voor de deelnemers een pedagogische inhoud herbergt, het internationaal karakter van de Vereniging te bevestigen.

Het Lionstijdschrift (het eerste nummer verscheen in de V.S. in 1918, in eigen land in 1952) heeft hoofdzakelijk tot doel de lezer een breed perspectief van het Lionsleven te bezorgen. Met de huidige individualistische neiging kent deze verscheidenheid aan hulpmiddelen, die het behoren tot een groep moet bevorderen en hoe nodig zij ook is, niettemin een tanende bijval.

b) Andere psychologische aspecten van het Lionsleven

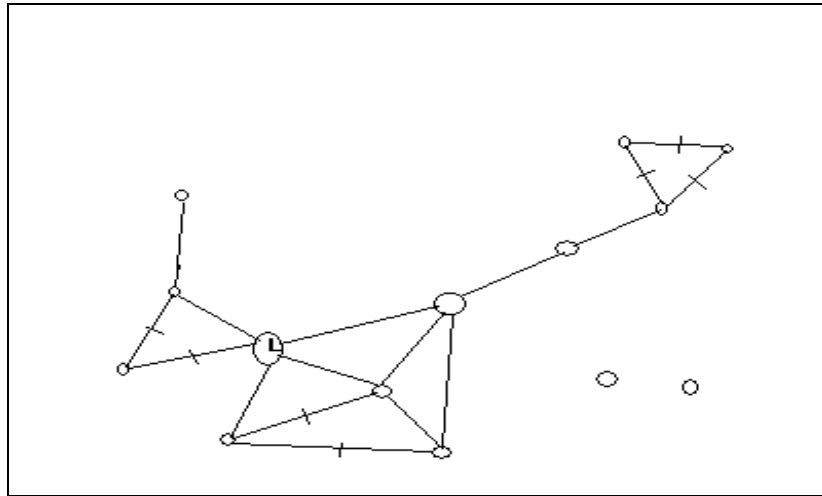
De basiseenheid waarop de Vereniging rust is de *club*. Het woord is Engels, ontstaan over het Kanaal in de 17de eeuw. Zijn betekenis van privé-kring (volgens de etymologie in een salon, uitgerust met brede en diepe lederzetels) houdt het over van zijn samenstelling van een kern zelfverkozen particulieren, bezorgd om de politiek en het maatschappelijk leven, die geregeld zelfstandig tegenover de overheid bijeenkwamen. Deze nieuwigheid ontstond in een land dat het eerste ter wereld de *habeas corpus* kende, d.i. het fundamenteel recht toegekend aan de persoon, terwijl elders deze nog volledig van de prins afhing. Vandaar dat de club reeds in het verleden het middenveld vertegenwoordigde in de maatschappij en als dusdanig een voorloper was van de Lionsideologie. Van hun verleden, relict van de vroegere geheime vergaderingen van de leden, hebben de clubs - en met hen de Lions - een bepaalde confidentialiteit overgehouden.

Een onschuldig teken van deze confidentialiteit is de beperkte kennis onder het publiek van de titel van eregouverneur van Lions Belgium, die de Vorst bij ons draagt. Terwijl handelaars aan de naam van hun huis gretig de naam "Leverancier van het Hof" toevoegen en culturele maatschappijen, na een vast aantal jaren bestaan, het bijwoord "koninklijke", houden de Lions het, in hun gesloten vergaderingen, bij het brengen van een "toast aan de Koning". Zulke discretie vertegenwoordigt wellicht een gemiste kans voor het imago van de Vereniging.

In een maatschappij waar alles beweegt en waar wat beweegt een problematiek doet ontstaan, zijn de traditionele vormen van sociale banden in de war geraakt. De Lionsvereniging, zoals zoveel andere verenigingen, biedt aan het individu een antwoord aan zijn zoeken om een nieuwe soort sociale band aan te knopen. Het bestaat in een netwerk van personen met dezelfde affiniteit en ethiek (Georges Balandier, “Le lien social en question”, in Koning Boudewijnstichting, *De hedendaagse mens op zoek naar zin*, 1997, p. 17). In het Lionsjargon wordt hierbij, bij gebrek aan een beter passende verwoording dan de vrij neutrale term kameraadschap, de uitdrukking *gesmeden vriendschapsbanden* algemeen gebruikt.

In navolging van J. Moreno (1951) ontleden de sociologen de onderling bestaande psychologische banden tussen de leden van de groep. Van ieder individu onderzoeken zij de positieve en negatieve band met de anderen. Zij stellen ervan een grafisch schema op, genaamd sociogram, waarin de verdeling van de affiniteitsbanden in de groep en hun invloed op de samenhang en de gestesgesteldheid van de groep uitgebeeld wordt. Met zulke vervlochtenheid begrijpt men beter dat de groep niet te herleiden is tot zijn leden. Men ontwaart er alzo de leader, de geïsoleerden, het voorkomen van een kern- of kettingstructuur, desgevallend de (dan vaak noodlottige) aanwezigheid van een klik (zie illustratie). Men ontwaart zodoende dat het netwerk van interpersoonlijke relaties voor een deel als dicht voorkomt, voor een ander deel vrij losmazig is. Zulke psychologische ontleding van de groep is eveneens toepasselijk op groepen geschaard rond vrijwilligerswerk, zoals Lionsclubs.

Beeld van een sociogram

Legende. Elke cirkel vertegenwoordigt een persoon. De lijnen tussen personen vertegenwoordigen de positieve relatie onder hen, bilateraal indien doorkruist, in één richting indien niet doorkruist. L is de leader. De groep rechts boven vormt een klik. De twee aparte cirkels, links onderaan, zijn geïsoleerde personen, die, psychologisch, niet echt tot de groep behoren.

De eigenschap van het sociogram van een club heeft als gevolg dat de politiek van bevorderen van de interne cohesie, om ledenverlies tegen te gaan, op een heel ander vlak ligt dan de politiek van aanwerven van nieuwe leden. Heel andere hoedanigheden zijn er, voor de verantwoordelijken van twee uiteenlopende opdrachten, voor nodig. Een effectievencommissie kan dus moeilijk unitair zijn; best wordt zij opgesplitst zowel in haar doelstellingen als in haar mankracht.

De gouverneur van district B spreekt, in een voorzichtige taal, van *malaise*. Laat het ons vrank en vrij uitdrukken: het Lionslid wordt sinds ruime tijd met een kluwen van tegenstrijdige gevoelens behept. Hij doet de indruk op dat verzuchtingen, aanbevelingen, richtlijnen vanwege de diverse instanties van de hiërarchie ten spijt, het in zijn club, dankzij haar autonomie, ongehinderd verloopt. Anderzijds blijft er bij veel Lions een zeker gevoel van frustratie hangen, niet te kunnen verwezenlijken dat

waarvan gedroomd wordt, onvoldoende zeker om door het publiek, ook al is dat niet noodzakelijk, te worden erkend. Dat gevoel is blijkbaar gemeengoed geworden, masochistisch verspreid onder de gelederen van de diverse serviceverenigingen. Daar komt op de koop toe nog bij het zo voorzichtig meedelen van informatie betreffende het dalen van het aantal leden. Wij hebben aangetoond dat het inkrimpen van de effectieven niet als een ongunstige evolutie van de Vereniging mocht geïnterpreteerd worden. Misnoegdheid ware, daarom, verkeerd. Zij is niet aan de orde van de dag en zou daarbij onze rechtschapen fierheid Lions te zijn, onnodig schaden.

Deze laatste wordt gevoed door het “dienen” in de volle betekenis van het woord, met de verkleefdheid aan hogere waarden, waarvan de paarse kleur van de Lionsvlag het symbool is. Het gevoel van zelfrealisatie (vroeger drukte men het eenvoudiger uit met te zeggen dat er meer geluk zit in het geven dan in het krijgen), dat er door ontstaat, is een soort toegevoegde waarde, waaraan een Internationale Voorzitter uit het Oosten het slogan van *harmonie* knoopte. Dat gevoel wordt zeer algemeen ondervonden bij het vrijwillig presteren in verenigingen. Men spreekt, afgezien van de dienstbaarheid voor de gelijke, van een bepaald “zoeken naar zichzelf” (Encyclopaedia Universalis, o. c.). Het is, vooral voor wie in de zakenwereld actief is, een wijze van meer mens zijn, van authenticiteit. Zelfontplooiing heeft natuurlijk niets te maken met sociale promotie, evenmin met het idee van een engelengedrag.

Het gevoel van dienstbaarheidsheid van de individuele Lions veronderstelt dat hij in harmonie vertoeft met zichzelf. Boven het succes in het beroep en de voldoening die zijn werk hem verschaft, ervaart hij zijn Lionsleven als een bijkomende meerwaarde, kortom als de kers op de taart. Het natuurlijk en zelfbewuste optimisme dat zijn wezen uitstraalt vinden wij in de aanhef van het Amerikaanse Lionslied terug: *Do you hear those Lions roar?*, het genoegzaam brullen van de koning der dieren. Voor ons, zeker als Europeanen, komt nog passender en treffender over de Ode aan de Vrijheid, voor politieke redenen veranderd in Ode aan de Vreugde, opgevoerd op plechtige Lionsaangelegenheden. Het hymne werd in 1808 door Beethoven gecomponeerd, in 1824 verwerkt in zijn negende symfonie, op text van Schiller geschreven in 1785, de dichter die zich toen reeds aan de psychologie interesseerde. De machtige muziek, die historisch de merkwaardige verzoening van zang- en instrumentenensemble inluidde, is de weergave van een *Stimmung*, het bezingen van een gevoels sfeer. Voor de Lions is zij niet de bombastische verheerlijking van dat

soort gevoel; liever, voor ieder lid van de associatie in het bijzonder, de uitdrukking van het vreugdevol ervaren van “universele” vriendschap en van het intiem ervaren van zijn bijdragen hiertoe. Wij zien er de uitdrukking in van de geestesgesteldheid van volwassenen, te vergelijken met de grafische vorm eraan gegeven door de jongeren bij het tekenen van affiches voor de vrede.

We weten al, in eigen land tenminste, dat de gemiddelde levensduur van zijn aanwezigheid in zijn club voor een Lion onder de 13 jaar ligt. Multipiele uitwendige omstandigheden bedreigen de Lions om er, op zeker ogenblik, mee voort te doen. Des te meer is het Lionszijn een broze plant dat het om vrijwillig presteren gaat. Zwakheid in de motivatie, vertwijfeling bedreigen hem, en toch gebeurt het vaak, in deze omstandigheden, dat hij nog een tijdje blijft “uitbollen”, nog alleen uit gewoonte. Het plantje verwelkt, verdort weldra, tenzij op dat ogenblik de toestand wordt erkend en de vriendschap van een helpende hand hem opnieuw in het activiteitencircuit duwt. Kortom, de rijkdom van de Lions aan mensen bevindt zich steeds in wankel evenwicht. Het beheren van dat soort hoog risico kapitaal vraagt beslist kunst en kunde.

c) Pedagogie

De Vereniging oefent voor het geheel van haar leden een pedagogische functie uit. Men vindt ze, verspreid in het discours over wat haar inspireert, in de praktische richtlijnen, aanmoedigingen, felicitaties, in de diverse onderscheidingen die ze zo gul toekent, in de aanmaningen, het onrechtstreeks hekelen van tekortkomingen, vooral in het onafgebroken herhalen van al wat zij, voor het heil van de beweging te zeggen heeft. Wie de kans krijgt, zoals de auteur, om van de Lionsliteratuur een overzichtelijke kijk op te doen, komt onder de indruk van het paternalistisch karakter, het obsessionele van de inspanning, die wellicht aan de doorsnee lezer ontsnapt. Een teken aan de wand? De humoristische tekeningen (*comics*) voorkomend in vroegere afleveringen van het tijdschrift, duidelijk bedoeld om de zware, doordringende toon wat te verlichten.

Het steeds herhalen van de diverse thema's en het afgezaagd refrein (zo voelen wij het) rond de leus vraagt om bijkomend commentaar. Bekeken vanuit de hoek van het lid aan de basis, is het niet denkbeeldig dat daardoor 'n groot deel van hun

pedagogische kracht verloren gaat. Bekeken vanuit de hoek van de spreker of de opsteller, ziet het er naar uit dat hij de rol vertolkt van “hij die weet”, precies de rol die van hem a.h.w. verwacht wordt. Zeker wanneer hij de referenties tot de *doelstellingen en gedragscode* aanhaalt, traditiegetrouw eerbiedig overgenomen uit het “boekje”, het boekje met de “tien universele geboden”, verwoord in een moeilijk te begrijpen taal.

Het inwijden van de nieuweling in de waarden van de Lions is vanzelfsprekend een noodzaak. Hoe zou men mensen in beweging kunnen brengen voor het goede doel zonder motivatie? Zij bestaat in het doen begrijpen dat samenwerken in een gestructureerde organisatie meer vruchten afwerpt dan de som van individuele inspanningen. Groepsdynamiek, o.a. in het proces van besluitvorming, is het principe waarop de werkwijze van de Lions berust, in het bijzonder in zijn specifieke serviceactiviteiten. Zo hebben werkvergaderingen en commissies vaak iets af van wat met *brainstorming* wordt bedoeld. Komt daarbij de rol van zich ingekaderd te voelen in de omgeving van collega's. Op dat niveau is het vooral dat de hoedanigheden, opgesomd in het ideale profiel van de Lions, van belang zijn (zie boven). Deze gaven zijn het immers die van de Lionsclub het forum maken, waar de cultuur van het (democratisch) debatteren haar bekroning vindt. Ongelooflijk daarbij is dat de fameuze leus *We Serve*, zoals zij tot vervelens toe, zowel door de hogere instanties als door het doorsnee lid gebruikt wordt, onvolledig is, geamputeerd voorkomend van het deel dat mede de Lionsidentiteit nu precies bepaalt. Het devies in zijn volledige vorm luidt: *We serve better together* (The Lion, 1989 VIII, p. 6). En zeggen dat een bepaalde Lions van bij ons het zo voorbeeldig beknopte van de *We Serve* bewonderde! In de leus was alleen één deel van de inhoud (de *dienst*) bewaard gebleven, het omstandige (op welke *wijze* het gebeurt) is echter verloren gegaan! Wij vonden een formulering terug die erop lijkt: *We serve more together* (District C News, maart 2004). Zij legt het accent op het kwantitatieve en kan als een argument voor het organiseren van acties op grote schaal beschouwd worden. De eerste, langere formulering legt daarentegen het accent op het kwalitatieve en sluit beter aan bij de eenheid vertegenwoordigd door de club.

C. Bloemendal (The Lion, januari 2005, p. 29) interpreteert het laatst voorgesteld slogan, dat luidt *Succes delen*, als een ander niveau waarop de groepsdynamiek werkt: “door het betrekken van andere personen of groepen in onze service-activiteiten motiveren wij, samen met de anderen, op de koop toe, onszelven!”.

Pedagogie wordt in het Lionsmidden, aangezien de term door zelfstandige persoonlijkheden moeilijk aanvaard zou worden, met een zekere schroom *vorming* genoemd. Voor het aanpakken van om het even welk vrijwilligerswerk blijkt immers het volgen van een korte opleiding een minimale vereiste.

De inhoud van de vorming tot Lions is op zichzelf eenvoudig: omstandige uitleg over de doelstellingen en de gedragscode. De formulering zoals zij voorkomt in de Directory is, zoals gezegd, vaag, omdat de draagwijdte universeel dient te zijn. Zij is daardoor door een buitenstaander moeilijk verstaanbaar. Daar is gelukkig de laatste tijd verandering in gekomen, met het verschijnen van de brochure met titel *Welkom*. Hierin wordt de visie van de Lions voorgelegd, vooral op het gebied van de gedragscode en van de psychologische aspecten eigen aan het Lionsleven in de club. De uitgebreidheid en de nauwkeurigheid waarmee voornoemde onderwerpen behandeld werden tonen het cruciaal belang ervan aan, bij zover dat het niet volgen van de aanbevelingen het clubleven in het gedrang kan brengen.

Zelfontplooiing van de persoon, of het nu de inspiratie tot het toetreden is of het gevolg van het Lionszijn, wordt als centraal en waardevol thema zelden aangeraakt. Ooit werd het in het licht gesteld door een deskundige in het vak: Internationale Voorzitter en dokter in de pedagogie W. Wunder. Voornoemde putte zijn inspiratie voor de Lions uit zijn vorige opdracht om het noodlottig afvloeien van leden van het U.S.-leger tegen te houden; aanvullende vorming verbeterde de motivatie van de vrij-geëngageerden (The Lion, 1995 VIII, pp. 3-5 en 13-17).

De zin van de Lions ligt niet alleen in de uitgevoerde serviceactiviteiten ten behoeve van misbedeelden en van de gemeenschap. Het ligt eveneens op psychologisch vlak in het “verbeteren” (*perfectibility*) van het lid als persoon: de aanleg voor de bezorgdheid voor de anderen, de bereidwilligheid in de dienstverlening, het aankweken van de nodige drijfveer om het waar te maken, kortom het onderhouden van een ideaal. Het gaat hier om een psychologische realiteit, nog niet zolang erkend in het onderbewuste van de meeste vrijwilligers, die, afgezwakt in de Lions door een neutrale bewoording, met motivatie wordt gewisseld.

Deze realiteit berust op de theorie van het *behaviorisme*, voorgesteld in 1913 door de Amerikaan J.B. Watson. Het menselijk gedrag wordt er niet gezien als een gevolg van mentale toestanden, maar wel als een antwoord op uitlokkende prikkels. Het leerproces bestaat in het conditioneren van het gedrag door het versterken

(*reinforcement*) ervan door het onderhouden van het spel van prikkel en antwoord. In het geval van de jonge Lions (vooral tijdens zijn opleiding) is de voelddoening, teweeggebracht door het succes van de gezamenlijk ondernomen acties, de prikkel die hem gunstig beïnvloedt voor het verder, ditmaal ook persoonlijk presteren. Men moet het betreuren dat het contact meestal ontbreekt tussen de persoon van de Lion en diegenen die van de geleverde service zullen genieten. Het zich ontzeggen van de sterke psychologische impuls die er van uit kan gaan, betekent het verzaken aan een onschatbaar pedagogisch middel. Het systematisch toekennen van *awards*, elk type specifiek voor een bepaalde soort prestatie (180 types in het geheel!) is, in deze theorie, een andere beloning (in de 2005 Supply Catalog is er onmiskenbaar sprake van “*récompense*”), die het gedrag van de Lions, zowel jong als oud, gunstig moet beïnvloeden. Wij noteren hier de afstand tussen enerzijds een award, hoofdzakelijk gericht tot de toekomst van wie zij toekomt (Ibidem, p. 9. Club officer awards : *appropriate award which can be worn for years to come*) onder de vorm van een aanmoediging, en anderzijds het ereteken, vooral aangewend in onze cultuur, die, voor bewezen diensten, de persoon “retrospectief” onderscheidt van de massa van de anderen: een openbare erkenning door de maatschappij.

In dat psychologisch groeiproces is voor de groepsdynamiek een belangrijke rol weggelegd. Wat er in en club, op psychologisch vlak, gaande is, lijkt op wat aan de basis ligt van spel en sport, vooral in groepsverband, zoals het in de Angelsaksische landen ontstaan is en zich zeer vroeg ontwikkeld heeft. Formeel ingebed in clubs, bepaalde deze activiteit hun mentaliteit en zij droeg zelfs bij tot het specifieke van hun cultuur (W. De Vynck, *Le Lions. Une grille....*, o. c., pp. 7-11). Hiermee geeft men zich eens te meer rekenschap van de wetenschappelijke en tevens historische gronden waarop het Lionszijn in feite berust.

Het resultaat is kwantitatief niet meetbaar en statistisch is dat in het persoonlijk voordeel van de leden van de Vereniging niet na te gaan. Over dat belangrijk aspect van het Lionisme wordt – is het door schroom? – nogmaals weinig of niets gezegd. We durven dan ook schrijven dat de ethiek van het Lions-zijn als mens niet steekt in wat men bedoelt met de ethiek (van de code). Zoals oefening de spieren versterkt, kan, in het beste geval, de Lions een school van deugd zijn. Maar waar en wanneer in de Lions wordt het vervolmakingsprincipe voorgesteld? Deze leemte komt o.i. over als de belangrijkste handicap voor het verspreiden van de Lions-idee. Wat

men zelf niet meegekregen heeft kan men ook aan anderen niet doorgeven. Zo geraakte het traditieproces beroofd van een deel van zijn inhoud.

Aangezien de toetreding via aanbeveling en coöptatie gebeurt, is de peter de natuurlijke persoon verantwoordelijk voor de taak van het inwijden in de Lionswaarden, waaraan toegevoegd wordt het leren van de werking in de dagdagelijkse praktijk van de club. Men moet spijtig genoeg vaststellen dat de pedagogische kunst van menig een vaak te kort schiet, vaak in contrast met de overredingskracht gebruikt om diezelfde kandidaat aan te trekken. Normalerweise moet de peter bij het ontslag van een door hem aangebracht lid (door teleurstelling of door gebrek aan motivatie) zich trouwens gekrenkt voelen in zijn eergevoel; in de werkelijkheid... Dit tekort is, wanneer het zich voordoet, een ander teken aan de wand dat er iets schort in de club.

Al doende leert men, zegt men. Is, in haast alle vakken, het leren in de praktijk niet eeuwen lang de ouderwetse wijze van leren geweest, maar al lang voorbijgestreefd door de moderne informatiemiddelen? Met het organiseren van vormingsessies voor nieuwelingen (SENO) heeft men getracht de eventuele leemte van de vorming in de schoot van de club in te vullen. Men was hierbij vertrokken van de vaststelling dat het doorspelen van mondelinge informatie doeltreffender was, ook in het Lionsmilieu, dan schriftelijke het doet. Het succes van de sessies is alles behalve daverend gebleken, vermoedelijk door gebrek aan interesse. Onlangs nog heeft men in District C de formule aangepast door het organiseren van een reeks uiteenzettingen te Brussel, verdeeld over het jaar. Ook hiervoor was de respons beneden de verwachtingen.

Niet het minst is, in de vorming van de nieuwe Lion, het aanleren van anderen tot motivatie te brengen. Met *motivatie* verstaat men in het Lionsmilieu nog wat anders dan kennis van zaken: de redenen die maken dat een lid fier is en er plezier aan beleeft deel te maken van een club en de wil er bij te blijven. Meer dan van hoge idealen hangen deze gevoelens af van de kwaliteit van de dagdagelijkse beleving in de schoot van de club (Lions Belgium, District 112 C, Effectieven Commissie, bijlage nr. 7). Belangrijk maar open blijft echter de vraag in welke mate een verkeerdelijk opgenomen lid (omdat zijn profiel niet paste) niettemin vatbaar is voor vorming en motivatie en of zijn meewerken aan de activiteiten van de club van hem eindelijk toch een treffelijke Lion kan maken.

Recent, een late erkenning van de vaak ontoereikende actie van de peter, werd getracht aan de moeilijkheid, wanneer zij zich voordoet, een mouw te passen. Er zou in iedere club naar een *Mentor* (naar een personage vol wijsheid uit Odysseus, die voor de opleiding van de jonge Telemachos instond) gezocht worden, die op een vrije basis de vertrouwenspersoon van het “nieuwe” lid wordt. (Newsletter District C september 2004, p. 5). Door zijn Lionskennis en zijn natuurlijke pedagogische hoedanigheden zou deze uiterst belangrijke taak in de club op efficiënte wijze kunnen waargenomen worden. Wij onderscheiden zijn rol, niet een nieuwe functie – het doorgeven van morele waarden – van de opdracht van een monitor, instaan voor de loutere “technische” opleiding, gekoppeld aan de historische achtergrond van zowel de Vereniging als van de club. Ze bestaat erin de kandidaat, nadien de jong aangeworvene, er toe te brengen, via de sokratische methode van het coach-gesprek, zelfstandig na te denken in het kader van de aanvaarde opdracht.

Buiten zijn vorming en zijn inwijden, dient de kandidaat meteen de handen uit de mouwen de steken. In de praktijk heeft men al te vaak moeten betreuren dat wat voor hem als een proeftijd dient beschouwd te worden, gewoon tot een wachttijd tot de intronisatie herleid wordt.

Een belangrijk thema i.v.m. de uitmuntendheid verwacht van een Lions is *Leadership*. Het woord is niet exact te begrijpen in de zin van het doelmatig optreden voor een autoriteit: leiderschap. Het slaat in feite voor iedere Lions op intellectuele gaven: creativiteit, verbeelding, inwinnen van informatie, synthesegeest, besluitvorming. Het heeft te maken met uitdrukkingsvaardigheid, charisma en overtuigingskracht bij het betrekken van anderen, o.a. van andere Lions, bij serviceactiviteiten. Voor wie een plaats bekleedt in de hiërarchie is het, buiten het uitoefenen van invloed, maar zonder autoritarisme, daarbij administratief efficiënt zijn, verantwoordelijk zijn, voorgaan, pedagoog zijn en dit in een groep die op een strikt democratische wijze fungeert. Leiderschap vindt men, maar dan speciaal als centraal thema van vorming van de leden van andere verenigingen, in de Ronde Tafel voor jonge mensen tussen de 21 en de 36 jaar en de JCI (Jong Economische Kamer, ook gekend onder de naam Jaycees). Voegen we eraan toe dat o.i. de multiple hoedanigheden, boven vermeld in het profiel van de Lions, ook vaak maar een wens is en dat rekening moet gehouden worden met het tegenwoordig heersend

individualisme. Het doeltreffend werken in de club veronderstelt dus het bereiken van het delicaat evenwicht tussen de psychologische eigenschappen van de leden en de psychologie eigen aan de groep.

Het gebrek aan leiderschap heeft ongunstige gevolgen op het gebied besluitvorming. Deze gebeurt dan als het gewoon noteren van een slappe, vaak halfovertuigde meerderheid rond een idee, die al lang in de lucht aan het zweven is. Zonder voorbereiding omdat geen agenda en beroofd van een geargumenteerde discussie, is zulke doenwijze alleen maar een schijn van echt democratisch en doeltreffend beleid.

Een wijze waarop leiderschap in de Lions vroeger concreet tot uiting kwam, was, in het kader van het uitwerken van een project, het voorstellen van een opdracht aan een of ander welbepaalde Lion, met dien verstande dat geoordeeld werd dat deze alle troeven in handen had om ze tot een goed einde te kunnen brengen. Met deze veronderstelling in het achterhoofd maakte deze laatste er van zijn kant een erezaak van de opdracht, over zijn ego-gevoel heen, welwillend te aanvaarden. Zulke vorm van bereidwilligheid, al was het vanzelfsprekend voor het goede doel, hoort blijkbaar tot het verleden.

De reeds aangehaalde W. Wunder is de mening toegedaan dat het gebrek aan leiderschap de voornaamste oorzaak is van de moeilijkheden in de Lions. Leiderschap veronderstelt een geheel aan hoedanigheden die niet alle leden bezitten, verre van. Het is dan ook duidelijk dat in een club met een beperkt aantal leden zulke persoonlijkheden minder dan dik lopen en dat het jaarlijks veranderen van voorzitter het nog moeilijker maakt om een goede leider aan het hoofd van de club te garanderen.

Een pedagogische bezorgdheid vertonen in het tijdschrift The Lion de bladzijden voorbehouden aan de clubs van het land, waaraan de mogelijkheid wordt geboden om hun gerealiseerde prestaties uit te leggen. De aan de dag gelegde originaliteit moet als voorbeeld kunnen dienen voor de andere clubs; zij moet ze aansporen tot creativiteit op zowel geldinzamelend vlak als op het vlak van serviceactiviteiten. Omdat de functie zelf van dit soort bijdrage door de opsteller niet goed begrepen wordt, mist dit instrument de verhoopte doeltreffendheid. Wij verwonderen er ons onder andere over dat de door de Nationale Prijs gelauwerde werken in die bladzijden zo zelden de eer van een artikel krijgen, wat aan de 7 500 lezers van het tijdschrift over volwaardige initiatieven omstandige uitleg had kunnen

bezorgen. Waarom zou de omstandige voorstelling van hun werk niet als voorwaarde opgelegd worden tot het toekennen van de prijs?

Algemeen geweten is de spijtige zaak van de verhouding tussen Lions- en Leoclubs, die vaak mankloopt of gewoon ontbreekt. Voor een deel is dit te wijten aan de onafhankelijkheidszin eigen aan jonge mensen. Zij dulden niet dat hun club als een kweekschool voor toekomstige Lions beschouwd wordt. Voor een ander deel speelt een rol de onzekere methodologische bevoegdheid van de Lions peterclub, die nochtans verondersteld wordt als *guide*, d.i. als gids te functioneren. Het Lions en/of Leo worden van zoon of dochter van een Lion is een voelbaar teken van uitstraling en van efficiënte pedagogie. Het blijkt nochtans een beperkte droom.

c) Politiek en religie taboe?

De Lions doelstellingen vernoemen *het beschouwen van de club als een ideaal gespreksforum van alle thema's, zonder kans te laten voor sektarisme of ingenomenheid*. Eens te meer gaat het om een zeer algemeen uitgedrukte formulering. In de tekst van de Lionseed is er echter sprake van *debatten over partijpolitiek of intolerante godsdiensten*. In ons land komen deze thema's als echte taboes over (The Lion, 1993 IV, p. 18).

Elders beleeft men het soms anders. Het is duidelijk dat de "politiek", d.i. de wijze van organiseren van het gemeenschapsleven in de *polis*, in principe dezelfde doeleinden nastreeft en gelijkaardige instrumenten in beweging brengt als een Lionsvereniging, actief in het middenveld. We hebben het hierboven reeds gehad over de historisch politieke betekenis van de clubs, met het woord begrepen in zijn edele betekenis. Hoeveel beslissingen worden er, op dezelfde wijze, niet genomen op lokaal vlak, ten behoeve van de bevolking in haar geheel, die noch met een links- noch een rechts geïnspireerde visie te maken hebben? Contactpunten tussen Lions en openbare instanties zijn dus hoogst wenselijk. Er is immers niet de minste tegenaanwijzing dat een gezagsdrager als persoon tevens Lions zou zijn.

Een gelijkaardig aanknopingspunt is denkbaar tussen doelstellingen van de Lions en religieus geïnspireerde sociale werken. In de constitutie *Gaudium et Spes* van het tweede Vatikaans Concilie werd uitdrukkelijk de onderlinge samenwerking van gelovigen en ongelovigen aangeprezen in dienstbaarheid tot de wereld. De tijd is al lang voorbij dat de christelijke instellingen zich uitsluitend over het lot van hun

aanhangers ontfermen. De scheiding van kerk en staat is in de meeste landen een realiteit en pluralisme is heden de slogan bij uitstek. Werken zoals die van Moeder Theresa in Calcutta en Zuster Emmanuelle in Kaïro blijken wel los te staan van bekeringsijver. Vormen van samenwerking van de Lions, die op een bepaalde persoonlijke relatie berusten en met de nodige afstand ten overstaan van instellingen, zijn dus perfect denkbaar.

11. SLOTBESCHOUWINGEN

Het laatste punt voorkomend in de Lionsgedragscode luidt: *Ik toon me behoedzaam met kritiek en gul met lof; ik wil opbouwen en niet afbreken*. Deze richtlijn slaat, dat spreekt voor zichzelf, alleen op personen, en niet op ideeën. Het is nochtans niet zeker dat men het zo begrepen heeft en dat in het Lionsmilieu niet meer dan eens kritiek over de organisatie ontmoedigd werd. Dit essay is geenszins een pamflet noch een verbeterd commentaar over het reilen en zeilen van een Vereniging, die in ons land aan haar tweede generatie enthousiaste mensen toe is.

a) Mechanisme van de Lionsevolutie

In de tijdsspanne van een halve eeuw is heel wat veranderd in de mentaliteit van de maatschappij. Het ondernomen onderzoek heeft het vooral over de plaats van bepaalde reacties in de evolutie die de Lions meemaakte, in het kader van deze veranderingen.

Alles begon in de V.S., in het begin van de jaren 90, met het dalen van het aantal Lionsleden. Het gevolg van de trend, eveneens aanwezig in andere serviceverenigingen, was de nog sterkere druk op de effectieven en, in verband daarmee, het minder nauwkeurig gaan aanwerven. Daardoor ging, gemakshalve en onoordeelkundig, een minder selectieve visie over de sociale doelstellingen ontstaan, met het doorwegen van het steunen op het creëren van werken. Met opnieuw als gevolg het verzwakken van de specificiteit. Het eindresultaat was het in gevaar brengen van de Lionseigenheid. Het besef van het ontbrekend imago bij het publiek en de wil om er, in een maatschappij gesteld op publiciteit, aan te werken, mag als de laatste schakel beschouwd worden in de ketting van reacties tegenover de situatie. Elk op zich van de beschreven items past in de coherente visie over hoe de Lions, ten opzichte van het verleden, in zijn diverse aspecten trapsgewijze tot vandaag is geëvolueerd. Er dient hier speciaal op gewezen dat het geenszins om een vooropgestelde thesis van de auteur gaat, wel om een besluit waartoe grondige analyse hem heeft gebracht. In geleerde taal spreekt voor dit heen en weer mentaal reizen

tussen het voorstellen van een hypothese en het opzoeken van gegevens met het gaandeweg versterken van de eerste en waarbij de ene de andere stimuleert, van hermeneutische cirkel.

In historisch perspectief ziet de meegemaakte evolutie eruit, alsof men, empirisch, springend op de bal zoals het aan ondernemers en leiders eigen is, aan “actualisering” had willen doen. Het gaat in feite om een bedrieglijke verwoording, die zou wijzen op het aanpassen van de Lionsvereniging aan de multipelen, opgetreden “veranderingen in de maatschappij”. De werkelijke evolutie bestond veel meer in een passief proces: een toegeven, met daarbij – en dat is de clou – de illusie van door een verstandige reactie uitgelokt te zijn geweest. Oorzaak en gevolg werden met elkaar verward. Het verloop van het spel van oorzaak en gevolg heeft zich zo snel ontwikkeld, dat de interne samenhang tussen de diverse niveaus over het hoofd werd gezien. Zodoende geraakten de onderlinge correlaties tussen de diverse aspecten, waarvan men dacht dat zij zelfstandig waren, in het duister.

Hoe dit heeft kunnen gebeuren heeft wellicht te maken met het administratief opsplitsen van de materie rond het Lionisme. De diverse onderwerpen werden door aparte commissies bestudeerd en de afdelingen apart beheerd, waarbij een globale visie voor een deel verloren ging.

Het ziet er op het eerste gezicht naar uit alsof de auteur de diagnose stelde van het ontaarden van een beweging en een pessimistische visie wou verdedigen. Het gaat veel meer om een pleidooi voor het wegsnoeien van enkele misgroeide uitwassen. De bedoeling was vooral begrijpen: zoeken naar de rode draad die de ontelbare gegevens met elkaar verbindt en inzicht krijgen in de ondergane evolutie, basis voor het ontwikkelen van perspectieven voor de toekomst.

b) Probleem van de ideeën en de taal

De meesten onder ons behoren tot een meer pragmatische soort en zijn niet speciaal literair aangelegd, zodat wellicht onvoldoende aandacht wordt besteed aan begrippen. Daarbij gebruiken wij in het Lionscommuniceren woorden die wij doorgaans uit het Amerikaans haalden, wat des te verwarrend is dat het Amerikaans tal van fransluidende woorden bevat. Voor het Lions zakenlevenmilieu betekent deze taal wat men in de geschiedenis van de meeste beschavingen als een *lingua franca* beschouwt, d.i. een “supranationaal” gebruikte taal. De informatieve documentatie die ons bereikt uit Oak Brook wordt ons in het

Amerikaans, in het beste geval in de Lions officiële talen ingelepeld, via de vertalingen ons bezorgd door voornoemde centrale administratie. En zo worden we, langs onschuldige woorden, door een vreemd waardensysteem overspoeld. Zonder dat wij het beseften, bracht dit, in het jargon ontwikkeld onder het Lionsvolkje, verwarring bij het hanteren van concepten, met de verschuiving van hun betekenis ten opzichte van onze cultuur. Reeds in 1987 werd het vaak benaderend vertalen uit het Amerikaans van de tekst van objectieven en gedragscode gewezen, zonder dat het onderwerp openbaar besproken werd (R. Nossent, *Aux sources du "Lionisme"*, o. c., pp. 12 en 13). De nog vrij jonge wetenschap gekend onder de naam van linguïstiek heeft ons dit heuvel beter doen inzien. Het vermenigvuldigen van de internationale contacten, het ontstaan van het geprogrammeerd, audiovisueel aanleren van vreemde talen, dat van het automatisch vertalen, hebben vaak verwaarloosd de taal te behandelen als een sociaal feit; met als gevolg het ideologisch scheefftrekken van de betekenis van de woorden (*le signifié*), terwijl het uitzicht van de woorden (*le signifiant*) bedrieglijk kan overkomen. Zulke toestand mondde uit op een babel-situatie, voor het ideaal communicatiesysteem dat de taal zou moeten zijn. Het volstaat hier op een rijtje te plaatsen de woorden voorkomend in het Lionsjargon, die, in dit essay, één voor één besproken werden: *brainstorming, club, community, friendship, leadership, marketing, public relations, story*.

Aangenomen wordt dat internationale voorzitters in hun boodschap, gericht tot de Lions van heel de wereld, in algemeenheden blijven. De beeldspraak waarvan ze in hun slogans gebruikmaken, zoals *verlichten, bruggen slaan, poorten openen, harmonie, in succes delen* worden op zo uiteenlopende begrippen toegepast, dat ze iets af hebben van een profetentaal. Heus!, communicatie is een moeilijke materie. Wijzelf hebben onze problemen met de taal en we hebben de betekenis van onze eigen woorden de laatste tijd zo vaak zien verschuiven. O. Reymen haalde het voorbeeld aan van de woorden *elite* en *elitair* (*The Lion*, januari 2005, p. 7). In het eerste woord kunnen de meeste Lions zich, in eer en deugd, erkennen. De macht van een elite is denkbeeldig en bestaat ten hoogste in uitgeoefende invloed. Het woord *elitair*, met pejoratieve connotatie, slaat op het weren van anderen tot het toetreden in de beperkte groep van begunstigden. Het wordt in het publiek gebruikt en met nijd toegepast op de houding van bepaalde leden uit onze rangen. Wij blijven erbij dat het uitzonderingen zijn en verzetten er ons tegen dat heel het ledenbestand onder éénzelfde kam zou geschoren worden.

Een ander voorbeeld van verwarring halen we aan met, ditmaal, het gebruik van het woord *actie*. Het veronderstelt inspanning, inzet en wordt in ons midden voor het organiseren van fundraising, misschien nog meer dan voor het realiseren van Goede Werken, gebruikt. Hoe verwarrend het gebruik van het woord, wanneer een

club de nadruk legt op het voorafgaand geldinzamelen en, in feite, eenvoudig fungeert als doorgeefluik, aangezien aan het begunstigd werk alleen een cheque wordt afgegeven? Talrijke verenigingen doen het, met reden, op dezelfde wijze, noodgedwongen omdat zij over een minimale structuur beschikken. Van de Swimmarathon van het jaar 1990, een op nationaal vlak ooit eenmalig georganiseerde actie, blijft in de Lionsmemorie het ongeëvenaard succes nazinderen, succes zowel op het gebied naambekendheid voor de Lions als op dat van de opbrengst. Het is niet zeker daarentegen dat men zich nog herinnert dat het een reeks werken rond Multiple Sclerose moest steunen, wat pas met een zekere vertraging volledig gerealiseerd werd. De “actie” als dusdanig bestond hier voor het essentiële en in het hoofd van de Lions in fundraising, zeer bijkomstig in het Goede Werk zelf.

c) “Lionisme”. Nadenken over een praktijk

Ons opzoekingswerk, waarbij de ontleding van de gehanteerde woordenschat niet mocht ontbreken, bracht ons dichtertot de kern van de zaak: de ideologische constructie die de Lions is, en ons leidt tot de definitie van het *Lionisme*. Eerst kwam er de levende realiteit van de Beweging, pas nadien kreeg het begrip die ze inspireerde een naam. De benaming, vermoedelijk van Franse makelij, conform de voorkeur aldaar voor het abstracte, wordt door sommigen als verkeerdelijk beschouwd, omdat zij zondigt tegen de regels van de semantiek, die op een filosofie of op een theorie zou wijzen. Aangehaald argument: het dienstbetoon van een serviceorganisatie kán geen heuse ideologie zijn. De uitleg voor het verwerpen van het begrip Lionisme ligt hierin dat, hoe vreemd ook, in de officiële teksten het verband, eigen nochtans aan de essentie van het onderwerp, nooit het ontologisch verband tussen de “gedragscode” en de “doelstellingen” duidelijk gesteld werd. Immers, het achteraf optreden van de naam doet ons denken aan de uitspraak van Jean-Paul Sartre: “L’existence précède l’essence”, waarmee bedoeld wordt dat de mens zich, door zijn acteren hier en nu, pas geleidelijk definieert. Neologisme uit het jaar 1996, blijft de betekenis van het woord zweven tussen een levende werkelijkheid, die van het Lionszijn met zijn dienstvaardigheid en die van een ideeënsysteem (een woord in –isme, dus een beweging) van intellectuele en spirituele aard (B. Thulliez, *Onzin of levende werkelijkheid*, The Lion, januari 1998, pp. 4 en 5). J. Garello van zijn kant drukt het begrip als volgt uit: *La spécificité du Lion est d’éclairer son action et ses*

comportements par une référence à des valeurs morales et spirituelles universelles, à une éthique de la liberté, de responsabilité et de dignité de la personne humaine (The Lion en français, nov. 2001, p. 34). De dubbele inhoud van gevoelens, waarbij verstaan wordt het aankweken van een geest van dienstbaarheid, en van verstand van de Lions, waarbij verstaan wordt het streven naar optimalisatie van het acteren, ligt aan de basis van de soms onduidelijk overkomende Lions identiteit en van haar imago.

Wij constateren dat er in éénzelfde club twee soorten Lions te vinden zijn, naargelang hun visie op de Lions bij de realistische of bij de idealistische strekking aanleunt. De realistische strekking verzamelt de meeste leden, die mensen zijn van goede wil maar ook met vlees en bloed, bereid om wat te doen voor de evenaaste. Wij vergelijken de Lions van de tweede soort met de meer radicalen in een politieke strekking en met de puriteinen en de fundamentalisten in een religieuze strekking. Eveneens zijn het Lions van de ene of de andere strekking die in de club een clan vormen, zich van de anderen distantiëren en die bereid zijn om elders een nieuwe club te gaan stichten. De samenhang in de club berust op het erkennen van deze dubbele realiteit en op de *verdraagzaamheid*. Deze hoedanigheid, opgenomen in de doelstellingen en slaand op de wijde wereld, wordt hier in de microkosmos van de club aanbevolen voor de opvatting van de leden ten opzichte van het Lionisme.

Tegenover al het gezegde dat slaat op de Lions in het algemeen, staat de basiseenheid van de Vereniging, vertegenwoordigd door de club en zijn fundamentele autonomie. Achter de gelijkheid van de Lionsclubs op administratief gebied schuilt een grote verscheidenheid. Zij is reeds te merken aan de formele vrijheid van de club bij het opstellen van het Lionsengagement van de nieuwe leden. De verscheidenheid doet zich voor van land tot land, ook van plaats tot plaats, doorwegend naargelang van de urbanisatiegraad. De autonomie houdt in zich een positieve waarde, omdat zij zich daardoor aan de lokale omstandigheden best kan aanpassen. Het risico zit erin dat de leden verzuimen hun club te laten evolueren in een context die ondertussen veranderd is.

d) Historische benadering van de evolutie

De meesten beseffen niet goed dat er in de Lions een evolutie is gebeurd. Men is het bijna vergeten dat aan de basis van het ontstaan van de Lions er een ethische,

personnalistische visie lag (zie boven) en dat geleidelijk het accent verschoven geraakte naar de serviceactiviteiten (W. Vyncke, *Le Lions. Une grille...*, o. c., p. 24). Terwijl deze laatste oorspronkelijk een middel vertegenwoordigden, namen ze, beïnvloed door caritatieve gedrevenheid op z'n Amerikaans, de plaats in van het vooropgestelde doel. Het inslaan van de zuiver humanitaire weg, zoals door de recente workshop voorgesteld, ten koste van andere soorten serviceactiviteiten, is de verdere aanduiding naar de zich ontwikkelende verschuiving. De gedragscode werd herleid tot een soort aanhangsel, een voorwaarde tot het bekomen van de noodzakelijke samenhang om effectief in groepsverband humanitair te kunnen optreden. De professionalistische druk bij het acteren droeg ertoe bij dat de nodige psychologische aspecten op de achtergrond geraakten. Het kwantitatieve, waaraan zich de middelen meestal lenen, kreeg alzo op diverse vlakken de bovenhand op het kwalitatieve, dat doorgaans aan doelstellingen voorbehouden wordt.

We plaatsen deze evolutie in een historisch perspectief. Zonder te willen spreken van een generatiekloof is een bepaalde afstand op gebied mentaliteit ontstaan tussen de gemiddelde leeftijd van de gezagsdragers en die van de doorsnee Lions. Diezelfde gezagsdragers blijken er niet bewust van te zijn dat, op het ogenblik dat zijzelf Lions werden, er reeds, vóór hen, een evolutie was gebeurd tegenover 20 à 30 jaar terug. In hun nadenken en in hun schrijven wordt nooit naar artikels uit dat verleden gerefereerd, wat nochtans een ander daglicht aan de huidige problematiek had moeten bezorgen. Een teken. De hoofdredacteur van het tijdschrift was bereid om interviews van oud-Lions van het eerste uur te laten opnemen en publiceren; maar hij moest vaststellen dat er niet de minste interesse voor was (*The Lion*, 1995 IX, pp. 24-26). Toen was de Vereniging het nog meer traditioneel denkpatroon aan het volgen. Onverschilligheid tegenover het verleden, zelfs verwerpen ervan is eigen aan het nieuwe geslacht. De veranderde psychologische context zou wel een gevolg kunnen zijn van de contestatiebeweging, met verwerpen van tucht en regel en het moeilijker willen volgen van de hiërarchie in haar richtlijnen.

Waar de evolutie mee begon blijkt geweest te zijn het afzien van de jonge mens van vandaag voor een langdurig engagement. Het sluit ergens aan bij de algemene *zapping*-mentaliteit. Het is vooral merkbaar in het vrijwilligerswerk. De versnelde rotatie van de leden blijkt daar het teken van te zijn. Verwarrend voor de waarnemer, dit neemt niet weg dat de bereidheid om de naasten te helpen niet verzwakt is, wellicht

integendeel, daar men nu beter geïnformeerd is. Doorslaggevend is het individualisme, echter niet gelijk te schakelen met egoïsme.

Historisch was de Vereniging, in ons land althans en vermoedelijk in heel West-Europa, reeds een tijdje aan de top van haar groeiproces geraakt, wellicht zelfs was zij een stapje te ver gegaan, met het opstapelen van overbodig vet. Een donkere kijk op de werkelijkheid mag men het niet noemen. Het gaat om de nuchtere diagnose van een opgetreden inflatie, bewezen door wat er op volgde.

Indien nuchter aanvaard wordt dat de Lions in ons land niet (meer) hoeft te groeien, dan wordt het zeker aangewezen de doelstellingen onder de loep te nemen. De koninklijke weg blijkt te streven naar meer specifieke serviceactiviteiten.

De huidige problematiek van de effectieven van de Lions is kwalitatief van aard. De voorgestelde oplossing is, in het licht van wat wij vernemen over zijn historische evolutie en zonder dat dit het minst met heimwee te maken heeft, terugkeren naar de oorspronkelijke kern van de Lions, met vooral het selectiever rekruteren, vooral op een ethische basis. Cruciaal zijn het bewust zijn dat het noodzakelijk is en de vastberadenheid om het te verwezenlijken.

Het gebrek aan definitie van het werkteerrein van de clubs is nadelig. Voor een deel is dit te wijten aan het verschijnsel dat onder het neologisme van *rurbanisatie* gekend staat, waarbij de grootsteden en hun hinterland enorme entiteiten vormen met hoge bevolkingsdichtheid. Dichter bij de bevolking, meer menselijk, beter bekend en geapprecieerd, zouden de clubs opnieuw aan natuurlijke geografische eenheden moeten verbonden zijn. Deze visie leunt aan bij de raad van W. Huys om terug te keren naar de *Geest van de Grens*, eigen aan de beginperiode van de Lions in de V.S., gekenmerkt door de service aan de plaatselijke, min of meer zelfstandig gebleven *community*.

e) “Nieuwe” ideeën

Met het oog gericht op de toekomst van de Lions werd/wordt met aandrang naar nieuwe ideeën gevraagd. Op initiatief van een Internationale Voorzitter zou zelfs een *Ideeënbank* opgericht worden. Het komt als een noodkreet over, die op alle vlakken in het Lionsmilieu nog steeds blijft nagalmen. De bede staat haaks tegenover de aansporing van een voorganger van bovenstaande, om als Lions “van elke kans die zich op het terrein aanbiedt gebruik te maken” – een opportunistische houding - en wat

te doen. De honderd en meer suggesties, gerapporteerd in 1996 door de Commissie van District C voor het trachten bewaren van de effectieven, waren in feite geen ideeën, alleen praktische tips, recepten, waarvan men inderdaad lijsten kan opmaken en die aansluiten bij het begrip “bank”. Zij doen aan de in Japan ontstane *Quality Circles* denken, bij ons overgebracht in het milieu van de grote onderneming. De onwetendheid over de publicaties uit het verleden is groot. Het ziet er dan ook vaak naar uit alsof iedere generatie heel naïef opnieuw de draad opnam: zodat voorgestelde ideeën als nieuw werden gevonden, die ooit al veel vroeger voorgeschoven werden, maar niet werden weerhouden.

Nieuwe ideeën, het wondermiddel waar men heil van verwacht, zijn van een heel andere aard. Men kan er niet van tussen of zij zouden een grondige wijziging in de gedachtengang moeten teweegbrengen en zij zouden aldus met de essentie van het Lionisme moeten te maken hebben. Kan redelijk verwacht worden dat ooit ideeën uit de bus komen, die aan het Lionisme andere wegen zou doen bewandelen?

Een idee die als nieuw kan beschouwd worden, al is zij van het abstracte, beschouwelijke type is die als thesis voorgesteld in dit essay, namelijk de nog niet goed erkende nauwe samenhang tussen de diverse aspecten, betrokken in de evolutie van het Lionswezen. De ontdekte correlatie bestaande tussen deze aspecten onderstreept de originaliteit en tevens de identiteit van de Vereniging. Het Lionswezen komt over als een *gesloten systeem* waarbij een wijziging bij het ene aspect onvermijdelijk een wijziging teweeg brengt bij de anderen aspecten.

In een notendop een voorbeeld ter illustratie van de onderlinge afhankelijkheid van de diverse aspecten van de Lions. Het creëren van een nieuw werk, dat wij als specifiek bestempelden, ten gunste van de lokale of de regionale gemeenschap is bij machte bij de leden een hoge graad van voldoening te doen ontstaan. Het behaald succes wordt psychologisch als een “beloning” ervaren en werkt aanstelijk op de verdere motivatie van de leden. Terwijl het door het publiek het imago van de Vereniging versterkt, moet het als gevolg haar helpen de middelen te vergaren om haar opdracht verder te kunnen vervullen..

Elke Lionsclub staat, volledig autonoom en vrij, voor de dubbele interpretatie die aan het Lionszijn in de loop der jaren gegeven werd. Men kan er niet van tussen, wanneer men de Lions overkoepelend beschouwt in zijn oorspronkelijke

doelstellingen en in de diverse middelen opgesomd in de Opdracht, of men staat vóór de bewuste keuze aan welke van de twee items, slaand de ene vooral op de persoon van de Lions, de andere op de gemeenschap, men de voorrang wil geven. W. Vynck brak destijds een lans voor het terugkeren naar de interpretatie van de Lions als “*une société d’action à vocation éthique*”. De Lionsvereniging, stelt hij raak, is heel wat anders – en veel meer – dan een n.g.o.

De oplossingen voor de ontstane problematiek van de Lions van ons land, ontleed in zijn diverse aspecten (ethiek, effectieven, serviceactiviteiten, imago, pedagogie) zal, dat is het onderwerp van onze thesis, van de gegeven voorrang afhangen. Wie het geduld opbracht om ons te lezen kan er uit besluiten dat, vertrekkend van vaste feiten ons bezorgd door het observeren van het verleden en van de huidige toestand van zaken en steunend op gezonde geschiedkundige kritiek, onze voorkeur naar de oorspronkelijke visie gaat. Leiderschap in een vereniging, in een club, bestaat er in eerste instantie in de vergadering steeds attent te maken op prioriteiten en ze haar verantwoordelijkheid te helpen opnemen.
